Frances Hodgson Burnett

Mali lord Fauntleroy

s engleskog preveo
Nenad Maljković

eLektire.skole.hr

I

Sam Cedric nije baš ništa znao o tome. Nijednom mu to čak nisu ni spomenuli. Znao je da mu je tata bio Englez zato što mu je o tome mama pričala. Njegov tata umro je još dok je bio jako mali pa ga se baš i nije sjećao, osim da je bio velik, imao plave oči i duge brkove, i da je bilo lijepo sjediti na njegovim ramenima dok ga je nosio po sobi. Nakon što je umro, Cedric je zaključio da ga je mami bolje ne spominjati. Dok mu je otac bio bolestan, Cedrica su nekamo poslali, a kada se vratio sve je već bilo gotovo. Njegova je majka, također vrlo bolesna, tih dana počela dugo sjediti na stolici kraj prozora. Bila je blijeda i mršava, s njezina su lijepog lica nestale jamice na obrazima, oči su joj bile velike i žalosne, nosila je crninu.

"Najdraža," reče Cedric (tata ju je uvijek tako zvao, pa se i dječak navikao tako je zvati), – "Najdraža, je li mome tati bolje?"

Osjetio je kako su joj ruke zadrhtale, pa je podigao svoje uvojcima okruženo lice i pogledao je u oči. Na licu joj je bio izraz zbog kojega je osjetio da će zaplakati.

"Najdraža," ponovio je, "je li dobro?"

U tom mu je trenutku njegovo ljubavlju ispunjeno srce reklo da je obgrli rukama oko vrata i počne ljubiti držeći svoj meki obraz uz njezin. Učinio je tako, a ona lice sakrije u njegovo rame i gorko zaplače, zagrlivši ga kao da ga nikada više ne želi pustiti.

"Da, dobro je," zajecala je, "on je sasvim, sasvim dobro, no mi... mi više nemamo nikoga osim nas. Baš nikoga."

Iako je bio malen, on tada shvati da se njegov veliki, lijepi, mladi tata neće više vratiti, da je umro – kako je čuo da se o drugim ljudima priča – iako nije mogao do kraja razumjeti što je to stvaralo svu tu žalost. Zbog toga što mu je mama uvijek plakala kada bi on spomenuo svoga tatu, u sebi je odlučio da je bolje da joj ga prečesto ne spominje. Također je zaključio da je bolje ako joj ne dopušta da mirno, nepomično i tiho sjedi gledajući u vatru ili kroz prozor. On i mama nisu poznavali puno ljudi. Živjeli su životom koji bi se mogao smatrati usamljeničkim, iako Cedric nije znao što to znači sve dok nije malo narastao i čuo zašto to oni nemaju posjetitelja. Tada su mu rekli da je njegova mama siroče i da je bila sama na svijetu kada se njegov tata oženio s njom. Bila je jako lijepa, a živjela je kao družica bogate starice koja nije bila baš dobra prema njoj. Jednoga je dana kapetan Cedric Errol došao u posjet i vidio je kako trči uz stube očiju punih suza. Izgledala je tako slatko, nevino i ožalošćeno da je kapetan nije mogao zaboraviti. Nakon toga se dogodilo puno čudnih stvari, dobro su se upoznali i duboko zavoljeli. Vjenčali su se, iako je njihovo vjenčanje ozlojedilo nekoliko osoba. Od svih se najviše razljutio kapetanov otac koji je živio u Engleskoj i bio vrlo bogat i važan stari plemić, koji je bio jako zlovoljan i nikako nije podnosio Ameriku i Amerikance. Imao je još dvojicu sinova starijih od kapetana Cedrica. Prema zakonu je najstariji sin trebao naslijediti obiteljsku titulu i posjede, vrlo bogate i raskošne, a ako najstariji sin umre, onda je nasljednik trebao postati srednji sin. Iako je bio članom toliko bogate obitelji, male su bile šanse da će kapetan Cedric naslijediti bogatstvo.

No Priroda je najmlađeg od trojice sinova podarila darovima koje je njegovoj starijoj braći uskratila. Imao je prekrasno lice i vitko, snažno, skladno tijelo, vedar smiješak i ugodan, veseo glas. Bio je hrabar i velikodušan, izrazito dobroga srca. Zbog svega toga gotovo svatko bi ga zavolio. Njegova starija braća nisu bila takva: obojica nisu bila lijepa, ni jako dobra, a niti bistra. Kao učenici na Etonu[1] nisu bili omiljeni, na fakultetu ih studij nije zanimao. Rasipali su vrijeme i novac. Imali su malo stvarnih prijatelja. Stari grof, njihov otac, često je bio razočaran i ponižen njihovim ponašanjem. Njegovi nasljednici nisu bili na čast plemenitoj lozi svojih predaka i nisu ukazivali da će ikada postati išta više od sebičnih, rasipnih i beznačajnih ljudi bez dobrih osobina muškaraca i plemića. Nepravedno je bilo, razmišljao je stari grof, da je tek treći sin, onaj koji će naslijediti vrlo malo od bogatstva, dobio sve te darove, sav šarm, svu snagu i ljepotu. Ponekad gotovo da je mrzio tog zgodnog mladića koji kao da je imao ono najbolje što bi trebalo ići uz časnu titulu i veličanstvene posjede. Ipak, u dubini njegova ponosom i tvrdoglavošću ispunjena srca, nije mogao drugo nego jako voljeti svoga najmlađeg sina. Jednom ga je u napadaju zlovolje poslao na put u Ameriku. Mislio ga je udaljiti od kuće na neko vrijeme kako ga ne bi ljutile stalne usporedbe s njegovom braćom, koji su mu to vrijeme stvarali velike neprilike svojim divljaštvom.

No nakon otprilike šest mjeseci počeo se osjećati usamljenim i potajice čeznuti da opet vidi svoga sina, pa mu je napisao pismo i naredio mu da se vrati kući. To se pismo mimoišlo s pismom koje je kapetan Cedric istovremeno napisao svome ocu, izvijestivši ga o ljubavi za lijepu Amerikanku i namjeri da s njom stupi u brak. Grof se žestoko razbjesnio kada je primio to pismo. Iako često ljutit, nikada u životu nije pokazao toliko bijesa kao tada, dok je čitao to kapetanovo pismo. Njegov sluga, koji je bio uz njega kada je pismo stiglo, pomislio je da će gospodina udariti kap, toliko je podivljao od bijesa. Cijeli je sat rikao poput tigra, a zatim je sjeo i sinu napisao pismo u kojem mu je naredio da se više nikada ne približava svojem bivšem domu te da nikada više ne piše svojem ocu ili braći. Napisao mu je da može svoj život proživjeti kako ga volja i umrijeti gdje god želi, da ga zauvijek izbacuje iz obitelji, te da više ne očekuje bilo kakvu pomoć od svoga oca dok je god ovaj živ.

Kapetana je to pismo jako rastužilo jer je jako volio Englesku, a drag mu je bio i prekrasan dom u kojem je rođen. Volio je i svoga zlovoljnoga staroga oca, suosjećao je s njim u njegovim razočarenjima. No znao je da ubuduće od njega ne može očekivati milost. Isprva je bilo pomalo izgubljen – njegov odgoj nije ga pripremio za rad i nije imao poslovnoga iskustva, no bio je hrabar i vrlo odlučan. Stoga je prodao svoju časničku službu u engleskoj vojsci[2], pa nakon početnih poteškoća pronašao posao u New Yorku i oženio se. U usporedbi s njegovom prijašnjim životom u Engleskoj, bila je to jako velika promjena. No on je bio mlad i sretan, pun nade da će svojim trudom ostvariti velika djela u budućnosti. Imao je malu kuću u mirnoj ulici. Tu je rođen njegov sin i sve je bilo puno veselja i radosti, na jedan jednostavan način, tako da ni trenutka nije žalio što je oženio lijepu družicu stare bogatašice. Jest, bila je prekrasna, volio ju je i ona je voljela njega. Bila je stvarno dražesna, a njihov sinčić nalikovao je i njoj i njemu. Iako je bio rođen u mirnom i jednostavnom domu, kao da nikada nije bilo sretnijeg djeteta. Kao prvo, uvijek je bio dobra

[1] *Eton* - jedna od najuglednijih i najelitnijih engleskih privatnih škola za dječake od 13 do 18 godina, osnovana 1440. godine, internatskog tipa, u kojoj se školuju sinovi aristokratskih i imućnih obitelji.

[2] Bogati plemići u ono doba kupovali su i prodavali časničku službu; u engleskoj vojsci običaj se održao sve do 1871. godine - nap. prev.

zdravlja, pa tako nikome nije stvarao nikakve nevolje. Kao drugo, imao je toliko sladak i šarmantan karakter da je svakome bilo lijepo s njim. A kao treće, bio je toliko lijep da su ga svi gledali. Svoj život nije započeo kao dojenče bez kose, već s puno meke, nježne, zlaćane kosice, koja se ispočetka lagano uvijala, a kada je navršio šest mjeseci pretvorila se u lijepe uvojke. Oči su mu bile velike i smeđe, s dugim trepavicama, a lice dražesno. Leđa su mu bila snažna, a noge čvrste, tako da je već s devet mjeseci iznenada naučio hodati. Za bebu, ponašanje mu je bilo neuobičajeno pristojno, tako se je s njim bilo jako lijepo družiti. On kao da je osjećao da su mu svi prijatelji. Kada bi mu se netko obratio dok su ga ulicom vozili u kolicima, on bi neznanca najprije slatko i ozbiljno pogledao svojim smeđim očima, nakon čega bi uslijedio lijep i prijateljski osmjeh. Tako da u susjedstvu tihe ulice u kojoj živio nije bilo niti jedne osobe kojoj nije bilo drago da ga vidi i s njime popriča. Čak i trgovcu s ugla, kojega su smatrali najmrzovoljnijim čovjekom na svijetu. A iz mjeseca u mjesec postajao je sve ljepši i zanimljiviji.

Kada je dovoljno narastao da krene u šetnje s dadiljom, vukući mala kolica i odjeven u kratku bijelu tuniku i s velikom bijelom kapom ispod koje su provirivali njegovi zlatni uvojci, izgledao je toliko lijepo, snažno i zdravo da je privlačio svačiju pažnju. Dadilja bi po povratku njegovoj mami pričala o damama koje su zaustavljale svoje kočije kako bi ga pogledale i razgovarale s njim, i kako su bile zadovoljne kada bi se on, na svoj radostan način, upustio u razgovor s njima kao da ih oduvijek poznaje. Najveći šarm davao mu je taj njegov veseo, neustrašiv i pomalo staromodan način sklapanja prijateljstava. Mislim da je takav bio jer po svojoj prirodi imao povjerenja, a njegovo je dobro srce sa svakim suosjećalo i svakome željelo ugoditi baš onako kako bi htio da njemu ugađaju. Stoga je dobro razumijevao osjećaje drugih ljudi. A možda je to poprimio od svojih roditelja, koji su se jedno prema drugome uvijek odnosili s ljubavlju, nježno i pristojno. Kod kuće nikada nije čuo neljubaznu ili nepristojnu riječ, uvijek su se prema njemu odnosili s ljubavlju, pažnjom i nježnošću, tako da je njegova djetinja duša bili puna dobrote i nevine topline. Stalno je slušao kako tata mamu zove lijepim, nježnim imenima, pa ih je i on počeo koristiti kad bi joj se obraćao. Stalno je gledao kako je tata pažljiv prema njoj, pa je i on to naučio.

A kada je doznao da se njegov tata nikada više neće vratiti i vidio koliko mu je mama zbog toga žalosna, u njegovom se dobrom, malom srcu postupno pojavila zamisao da mora učiniti najviše što može da je usreći. Još je bio beba, no u njegovu je umu ta misao bila kad god bi joj se penjao na koljena, ljubio je i svoju uvojcima okruženu glavu prislanjao uz njen vrat, kad god bi joj pokazivao svoje igračke i slikovnice, kad god bi se tiho ispružio kraj nje dok je odmarala na kauču. Nije još bio toliko velik da bi bilo što drugo napravio, pa je činio ono što je mogao, i to joj je bilo većom utjehom nego što je mogao tada shvatiti.

"Ah, Mary!", čuo je jednom kako govori svojoj staroj sluškinji, "Sigurna sam da mi na svoj nevini način nastoji pomoći – znam da je tako. Ponekad me gleda s ljubavlju i kao da se nešto pita, kao da me žali, a zatim mi priđe da me pomiluje ili mi nešto pokaže. Pravi je mali čovjek, stvarno mislim da zna."

Kako je odrastao, njegovo je neobično ponašanje ljudima bilo zabavno i zanimljivo. Toliko se družio sa svojom majkom da je ona rijetko kada marila za ikoga drugoga. Zajedno su šetali, razgovarali, igrali se. Još dok je bio sasvim mali, naučio je čitati. Nakon toga je često večerima ležao na tepihu ispred kamina i čitao na glas – ponekad priče, ponekad debele knjige za odrasle, a ponekad čak i novine. Tim je prigodama Mary u kuhinji znala čuti gospođu Errol kako se glasno smije njegovim zabavnim izjavama.

"I ne mo'š se ne smijat'," reče Mary trgovcu, "šta on priča – k'o da je odrasli! Kad je ono bio biran novi Precjednik, doš'o mi je u kujnu, stao pred vatru, lijep k'o slika, ruke mu u džepovima a ozbiljan k'o da je sudac. I kaže; 'Mary', kaže, 'baš me zanimaju ovi izbori,' kaže. 'Ja sam 'publikanac, a i Najdraža. Jesi li ti 'publikanac, Mary?' 'A ne,' kažem ja, 'ja sam dimokrat!' A on me pogleda ravno u srce i kaže: 'Mary,' kaže, 'državu će upropastit'.' O'tada ne prođe dan a da me on ne nagovara da mijenjam stranku."

Mary ga je jako voljela, a bila je i ponosna na njega. Služila je kod njegove majke otkako se rodio, a nakon što mu je otac umro bila je kuharica, spremačica, dadilja i sve ostalo. Bila je ponosna koliko je bio dražestan i snažan, koliko je bio pristojan, a posebno se ponosila njegovim svijetlim kovrčama koje su se nadvijale nad čelom i u prekrasnim mu valovima padale na ramena. Spremno je radila od jutra do mraka kako bi njegovoj mami pomogla u šivanju i održavanju njegove odjeće.

"Plemićki, aha?", rekla bi. "Bogme ni na Petoj av'niji nema djeteta koje tak' dobro 'zgleda. Muško, žensko i djeca okreću se za njim u toj crnoj tuniki od gospojine stare 'aljine. I s tom glavicom, i kosicom sjajnom. Baš 'zgleda k'o mladi lord."

Cedric nije znao da izgleda kao mladi lord, a nije ni znao što lord znači. Njegov je najbolji prijatelj bio trgovac s ugla – mrzovoljni trgovac koji s njim nikada nije bio mrzovoljan. Zvao se gospodin Hobbs, a Cedric mu se jako divio i poštovao ga. Mislio je da je on bogat i moćan jer je imao toliko toga u dućanu – šljive i smokve i naranče i kekse – a imao je i konja i kočiju. Cedric je volio i mljekara, i pekara, i ženu koja prodaje jabuke, no najviše je volio g. Hobbsa i toliko se zbližio s njim da ga je svakodnevno posjećivao i često dugo ostajao, razgovarajući o nečemu. Iznenađujuće je bilo koliko su tema za razgovor pronalazili – na primjer Dan nezavisnosti. Kada su počeli razgovor o Danu nezavisnosti kao da mu nije bilo kraja. G. Hobbs imao je jako loše mišljenje o "Britancima" i ispričao mu je cijelu priču o Revoluciji, punu prekrasnih i domoljubnih crtica o zločinima neprijatelja i junaštvu revolucionara. Čak je izrecitirao i dio Deklaracije nezavisnosti.

Cedric je bio toliko uzbuđen da su mu se oči zacaklile, obrazi zarumenili a kovrče raščupale i zamrsile u žutu grivu. Kad se vratio kući, jedva je dočekao da pojede svoju večeru, toliko je nestrpljivo želio sve ispričati mami. Moguće je da je g. Hobbs bio taj koji je prvi potaknuo njegovo zanimanje za politiku. G. Hobbs je rado čitao novine, tako da je od njega Cedric mogao čuti puno o tome što se događa u Washingtonu. G. Hobbs mu je objašnjavao izvršava li predsjednik svoju dužnost ili ne. A jednom, kada su bili izbori, toliko ih je to zaokupilo da su valjda mislili da bi bez njih dvojice zemlja sigurno propala.

G. Hobbs ga je odveo ne veliku paradu s bakljama. Poslije su se mnogi bakljonoše sjećali debljeg muškarca kako stoji uz stup javne rasvjete, sa zgodnim dječačićem koji je s njegova ramena uzvikivao i stalno mahao kapom.

Nedugo poslije tih izbora, kada je Cedric bio u dobi oko sedam ili osam godina, dogodilo se nešto vrlo čudno, što mu je u život donijelo prekrasnu promjenu. Zanimljivo je bilo i to što na dan toga događaja s g. Hobbsom razgovarao o Engleskoj i kraljici, a g. Hobbs je izrekao nekoliko vrlo oštrih primjedbi o plemstvu, s posebnom ljutnjom govoreći o grofovima i markizima. Bilo je to vrlo toplog jutra. Nakon što se s prijateljima poigrao vojnika, Cedric se uputio u dućan, kako bi se odmorio i zatekao je g. Hobbsa kako bijesno čita članak u "Londonskim ilustriranim novostima", uz koji je bila slika neke dvorske ceremonije.

"Ah," reče, "mogu to oni tako sada, ali jednom će im doći kraj, kada oni koje su gazili ustanu i razbiju ih – sve te grofove, markize i ostale! To će biti i bolje im je da se pripaze!"

Cedric je kao i zasjeo u visoku stolicu, podigao svoj šešir prema gore i stavio ruke u džepove prije nego što se s poštovanjem obratio g. Hobbsu.

"Jeste li upoznali mnogo markiza, g. Hobbs?", zapitao je Cedric, - "ili grofova?"

"Ne," odgovorio je g. Hobbs ljutito, "Ne bih rekao. No volio bih da mi neki od njih ovamo dođe, to je sve! Ne bih trpio da mi se pohlepni tiranin mota ovuda!"

Toliko je bio ponosan na svoj stav da se ponosno osvrnuo oko sebe i protrljao čelo.

"Možda oni ne bi bili grofovi da mogu birati," reče Cedric, osjećajući neku vrst sućuti za njihovu nesreću.

"Ma nemoj!", reče g. Hobbs. "Oni samo uživaju u tome. To im je u krvi. Oni su pokvarenjaci."

Bili su usred razgovora kad se pojavila Mary.

Cedric je pomislio da je možda došla kupiti šećer, ali nije. Kao da je bila blijeda i uzbuđena zbog nečega.

"Ajd' kući, dragi moj," reče, "gazdarica te treba."

Cedric se spusti sa svoje stolice.

"Želi li da idem s njom u šetnju, Mary?", zapitao je. "Doviđenja, g. Hobbs. Vidjet ćemo se opet."

Iznenadilo ga što Mary i dalje zuri u njega kao opsjednuta i zapitao se zašto stalno klima glavom.

"Što je, Mary?", upita. "Je li ti vruće?"

"Ne," reče Mary, "al' neš' čudno nam se događa."

"Boli li Najdražu glava zbog sunca?", upitao je zabrinuto.

Ali nije bilo to. Kad su stigli do kuće ispred je stajala dvokolica, a u salonu je netko razgovarao s njegovom mamom. Mary ga je požurila gore i odjenula ga u najbolje ljetno odijelo od svijetlog flanela, s crvenom trakom oko struka, i počešljala njegove kovrče.

"Kak' sad lordovi?", čuo je kako govori. "Plemići, gospoda... ma nek su kleti! Lordovi – najgore što moš' bit."

Bilo je to jako čudno, no znao je da će mu mama sigurno objasniti što znači svo to uzbuđenje, pa je pustio Mary da si mrmlja u bradu ne postavljajući joj pitanja. Kad ga je odjenula, sjurio se niz stube i ušao u salon. Visok, mršav stariji gospodin oštrih crta lica sjedio je u naslonjaču. Njegova je majka stajala, blijeda lica i sa suzama u očima.

"Ah! Ceddie!", uzviknula je i potrčala prema dječaku, čvrsto ga zagrlila i počela ljubiti na pomalo zastrašujući, zabrinut način. "Ah! Dragi moj Ceddie!"

Visoki stariji gospodin ustade iz naslonjača i oštro pogleda Cedrica. Koščatom je rukom trljao svoje usko lice dok ga je gledao.

Nije se činilo da je nezadovoljan.

"To je, dakle," konačno polako izgovori – "taj mali lord Fauntleroy."

II

Na svijetu još nije bilo dječaka koji je ikada bio toliko začuđen kao Cedric toga tjedna. Nikada nije doživio tako čudan i nestvaran tjedan. Kao prvo, priča koju mu je mama ispričala bila je vrlo zanimljiva. Morala mu je sve ponoviti dva ili tri puta prije nego što je shvatio. Nije mogao ni zamisliti što će g. Hobbs o tome misliti. Sve je započinjalo s grofovima: njegov djed, kojega nikada nije upoznao, bio je grof. Njegov najstariji stric, da nije poginuo prilikom pada s konja, trebao je postati grofom. A nakon njegove pogibije drugi je stric isto tako trebao postati grofom, ali je i on iznenada umro u Rimu, od groznice. Poslije njega bi njegov tata, da je živ, trebao postati grofom, no kako su svi oni umrli preostao je samo Cedric. Ispostavilo se da će ON postati grofom po smrti svoga djeda – koji je bio trenutačni Lord Fauntleroy.

Problijedio je kada je prvi puta pomislio na to.

"Ah! Najdraža!", rekao je. "Radije ne bih bio grof. Nitko od mojih prijatelja nije grof. Mogu li NE BITI grof?"

No izgleda da je to bilo neizbježno. A kada su navečer sjeli uz otvoreni prozor s pogledom na skromnu ulicu, on i majka dugo su razgovarali o tome. Cedric je sjedio na klupčici za noge, obgrlivši jedno koljeno u svojoj omiljenoj pozi i crvenoga lica od napornog razmišljanja. Djed je poslao po njega da ga dovedu u Englesku, a njegova mama smatra da mora ići.

"Zato," rekla je gledajući tužno kroz prozor, "jer znam da bi tvoj tada želio da to bude tako, Ceddie. Jako je volio svoj dom i puno je toga o čemu treba voditi računa a što mali dečko poput tebe još ne može razumjeti. Kao majka, bila bih sebična da te ne pošaljem. Kad odrasteš bit će ti jasno zašto."

Ceddie je tužno vrtio glavom.

"Bit će mi jako žao napustiti g. Hobbsa," rekao je. "Bojim se da ću mu nedostajati, a i on će meni nedostajati. Svi će mi nedostajati."

Kada ih je sutradan opet posjetio g. Havisham, obiteljski odvjetnik Grofa od Dorincourta koga su poslali da dovede Lorda Fauntleroya u Englesku, Cedric je još puno toga doznao. No zbog nečega ga i nije tješilo doznati da će kada odraste biti vrlo bogat, da će imati nekoliko dvoraca, lijepe parkove, unosne rudnike, velike posjede i najamnike. Bio je zabrinut zbog svoga prijatelja, g. Hobbsa, pa ga je otišao posjetiti odmah nakon doručka, prepun brige.

Zatekao ga je kako čita jutarnje novine i nesigurno mu se obrati. Stvarno je mislio da će za g. Hobbsa biti veliki šok doznati što ga je zapalo i na putu do dućana razmišljao je kako mu iznijeti novosti.

"Zdravo!", reče mu g. Hobbs. "...'bro jutro!"

"Dobro jutro," otpozdravi Cedric.

Nije se kao inače popeo na visoku stolicu, već je sjeo na jedno od kutija i obgrlio koljeno. Toliko je utihnuo na nekoliko trenutaka da je konačno g. Hobbs upitno podigao pogled s novina.

"Zdravo!", ponovi.

Cedric se svim silama trudio sabrati.

"G. Hobbs," reče, "sjećate li se o čemu smo jučer ujutro razgovarali?"

"Pa," odgovori mu g. Hobbs, – "ako se dobro sjećam, o Engleskoj."

"Da," reče Cedric, "ali, znate... upravo kad je Mary došla po mene?"

G. Hobbs se počeša po zatiljku.

"Spomenuli smo kraljicu Viktoriju i plemstvo."

"Da," potvrdi Cedric oklijevajući, "i... i grofove, zar se ne sjećate?"

"Pa da," uzvrati g. Hobbs, "stvarno smo i njih spomenuli, tako je!"

Cedricu se cijelo lice zacrvenio. Nikada mu se u životu nije dogodilo ništa što bi ga toliko posramilo. Malo se bojao da bi to i g. Hobbsu moglo biti dosta nezgodno.

"Rekli ste," nastavio je, "da im ne biste dozvolili da vam se motaju po dućanu."

"I jesam!", odgovori mu g. Hobbs čvrsto. "I to mislim. Samo nek' pokušaju – to je sve što kažem!"

"G. Hobbs," reče Cedric, "jedan upravo sjedi na ovoj kutiji!"

G. Hobbs skoro da je iskočio iz svoje stolice.

"Molim!?", uzviknu.

"Da," Cedric skromno potvrdi, "*Ja* sam taj... odnosno postati ću. Ne želim vas dovoditi u zabludu."

G. Hobbs se činio nervoznim. Naglo je ustao i pogledao na termometar.

"Vrućina ti je udarila u glavu!", uzviknuo je okrenuvši se da još jednom pogleda svoga mladog prijatelja u lice. "Stvarno je vruće! Kako se osjećaš? Nešto te boli? Kad si se počeo tako osjećati?"

Položio je svoju veliku ruku na dječakovo čelo. Sve je to bilo jako nezgodno.

"Hvala," reče Ceddie, "ali ja sam dobro. I sve mi je u redu s glavom. Žao mi, ali to je istina, g. Hobbs. Zato je Mary došla po mene da me odvede kući. G. Havisham je to rekao mojoj mami, a on je odvjetnik.

G. Hobbs se spusti u stolicu i krene brisati čelo rupčićem.

"Jedan od nas dvojice ima sunčanicu!", uzvikne.

"Ne," uzvrati Cedric, "nemamo. Najbolje da to prihvatimo, g. Hobbs. G. Havisham je došao čak iz Engleske da nam to kaže. Poslao ga je moj djed."

G. Hobbs je širom otvorenih očiju zurio u nevino, ozbiljno lice pred sobom.

"Tko je tvoj djed?", zapita.

Cedric posegne u džep i pažljivo izvuče komadić papira na kojem je nešto bilo zapisano njegovim djetinjim, nepravilnom rukopisom.

"Ne mogu nikako zapamtiti, pa sam si zapisao," objasni. Zatim polako pročita: "'John Arthur Molyneux Errol, grof od Dorincourta.' Tako se zove, a živi u dvorcu – u dva ili tri dvorca, mislim. A moj otac, koji je umro, bio je njegov najmlađi sin. Ja ne bih trebao biti lord ili grof da mi tata nije umro. I moj tata ne bi trebao biti grof da njegovo dvoje braće nije umrlo. Ali svi su pomrli i nema niti jednog dječaka osim mene, tako da ja sada trebam biti grof. Moj djed je poslao po mene da me dovedu u Englesku."

G. Hobbsu kao da je bilo sve toplije. Tapkao je rupčićem po čelu i tamo gdje je bio bez kose, teško je disao. Počelo mu je svitati da se dogodilo nešto izuzetno značajno. Gledao

tog dječačića koji je sjedio na kutiji, s nevinim i napetim izrazom lica, i vidio je da se baš ništa nije promijenilo, da je on bio takav kakav je bio i do sada, jednako simpatičan, veseo i hrabar momak u plavome odijelcu i s crvenom mašnom oko vrata. I sve to što je čuo o plemstvu zapanjilo ga je. A još više ga je zapanjilo to što mu je Cedric sve rekao s takvom genijalnom jednostavnošću, krajnje običnim riječima kao da ne razumije koliko je to sve bilo značajno.

"Ka... kako si rekao da je tvoje ime?", upita g. Hobbs.

"Cedric Errol, lord Fauntleroy," odgovori Cedric. "Tako me g. Havisham počeo zvati. Kad sam ušao u sobu rekao je: 'To je, dakle, taj mali lord Fauntleroy!"

"Ma..." reče g. Hobbs, "drž'te me!"

Tako je uzvikivao kad god bi bio jako iznenađen ili uzbuđen. Nije mu ništa drugo palo na pamet u tom trenutku čuđenja.

Cedric je taj uzvik smatrao sasvim pristojnim i primjerenim. Njegovo poštovanje i privrženost prema g. Hobbsu bili su toliki da se divio i slagao sa svime što je ovaj govorio. Još nije bio toliko upućen u društvene norme da bi shvatio kako g. Hobbs ponekad nije baš konvencionalan. Naravno, znao je da se on ponaša drugačije od njegove mame. No njegova mama je bila dama, a njemu se činilo da se dame uvijek ponašaju drukčije od gospode.

Tugaljivo je pogledao g. Hobbsa.

"Engleska je jako daleko, zar ne?", zapitao je.

"Preko Atlantskog oceana," odgovorio je g. Hobbs.

"To je najgore od svega," reče Cedric. "Možda vas jako dugo neću opet vidjeti. Ne sviđa mi se to, g. Hobbs."

"I najbolji prijatelji moraju se rastati," reče mu na to g. Hobbs.

"No," reče Cedric, "mi smo prijatelji jako puno godina, zar nismo?"

"Još od tvoga rođenja," odgovori g. Hobbs. "Imao si oko šest tjedana kada si prvi puta prošetao ovom ulicom."

"Ah," uzdahnu Cedric, "ona nisam ni slutio da ću morati biti grof!"

"A što misliš," upita g. Hobbs, "možeš li se izvući od toga?"

"Bojim se da ne," odgovori Cedric. "Mama kaže da bi moj tata želio da to tako bude. No ako moram biti grof, onda mogu nešto i učiniti: mogu pokušati biti dobar. Ja neću biti tiranin. I ako ikada opet bude rata s Amerikom, ja ću ga spriječiti."

Njegov je razgovor s g. Hobbsom bio dug i ozbiljan. Nakon što je svladao prvotno iznenađenje, g. Hobbs nije bio toliko ogorčen koliko bi s moglo očekivati. Nastojao se prilagoditi novonastalim okolnostima, pa je do kraja njihova razgovora postavljao mnogo pitanja. Cedric je mogao odgovoriti tek na nekoliko, pa je nastojao sam odgovoriti na njih. Obzirom da je bio prilično upućen u tematiku grofova, markiza i lordovskih posjeda, mnogo je toga objašnjavao na način koji bi vjerojatno zapanjio g. Havishama, da ih je taj gospodin mogao čuti.

No g. Havisham je vjerojatno je puno toga moglo zapanjiti. Cijeli svoj život proveo je u Engleskoj, pa nije poznavao Amerikance i njihove navike. Za obitelj Grofa od Dorincourta bio je profesionalno vezan gotovo četrdeset godina i znao je sve o njihovom veličanstvenim posjedima, velikom bogatstvu i važnosti. Na neki hladan i poslovan način osjećao je interes za tog dječačića koji će, jednom u budućnosti, biti gospodar i vlasnik svega toga – budući grof od Dorincourta. Znao je sve o grofovom razočaranju u starije sinove i

sve o žestokom bijesu zbog braka kapetana Cedrica u Americi. Znao je da još uvijek mrzi tu krhku udovicu i da je ne spominje drukčije nego ogorčenim i zlobnim riječima. Ustrajao je u tome da je ona jedna obična američka djevojka koja je uhvatila njegovog sina u zamku braka jer je znala da je on grofov sin. Stari odvjetnik nije baš sasvim vjerovao da je sve to istina. U svojem je životu upoznao puno sebičnih i pohlepnih ljudi, a nije imao ni lijepo mišljenje o Amerikancima. Kad su ga dovezli u tu skromnu ulicu, a kočija se zaustavila pred tom skromnom kućicom, zapravo se jako iznenadio. Činilo se neprimjerenim i samo pomisliti da je budući vlasnik dvoraca Dorincourt, Wyndham Tower, Chorlworth i drugih veleposjeda bio rođen i odgojen u krajnje jednostavnoj kući u ulici s nekakvim dućanom na uglu. Pitao se kakvo će to dijete biti i kakva mu je majka. Najradije ih uopće ne bi upoznao. Na određen se način ponosio plemićkom obitelji za koju je obavljao pravne poslove toliko dugo i bilo bi mu beskrajno neugodno da se zatekne u situaciji da mora nešto raditi za ženu koja bi za njega bila vulgarnom osobom koju zanima samo novac, bez poštovanja za domovinu pokojnog muža i čast njegova imena. Bilo je to vrlo staro ime i vrlo uvaženo, a g. Havisham je i sam to izuzetno poštovao, iako je bio samo hladan i savjestan profesionalac, odvjetnik.

Kad ga je Mary uvela u mali salon, sumnjičavo se osvrnuo oko sebe. Bio je jednostavno namješten, no ukazivao je na lijepi dom. Nije bilo jeftinih, kičastih ukrasa ni jeftinih, šarenih slika. Nekoliko ukrasa na zidovima bilo je odabrano s ukusom, a u sobi se vidjelo puno lijepih stvari koje je žena sama izradila.

"Nije loše, za sada," kazao si je u sebi, "no možda je prevladavao kapetanov ukus." No kada je gđa. Errol ušla u sobu, pomislio je da je možda i ona sama nešto imala s tim. Da nije bio po prirodi suzdržan i ukočen stariji gospodin, vjerojatno bi se zagledao u nju kad bi je spazio. Odjevena u jednostavnu crnu haljinu čvrsto pripijenu uz njezinu vitku figuru, izgledala je više poput djevojke nego kao majka sedmogodišnjeg dječaka. Lice joj je bilo lijepo i mlado, no tužno, a velike smeđe oči davale su joj nježan i nevin pogled. Taj tužni izraz lica pratio ju je otkako joj je muž umro. Cedric se bio navikao na to. Jedini trenuci kada je blijedio bili su kada se igrao ili razgovarao s njom ili kada bi nešto rekao poput odraslog, koristeći kakvu dugu riječ za koju je doznao iz novina ili u svojim razgovorima s g. Hobbsom. Volio je izgovarati duge riječi jer mu se sviđalo kako je uvijek uspije njima nasmijati, iako nije baš shvaćao zašto su smiješne, jer za njega su bile sasvim ozbiljne. Odvjetničko iskustvo naučilo ga je brzo otkrivati karaktere osoba, i čim je spazio Cedricovu majku, znao je da je stari grof jako pogriješio smatrajući je vulgarnom i pohlepnom osobom. G. Havisham nikada nije bio oženjen ni zaljubljen, no intuitivno je spoznao da se ovo prekrasno mlado stvorenje slatkoga glasa i tužnih očiju udalo za kapetana Errola jedino zato što ga je voljela svim svojim predanim srcem i da nikada nije razmišljala o tome kako iskoristiti to što je on grofov sin. Shvatio je da mu ona neće biti problem i predosjetio da ipak možda i mali lord Fauntleroy neće biti preveliko iskušenje svojoj plemićkoj obitelji. Kapetan je bio zgodan momak, a mlada je majka bila ljepotica, pa će možda i dječaka biti lijepo pogledati.

Kada je gđi. Errol objasnio zašto je došao, problijedila je.

"Ah!", rekla je, "hoćete li ga morati odvesti od mene? Jako se volimo! On je moja sreća! On je sve što imam. Nastojim mu biti dobra majka." A njezin je zvonki glas zadrhtao, a oči joj se ispuniše suzama. "Vi ne znate što mi on znači!", rekla je.

Odvjetnik se nakašljao.

"Dužan sam vas obavijestiti," odgovori on, "da grof od Dorincourta nije... nije baš prijateljski nastrojen prema vama. On je stariji gospodin, njegove su predrasude izrazito jake.

Uvijek je bio posebno nenaklonjen Americi i Amerikancima, a brak njegovog sina ga je jako razljutio. Žao mi je što sam ja taj koji vam donosi tako neugodne vijesti, no on je vrlo čvrst u svojoj namjeri da se ne susretne s vama. Njegov je plan da će lord Fauntleroy dobiti obrazovanje koje će se on osobno nadzirati, te da će živjeti s njim. Grof je vezan u dvorac Dorincourt i tamo provodi većinu vremena. Muči ga kostobolja i ne voli baš London. Zato će lord Fauntleroy vjerojatno živjeti uglavnom u Dorincourtu. Vama grof za stanovanje nudi obližnju lovačku kuću, Court Lodge, na lijepom mjestu i nedaleko dvorca. Također vam nudi primjerene prihode. Lord Fauntleroy će vas moći posjećivati. Jedino je ograničenje da vi nećete moći posjećivati njega niti ulaziti na područje dvorca. Vi zapravo ne biste bili odvojeni od svoga sina, gospođo, to vas uvjeravam. Uvjeti nisu toliko oštri koliko su mogli biti. Prednosti okruženja i obrazovanja koje će lord Fauntleroy dobiti, siguran sam da to uviđate, bit će velike."

Bio je pomalo zabrinut da će ona zaplakati ili napraviti scenu, jer znao je da to žene čine. Bilo mu je neugodno gledati ženu kako plače, išlo mu je to na živce.

No ona nije zaplakala. Prišla je prozoru i zastala, na trenutak odvrativši lice. Vidio je da se nastoji primiriti.

"Kapetanu Errolu je Dorincourt bio jako drag," konačno progovori. "Volio je Englesku i sve englesko. Uvijek je bio žalostan što je odvojen od svoga doma. Bio je ponosan na svoj dom i svoje ime. On bi želio... znam da bi želio da mu sin upozna ta lijepa drevna mjesta i da bude odgojen na način koji će odgovarati njegovom budućem položaju."

Zatim se vratila do stola i uspravila se, nježno pogledavši g. Havishama.

"Moj muž bi tako htio," rekla je. "To će biti najbolje za mog dječaka. Znam... zapravo sam sigurna da ga grof neće nastojati odvratiti od ljubavi prema meni. I znam, čak i kad bi pokušao, da je moj dječak previše nalik svojem ocu da bi mu to uspjelo. On je imao toplu, vjernu prirodu i čisto srce. Voljet će me čak i ako se ne viđamo, a ako ćemo se viđati, to mi neće predstavljati preveliku patnju."

"Ona uopće ne misli na sebe," pomisli odvjetnik. "Uopće ne postavlja nikakve uvjete za sebe."

"Gospođo," izgovori na glas, "cijenim vašu brigu za sina. Bit će vam zahvalan na tome kad odraste. Uvjeravam vas da će lord Fauntleroy dobiti najbolju skrb i da će biti učinjeno sve što je potrebno za njegovu sreću. Grofu od Dorincourta je stalo do njegove udobnosti i dobrobiti jednako kao i vama."

"Nadam se," rekla je mlada i nježna majka ponešto slomljenim glasom, "da će djed voljeti Ceddiea. Dječak je po karakteru vrlo privržen i uvijek je bio voljen".

G. Havisham se opet nakašlja. Nije mu baš bio zamislivo da boležljiv i nervozan stari grof bilo koga zavoli, no znao je da će mu biti u interesu da bude blag, na svoj nervozni način, prema djetetu koje će ga naslijediti. Također je znao da će djed biti vrlo ponosan ukoliko Ceddie bude na čast svojem imenu.

"Lordu Fauntleroyu će biti dobro, siguran sam," odgovorio je. "Upravo je zbog njegove sreće grof odlučio da mu budete dovoljno blizu kako biste se mogli često viđati."

Riječi kojima je to grof objasnio nije htio ponoviti, jer nisu bile baš pristojne ni dostojne divljenja. G. Havisham je radije ponudu svoga plemenitog klijenta iznio ljepšim i uglađenijim riječima.

Još jednom se iznenadio kada je gđa. Errol zatražila od Mary da pronađe dječaka i dovede ga, a Mary joj rekla gdje je.

"Lako ga ja nađem, gospoja," rekla je. "on je 'vaj čas s gosponom Hobbsom, tam' u toj stolici kraj tezge i pričaju si o politici, sva je prilika. Il' se muva oko sapuna, svijeća i krumpira, slatk'ca mala."

"G. Hobbs ga poznaje od malena," objasni gđa. Errol odvjetniku. "Jako voli Ceddiea i veliki su prijatelji."

Prisjećajući se kako je na dolasku ovamo prošao kraj jedne trgovine pune bačvi s krumpirom, jabukama i raznom drugom robom, g. Havisham je opet postao sumnjičav. U Engleskoj djeca plemića nisu prijateljevala s trgovcima, pa mu je to bilo jako čudno. Ne bi bio dobro da dijete ne bude pristojno ili da se ponaša kao neko priprosto dijete. Jedno od najvećih poniženja koja je grof doživio bila je sklonost njegovih starijih sinova lošem društvu. Možda ovaj dječak, razmišljao je, ima njihove loše osobine, a ne dobre osobine svoga oca?

S nelagodom je razmišljao o tome razgovarajući s gđom. Errol sve dok dijete nije ušlo u sobu. Kad su se vrata otvorila, čak je za trenutak oklijevao pogledati Cedrica. Za one koji ga poznaju, bilo bi jako čudno čak i naslutiti čudnovate osjećaje koji su uzdrmali g. Havishama dok je promatrao kako dječak trči majci u zagrljaj. Doživio je izrazito snažan preokret osjećaja. U trenutku je shvatio da je pred njim jedan od najfinijih i najljepših dječaka koje je ikada vidio.

Bio je neobično lijep. Imao je snažno, vitko i skladno tijelo i usko dječačko lice. Glavicu je držao uspravno i ponosno hodao. Iznenađujuće je nalikovao na svoga oca. Kosa mu je bila zlatna, baš kao i očeva, a oči smeđe, kao majčine, no u njima nije bilo nimalo tuge ili plahosti. Bile su to nevino neustrašive oči, gledao je kao nikada u životu nije strahovao ili sumnjao.

"Dečko je izgleda vrlo pristojno odgojen i lijep," pomislio je g. Havisham. A na glas je samo rekao: "To je, dakle, taj mali lord Fauntleroy."

Nakon toga, što je više promatrao malog lorda Fauntleroya to je više njime bio iznenađen. Znao je jako malo o djeci, iako ih je puno viđao u Engleskoj – fine, zgodne djevojčice i dječake rumenih obraza o kojima su se brinuli njihovi strogi učitelji i dadilje. Ta su djeca ponekad bila stidljiva, ponekad pomalo divlja, no nikada previše zanimljiva pompoznom i krutom starom odvjetniku. Možda je zbog osobnog interesa za bogatstvo malog lorda Fauntleroya bio u stanju na njega obratiti više pažnje nego na drugu djecu. No, što god bio razlog, zamijetio je da na njega obraća puno pažnje.

Cedric nije znao da ga promatraju i ponašao se onako kako se inače ponaša. Pružio je ruku g. Havishamu na svoj blagonaklon način kad su ih upoznavali i odgovarao je na sva njegova pitanja bez imalo oklijevanja, jednako kao što je odgovarao na pitanja g. Hobbsa. Nije bio ni stidljiv niti drzak, a kada se g. Havisham obraćao njegovoj majci, odvjetnik je primijetio da i taj razgovor sluša s puno pažnje, poput odrasle osobe.

"Čini se da je on prilično zreo mladić," obratio se g. Havisham njegovoj majci.

"Mislim da jest, na neki način," odgovorila je. "Uvijek je brzo učio i puno se družio s odraslima. Ima smiješni običaj korištenja dugačkih riječi i izraza koje je pročitao u knjigama, ili je toliko pametan da ih može koristiti, no jednako se tako voli i igrati kao i sva djeca. Mislim da je jako pametan, no ponekad je baš pravo malo dijete."

Idući puta kada ga je g. Havisham vidio, osvjedočio se da je to istina. Upravo kad je njegova kočija skrenula iza ugla, krajem oka zamijetio je skupinu dječaka koji su zbog nečega bili očito vrlo uzbuđeni. Dvojica su upravo namjeravala započeti utrku. Jedan od te

dvojice bio mladi lord, a vikao je i bučio poput bilo koga od njegovih drugova. Stao je uz bok drugom dječaku, iskoračivši jednom nogom.

"Priprema!", zavikao je sudac. "Pozor! Start!"

G. Havisham se, neobično zainteresiran, nesvjesno nagne kroz prozor kočije. Ne sjeća se da je ikada vidio takav prizor: brze noge malog lorda, u hlačama do koljena i crvenim dokoljenicama, kako kreću na početni znak. Ubrzano je zamahivao rukama isturivši lice prema vjetru, a plava mu je kosa lepršala na vjetru.

"Naprijed, Ced Errol!", urlali su dječaci, plešući i vrišteći od uzbuđenja. "Naprijed, Billy Williams! Bravo, Ceddie! Bravo, Billy! Bravo! 'ajde, 'ajde, 'ajde!"

"Izgleda da će stvarno pobijediti," reče g. Havisham. Gledajući te nožice u crvenom kako jure, slušajući krikove dječaka, vidjevši kako se Billy Williams – čije nožice u smeđem nisu bile lak protivnik, jer su u stopu slijedile nožice u crvenom – jako trudi, kao da je osjetio navijačko uzbuđenje. "Stvarno... pa ja zaista ne mogu odoljeti nadi da će pobijediti!", rekao je kao uz neko stidljivo kašljucanje. U tom je su trenutku dječaci najjače uzviknuli i skočili u zrak. Budući grof od Dorincourta upravo je napravio posljednji korak i dodirnuo stup javne rasvjete na kraju ulice, samo dvije sekunde prije nego što je na isto mjesto doletio zadihani Billy Williams.

"Triput hura za Ceddiea Errola!", uzvikivali su dječaci. "Hura za Ceddiea Errola!"

G. Havisham je povukao glavu s prozora kočije i naslonio se uz lagani smiješak.

"Bravo, lorde Fauntleroyu!", prošapta.

Dok se njegova kočija zaustavljala pred vratima kuće gđe. Errol, pobjednik i poraženi su joj prilazili praćeni bučnom skupinom. Cedric je hodao uz Billyja Williamsa i razgovarao s njim. Njegovo je uzbuđeno lišce bilo crveno, mokri uvojci zalijepili su mu se na oznojeno čelo, a ruke je gurnuo u džepove.

"Gle," govorio je, očito kako bi olakšao poraz svom neuspješnijem protivniku, "vjerojatno sam pobijedio zato što su mi noge malo duže od tvojih. Vjerojatno zbog toga. Tri dana sam stariji od tebe i zato u prednosti. Stariji sam tri dana."

Izgleda je takvo gledanje na stvar toliko oraspoložilo Billyja Williamsa da je opet sa smiješkom i samopouzdanjem pogledao oko sebe, gotovo kao da je u utrci pobijedio, a ne izgubio. Ceddie Errol je znao kako ljude učiniti zadovoljnima. Čak je i u prvim trenucima pobjede bio u stanju sjetiti se da poraženome to možda nije toliko drago koliko njemu, te da bi možda bilo dobro pomoći mu da shvati kako je mogao pobijediti da su okolnosti bile drukčije.

Tog je jutra g. Havisham dosta dugo razgovarao s pobjednikom utrke. Bio je to razgovor koji ga je više puta natjerao na njegov stisnuti smiješak i trljanje brade mršavom rukom.

Gđa. Errol je morala izaći iz salona, pa su odvjetnik i Cedric ostali nasamo. G. Havisham se isprva pitao što da uopće kaže svojem mladom sugovorniku. Zamislio je da bi možda bilo najbolje da mu kaže nešto što bi Cedrica moglo pripremiti na susret s njegovim djedom i, možda, za veliku promjenu koju će doživjeti. Činilo mu se da Cedric nema nikakvu predodžbu o tome što će vidjeti kada stigne u Englesku, niti o tome kakav ga dom čeka tamo. Još nije znao niti da njegova majka neće živjeti u istoj kući s njim. Smatrali su da će za njega biti bolje da mu to kažu nakon što prođe prvotni šok.

G. Havisham je sjedio u naslonjaču s jedne strane otvorenog prozora, a na drugoj strani je bio još veći naslonjač u kojem je sjedio Cedric i gledao g. Havishama. Sjedio je duboko u tom velikom naslonjaču, glave prislonjene uz naslon, prekriženih nogu i s rukama duboko u džepovima, slično kao što je sjedio kod g. Hobbsa. Pažljivo je promatrao g. Havi-

shama dok mu je mama bila u sobi, a kada je otišla nastavio ga je promatrati pažljivo i s poštovanjem. Kada je gđa. Errol izašla, nakratko je nastala tišina. Izgledalo je kao da Cedric proučava g. Havishama, a g. Havisham je sasvim sigurno proučavao Cedrica. Nije mogao odlučiti što bi stariji gospodin trebao reći dječaku koji je pobijedio u utrci, a na nogama, koje dok sjedi u naslonjaču nisu dosizale do poda, ima hlače do koljena i crvene dokoljenice.

No Cedric mu je olakšao situaciju tako što je iznenada sam zapodjenuo razgovor.

"Znate li," reče, "da ja ne znam što je to grof?"

"Zar ne znaš?", odgovor g. Havisham.

"Ne," uzvrati Ceddie. "I mislim da kada dječak treba postati takvo što, onda bi trebao znati. Zar ne?"

"Pa... da," odgovori mu g. Havisham.

"Jel bi mi mogli," upita Ceddie s poštovanjem, "jel bi mi mogli to 'brazložit?", (Ponekad te svoje dugačke riječi nije sasvim dobro izgovarao.) "Zbog čega je netko grof?"

"Kao prvo, zato što ga je grofom proglasio kralj ili kraljica," odgovori mu g. Havisham. "Čovjek postane grofom uglavnom zato što je dobro služio svojem vladaru ili zbog nekog velikoga djela."

"Ah!", reče Cedric, "pa to je kao naš predsjednik."

"Je li?", upita g. Havisham. "Zar iz istog razloga biraju vaše predsjednike?"

"Da," veselo odgovori Cedric, "kada je netko jako dobar i jako puno zna, izaberu ga za predsjednika. Rade se bakljade i parade s limenom glazbom i svi drže govore. Ja sam mislio da bih možda mogao biti predsjednik, ali nikada nisam mislio biti grof. Nisam znao za grofove," rekao je kao da oklijeva, da g. Havisham ne bi možda pomislio kako nije pristojno od njega što nije poželio to biti, "da sam znao o njima, usuđujem se reći da bih možda razmislio hoću li to biti."

"To je dosta drukčije od predsjednika," reče g. Havisham.

"Zar je?", upita Cedric. "Kako? Zar nema bakljada i parada?"

"Grof je... vrlo važna osoba," započne.

"Pa i predsjednik je!", prekine ga Ceddie. "Bakljade su duge i deset kilometara, ima vatrometa i svira limena glazba! Gospodin Hobbs me vodio da to vidim."

"Grofovi" nastavi dosta nesigurno g. Havisham, "često imaju drevnu nasljednu liniju..."

"Što bi to bilo?"

"Vrlo stara obitelj – jako stara."

"Aha!", reče Cedric gurajući ruke dublje u džepove. "tako je valjda i sa ženom koja prodaje jabuke u parku. I ona sigurno ima tu nasljedujuću liniju. Toliko je stara da je čudo kako može stajati. Mislim da ima sto godina, no ipak je vani čak i kada pada kiša. Meni je nje žao, a i drugim dečkima. Billy Williams je jednom imao skoro cijeli dolar, pa sam ga molio da svakoga dana od nje kupi jabuka za pet centi, pa tako dok sve ne potroši. To bi bilo dvadeset dana. Njemu je bilo dosta jabuka već nakon prvog tjedna. Na sreću, onda mi je jedan gospodin dao pedeset centi pa sam ja nastavio kupovati jabuke od nje. Bude ti žao svakoga tko je toliko siromašan i ima tu nasljedujuću liniju. Ona kaže da je joj je njezina ušla u kosti i da je boli kad pada kiša."

G. Havisham je bio pomalo zbunjen gledajući nevino i ozbiljno lice svoga sugovornika.

"Bojim sa da se nismo dobro razumjeli," krene objašnjavati. "Kada sam rekao 'nasljedna linija' nisam mislio na starost. Mislio sam da je ime te obitelji bilo poznato jako dugo vremena. Čak i stotinama godina su osobe s tim imenom bile poznate i spominju se u povijesti svoje zemlje."

"Kao George Washington," reče Ceddie. "On mi je poznat od rođenja, a bio je poznat i puno prije toga. G. Hobbs kaže da nikada neće biti zaboravljen. To je zbog Deklaracije neovisnosti, znate, i 4. srpnja. On je bio vrlo hrabar čovjek, znate."

"Prvi grof od Dorincourta," svečano izgovori g. Havisham, "bio je proglašen grofom prije četiri stotine godina."

"Pa da," reče Ceddie. "Prije jako puno vremena! Jeste li to rekli Najdražoj? To bi je jako interesiralo. Recite joj kad se vrati. Ona voli čuti zanimljive stvari. A što još grof radi osim što ga proglase?"

"Puno ih je pomoglo u vladavini Engleskom. Neki od njih bili su hrabri muškarci i borili su se u velikim bitkama u povijesti."

"Možda ću i ja to napraviti," reče Cedric. "Moj tata je bio vojnik i bio je jako hrabar – jednako kao i George Washington. Možda je to zato što bi bio grof da nije umro. Drago mi je da su grofovi hrabri. To je jako dobra karakterist'ka – biti hrabar muškarac. Ja sam se nekada bojao da u mraku ima nečega, ali kad sam se sjetio vojnika u Revoluciji i Georgea Washingtona – to me izliječilo."

"Ponekad ima i drugih prednosti kada je netko grof," polako izgovori g. Havisham promatrajući dječaka radoznalo i ispitivački. "Neki grofovi imaju jako puno novca."

Bio je radoznao, jer se pitao poznaje li njegov mladi prijatelj kakva je moć novca.

"To je dobro imati," reče Ceddie nevino. "Volio bih imati puno novca."

"Da?", reče g. Havisham. "A zašto?"

"Pa," objasni Cedric, "čovjek toliko toga može napraviti s novcem. Na primjer, prodavačica jabuka. Da sam jako bogat, kupio bih joj mali šator pod kojeg može staviti svoj štand, i malu peć, i dao bih joj jedan dolar svakoga jutra ako pada kiša, tako da si može priuštiti da ostane kod kuće. I još... aha, dao bih joj šal! Tako da je kosti toliko ne bole. Njene kosti nisu kao naše, nju boli kad hoda. Jako boli kada te bole kosti. Da sam dovoljno bogat, ja bih napravio sve to za nju i valjda bi joj kosti bile dobro."

G. Havisham zakašljuca. "A što bi ti još napravio da si bogat?"

"Ah! Puno toga bih napravio. Naravno, kupio bih Najdražoj svakakve lijepe stvari. Kutiju za šivanje, lepeze, zlatni naprstak i prsten, i enciklopediju, i kočiju, tako da ne treba čekati na prijevoz. Da joj se sviđaju ružičaste svilene haljine kupio bih joj nekoliko, ali ona najviše voli crne. Odveo bih je u velike prodavaonice i rekao joj da razgleda i sama si odabere. A za Dicka..."

"A tko je Dick?", zapita g. Havisham.

"Dick je čistač obuće," odgovori mladi lord, već prilično zagrijan za tako zanimljive planove. "On je jedan od najdražih čistača obuće na svijetu. Radi u gradu, na uglu. Poznajem ga godinama. Jednom kad sam bio jako mali, šetao sam s Najdražom i ona mi je kupila lijepu lopticu. Igrao sam se s njom i ona je odskočila na sred ulice prepune kočija i konja. To me toliko rastužilo da sam počeo plakati – bio sam tada jako mali. Još sam nosio haljinicu za bebe. A Dick je nekome čistio cipele i rekao je "Bok!", i potrčao između konja uhvatiti moju lopticu. Obrisao ju je o svoju košulju i dao mi je. Rekao je 'Sve je u redu, mali.' Najdraža mu je bila jako zahvalna, a i ja, pa otada kad god idemo u grad ra-

zgovaramo s njim. On kaže 'Bok!' i ja kažem 'Bok!' pa onda malo popričamo i on mi kaže kako mu ide posao. U zadnje vrijeme ne baš dobro."

"A što bi volio za njega učiniti?", zapita odvjetnik, trljajući bradu i smješkajući se na svoj čudan način.

"Pa," reče lord Fauntleroy poslovno, "volio bih isplatiti Jakea."

"A tko je Jake?", upita g. Havisham.

"On je Dickov partner i najgori je partner na svijetu! Tako kaže Dick. Ne služi na čast poslu i nije čestit. On vara ljude, a Dick se zbog toga ljuti. I vi biste se ljutili da čistite cipele najbolje što možete i stalno čestito radite, a vaš partner uopće nije čestit. Ljudi vole Dicka, a Jacka ne vole, tako da se ponekad i ne vrate. Da sam bogat, ja bih isplatio Jacka, a Dicku bih nabavio značku na kojoj piše "šef". On kaže da se s takvom značkom može puno postići. I nabavio bih mu novu odjeću i četke, tako da može imati dobar početak. On kaže da je sve što želi dobar početak."

Mali lord ispričao je tu svoju pričicu s povjerenjem i nevino, prepričavajući riječi svoga prijatelja Dicka s najiskrenijim dobrim namjerama. Kao da nimalo nije sumnjao da će njegov stariji sugovornik biti jednako zainteresiran za to kao i on. A g. Havisham se uistinu zainteresirao, ali ne toliko za Dicka i prodavačicu jabuka, koliko za dobrog lordića, čije je zlatom prekrivena glavica rojila misli pune dobronamjernih planova za njegove prijatelje i koji kao da je sasvim zaboravio na sebe.

"Ima li nečega..." započne. "A što bi ti želio za sebe, da si bogat?"

"Puno toga!", dogovori lord Fauntleroy žustro. "Ali najprije bih Mary dao nešto novca za Bridget – to je njena sestra koja ima dvanaestero djece i muža koji ne radi. Ona nam dođe i plače, Najdraža joj daje stvari u košari, a ona onda opet plače i kaže: 'Bog vas blagoslovil, lijepa gospoja.' I mislim da bi g. Hobbs volio imati zlatni sat i lanac za uspomenu od mene, i lulu od kamena. I onda bih želio imati paradu."

"Paradu!", uzvikne g. Havisham.

"Kao republikanci," objasni Cedric uzbuđeno. "Imao bih baklje i odore i razne stvari za sve dečke i za mene isto. I mi bi marširali, znate, i uvježbavali to. To bih htio za sebe da sam bogat."

Vrata se otvoriše i gđa. Errol uđe.

"Ispričavam se što sam vas ostavila tako dugo," obrati se g. Havishamu, "jedna siromašna žena u velikoj nevolji došla mi je u posjet."

"Ovaj mladi gospodin," reče g. Havisham, "pričao mi je o nekim svojim prijateljima i što bi učinio za njim da je bogat."

"Bridget je među njima," reče gđa. Errol, "i baš sam s njom razgovarala u kuhinji. U velikoj je nevolji jer njezin muž boluje od reumatske groznice."

Cedric se spusti iz svog velikog naslonjača.

"Idem joj se javiti," reče, "i pitati je kako je on. Dobar je čovjek kad je zdrav. Dugujem mu uslugu jer mi je jednom napravio drveni mač. Vrlo je talentiran."

Izjurio je iz sobe, a g. Havisham ustane. Izgledalo je kao da mu je na umu nešto što bi htio reći.

Oklijevao je za trenutak, a zatim rekao, gledajući gđu. Errol s visoka:

"Prije nego što sam otputovao iz dvorca Dorincourt imao sam razgovor s grofom u kojem mi je dao neke upute. On se nada da će se njegov unuk veseliti budućem životu u

Engleskoj, kao i tome što će ga upoznati. Rekao mi je da mladom gospodinu trebam reći da će mu ova promjena u njegovom životu donijeti novac i sva dječja zadovoljstva. Ako bude imao bilo kakvu želju, da tome trebam udovoljiti i reći mu da mu je njegov djed darovao to što je poželio. Svjestan sam da grof nije mislio na ništa što bi bilo nalik ovome, no ako će lordu Fauntleroyu biti drago pomoći toj jadnoj ženi, rekao bih da bi grof bio nezadovoljan da ja tome ne udovoljim."

Po drugi puta nije doslovno ponovio grofove riječi. Presvijetli je, naime, rekao:

"Neka mali shvati da mu mogu dati što god poželi. Neka vidi kako je biti unuk grofa od Dorincourta. Kupi mu sve što mu se svidi, napuni mu džepove novcem i reci mu da ih je djed tamo stavio."

Njegovi motivi nisu bili baš dobri, a da mali lord Fauntleroy nije po prirodi bio toliko dobra srca, to bi mu moglo čak i naškoditi. A i Cedricova majka je bila previše dobra da bi mogla sumnjati na bilo kakvu štetu. Ona je mislila da to možda znači da je usamljeni i nesretni starac, kojemu su sva djeca pomrla, poželio biti dobar prema njezinome dječaku i zadobiti njegovu ljubav i povjerenje. I bilo joj je jako drago pomisliti kako će Ceddie biti u mogućnosti pomoći Bridget. Bilo joj je drago uvidjeti da će prvi ishod začuđujućih okolnosti koje su zapale njenog dječačića biti takav da će on moći činiti dobra djela prema onima kojima su takva djela potrebna. Njeno se lijepo mlado lice ozarilo.

"Ah!", uzviknu blago, "to je jako ljubazno od grofa, Cedricu će biti jako drago! Uvijek je bio naklonjen Bridget i Michaelu. I oni to zaslužuju. Često sam poželjela da im mogu više pomoći. Michael je vrijedan radnik kada je dobro, ali već je dugo bolestan pa treba skupe lijekove, toplu odjeću i dobru hranu. On i Bridget sigurno neće biti rasipni s onime što im se daruje."

G. Havisham posegne rukom u unutrašnji džep sakoa i izvuče veliku lisnicu. Na licu mi je bio čudan izraz. Zapravo, pitao se što bi grof od Dorincourta rekao kad bi mu prenio koja je bila prva želja njegova unuka kojoj je udovoljio. Pitao se što bi nervozni, materijalistički nastrojen i sebičan stari plemić mislio o tome.

"Ne znam je li vam jasno," rekao je, "da je grof od Dorincourta izrazito bogat čovjek. On si može priuštiti da udovolji bilo kakvom hiru. Mislim da bi mu bilo drago čuti da je lordu Fauntleroyu udovoljeno u svemu što želi. Možete li ga pozvati? Dopustite mi da mu dam pet funti za te ljude."

"To će biti dvadeset i pet dolara!", uzviknu gđa. Errol. "To će za njih biti pravo bogatstvo. Ne mogu vjerovati da je ovo istina."

"Da, istina je," reče g. Havisham uz svoj kiseli smiješak. "U životu vašeg sina dogodila se velika promjena, velika će mu moć doći u ruke."

"Ah!", uzdahnu majka. "A on je tek dječak, jako mali dječak. Kako da ga naučim da tu moć dobro koristi? Malo se toga bojim. Lijepi moj Ceddie!"

Odvjetnik zakašljuca. Njegovo otvrdnulo, staro srce bilo je ganuto blagim i nesigurnim izrazom njezinih smeđih očiju.

"Rekao bih, gospođo," uzvrati, "ako je suditi prema mojem jutrošnjem razgovoru s lordom Fauntleroyem, sljedeći grof od Dorincourta vodit će računa o drugima jednako kao i o svojoj plemenitoj osobi. Još uvijek je dijete, no mislim da možemo imati povjerenja u njega."

Zatim je majka otišla po Cedrica i dovela ga natrag u salon. G. Havisham je čuo što govori prije nego što je ušao u sobu.

"To je reumatijska upala," govorio je, "a takav reumatizam je jako težak. On misli o tome kako nisu platili stanarinu, a Bridget kaže da mu od toga reumatija bude još i veća. A Pat bi mogla dobiti posao u trgovini da ima nešto odjeće."

Lice mu je bilo dosta zabrinuto kada je ušao. Bilo mu je jako žao Bridget.

"Najdraža kaže da ste me trebali," obratio se g. Havishamu. "Razgovarao sam s Bridget."

G. Havisham na trenutak pogleda dolje prema njemu. Osjećao se čudno neodlučnim. Kao što je Cedricova majka rekla, on je bio jako mali dječak.

"Grof od Dorincourta..." otpočne, a zatim nesvjesno pogleda na gđu. Errol.

Majka malog lorda Fauntleroya iznenada klekne kraj njega i obgrli ga rukama.

"Ceddie," rekla je, "grof je tvoj djedica, otac tvoga tate. On je jako, jako dobar i voli te i želi da ti njega voliš, jer su sinovi koji su bili njegovi dječaci pomrli. Želi da ti budeš sretan i da usrećiš i druge ljude. Jako je bogat i želi da imaš sve što želiš imati. To je rekao g. Havishamu i dao mu puno novca za tebe. Sad možeš Bridget dati onoliko koliko joj treba za stanarinu i da kupi Michaelu sve što mu treba. Nije li to odlično, Ceddie? Nije li on dobar?" I poljubi svoje dijete u okrugli obraščić, iznenada crven od uzbuđenja.

Pogledao je majku pa g. Havishama.

"Mogu li to dobiti odmah?", uzviknu. "Mogu li joj odmah dati? Baš odlazi."

G. Havisham mu preda novac. Bio je to smotuljak novih i čistih novčanica.

Ceddie s time izjuri iz sobe.

"Bridget!", čuli su ga kako viče nahrupivši u kuhinju. "Bridget, čekaj! Evo ti novac. To je za tebe, da možeš platiti stanarinu. Moj djed mi je to dao. Za tebe je i Michaela!"

"Ah, gospon Ceddie!", uzviknu Bridget začuđeno. "Tu ima dvajsipet dolara. Di je gospoja?"

"Mislim da ću joj trebati objasniti," reče gđa. Errol.

Pa i ona izađe iz sobe i g. Havisham ostade sam na trenutak. Prišao je prozoru i zastao, zamišljeno gledajući na ulicu. Razmišljao je o starome grofu od Dorincourta. Zamišljao ga je kako sjedi u svojoj ogromnoj, veličanstvenoj, mračnoj knjižnici u dvorcu, boležljiv i usamljen, okružen luksuzom. I kako ga zapravo nitko ne voli, jer ni sam cijeloga svog života nije nikoga stvarno volio osim sebe. Bio je sebičan, samoživ, arogantan i strastven u tome. Toliko mu je bilo stalo do grofa od Dorincourta i vlastita zadovoljstva da nije imao vremena misliti na druge ljude. Sva bogatstva i moć, sve beneficije koje su išle s njegovim plemenitim naslovom i visokim položajem za njega su bile tu samo radi udovoljavanja i zadovoljavanja grofa od Dorincourta. Sad kad je ostario, sva ta uzbuđenja i sve što si je priuštio donijeli su mu samo zdravstvene probleme, nervozu i mržnju prema svijetu. A i svijet je njega mrzio. Unatoč svom tom njegovom sjaju, na svijetu vjerojatno nije bilo manje omiljenog plemića od grofa od Dorincourta. A vjerojatno je bio i najviše usamljen. Mogao je svoj dvorac napuniti gostima, da je htio. Mogao je organizirati večere za veliki broj uzvanika i pozivati ih u lov. No znao je da se oni koji prihvaćaju njegove pozive potajice boje njegova namrštena lica i sarkastičnih, zajedljivih govora. Govorio je zlobno i ogorčeno. Ruganje onima koji su bili osjetljivi, ponosni ili stidljivi predstavljalo mu je zadovoljstvo, pa ih je dovodio u neugodnu situaciju kad god je to mogao.

G. Havisham ga je dobro poznavao kao takvog i razmišljao je o njemu gledajući kroz prozor na usku i tihu ulicu. U umu mu se pojavila i - sasvim suprotna - slika ovog veselog i simpatičnog momčića kako sjedi u prevelikom naslonjaču i na svoj velikodušan, nevin i iskren način priča svoju priču o prijateljima, Dicku i prodavačici jabuka. A zatim

je pomislio na ogromne prihode, prelijepe veleposjede, bogatstvo i moć koja se može iskoristiti za dobro ili zlo. Sve će s vremenom doći u buckaste ručice malog lorda Fauntleroya, ovoga trenutka duboko gurnute u džepove.

"Bit će to sasvim drukčije," reče u sebi. "Bit će to sasvim drukčije."

Cedric i njegova majka vratili su se uskoro. Cedric je izgledao oduševljen. Sjeo je na stolicu između majke i odvjetnika, a zatim počeo govoriti poput odrasloga, ruku položenih na koljena. Sjao je od zadovoljstva zbog Bridgetinog olakšanja i zadovoljstva.

"Zaplakala je!", kazao je. "Rekla je da plače od radosti! Nikada nisam nikoga vidio da plače od radosti. Moj djedica je sigurno jako dobar čovjek. Nisam znao da je toliko dobar. Bolje je... bolje je biti grof nego što sam mislio. Kao da mi je drago... kao da mi je JAKO drago što ću i ja to biti."

III

Tijekom tjedna koji je uslijedio, Cedricovo dobro mišljenje o prednostima grofovske titule znatno se poboljšalo. Isprva kao da nije mogao shvatiti da nema toga što ne bi mogao poželjeti i učiniti. Zapravo, moglo bi se reći da to nije mogao odmah prihvatiti. Ali kada je nakon nekoliko razgovora s g. Havishamom shvatio da može udovoljiti svim svojim trenutačnim željama, krenuo ih je ostvarivati – jednostavno i sa zadovoljstvom – što je g. Havishamu bilo izuzetno zabavno. U tjednu koji je prethodio njihovom putu za Englesku učinio je puno toga zanimljivoga.

Odvjetnik će se dugo sjećati jutra kada su se zajedno uputili u grad kako bi posjetili Dicka, te popodneva kada su toliko zapanjili prodavačicu jabuka s drevnom nasljednom linijom zaustavivši se pred njezinim štandom da bi joj rekli kako će dobiti šator, peć, šal i toliko novca da se to njoj činilo kao čudo.

"Jer ja trebam ići u Englesku i biti lord," objasnio joj je Cedric slatko. "I ne bih htio imati vaše kosti na pameti kad god pada kiša. Mene kosti ne bole i ja ne znam koliko to može boljeti, ali vas mi je žao i nadam se da ćete biti bolje."

"Ona je jako dobra prodavačica jabuka," obratio se g. Havishamu dok su odlazili i za sobom ostavili uzbuđenu vlasnicu štanda, koja nije mogla vjerovati svojoj dobroj sreći. "Kad sam jednom pao i porezao koljeno dala mi je jabuku besplatno. Uvijek sam je po tome pamtio. Znate da se uvijek sjećate ljudi koji su dobri prema vama."

Njemu, tako iskrenom i jednostavnom, nije padalo na pamet da mogu postojati ljudi koji zaboravljaju dobrotu.

Razgovor s Dickom bio je prilično uzbudljiv. Dick je upravo imao puno problema s Jakeom i bio je potišten kad su ga posjetili. Gotovo je zanijemio od čuđenja kada mu je Cedric mirno rekao da su došli dati mu nešto što je njemu puno značilo i što će riješiti sve njegove nevolje. Način na koji je to lord Fauntleroy rekao bio je vrlo jednostavan i bez ceremonijalnosti. Slušajući sa strane, g. Havisham je bio jako impresioniran njegovom izravnošću. Čuvši da je njegov stari prijatelj postao lordom i da je u opasnosti da postane grofom ukoliko dovoljno dugo poživi, Dick je toliko raširio oči i otvorio usta da mu je pala kapa s glave. Kad ju je pokupio uzviknuo je nešto jako čudno. G. Havishamu je to bilo čudno, no Cedric je takvo što već bio čuo.

"Ideš!", uzviknu, "Š'o veliš!?" Tu se mali lord malo zbunio, no hrabro se nosio s tim.

"Svi prvo misle da to nije istina," uzvrati. "G. Hobbs je mislio da imam sunčanicu. Ja sam isprva mislio da mi se to neće svidjeti, ali sad kad sam se navikao već mi se više sviđa. Taj koji je sada grof je moj djedica. On želi da ja napravim sve što mi sviđa. Jako je dobar, za jednog grofa. Poslao mi je puno novca po g. Havishamu i ja sam ti donio koliko ti treba da isplatiš Jackea."

Sve za završilo tako da je Dick stvarno isplatio Jackea i postao vlasnikom posla, nekoliko novih četki, prekrasnog natpisa i radne odjeće. Nije mogao vjerovati svojoj dobroj sreći ništa više nego prodavačica jabuka s drevnom nasljednom linijom. Taj čistač obuće hodao je uokolo kao da sanja, gledao je u svog mladog dobročinitelja i mislio kao da se će

svakoga časa probuditi. Kao da mu ništa nije bilo jasno sve dok mu Cedric nije pružio ruku na pozdrav prije nego što će otići.

"Doviđenja, onda," rekao je nastojeći govoriti mirno, no kao da mu je glas malo zadrhtao i počeo je treptati svojim velikim smeđim očima. "Nadam se da će ti posao dobro ići. Žao mi je što odlazim, ali možda ću se vratiti kad budem grof. I volio bih da mi pišeš, jer smo uvijek bili dobri prijatelji. A ako ćeš mi pisati, ovo je adresa na koju trebaš poslati svoje pismo." I pruži mu papirnatu ceduljicu. "Više se ne zovem Cedric Errol već lord Fauntleroy, i... i zbogom, Dick."

I Dick počne treptati očima koje kao da su odjednom postale vlažnijima. On je bio običan čistač obuće i teško bi mu bilo opisati što je u tom trenutku osjećao, pa možda zato nije ni pokušao, već je samo treptao očima i progutao knedlu u grlu.

"Volio bi da ne ideš," reče hrapavim glasom. I opet zatrepće. Zatim pogleda na g. Havishama i dodirne kapu rukom. "Fala, gospon, da ste ga doveli 'vamo... i fala za sve. On... on je čudni momak," dometne. "Uvi'k sam li'po o njemu mislil. Junak je on... i čudni momak."

A kad su krenuli, stajao je i gledao za njima zbunjeno. Oči su mu još bile mutne i knedla u grlu dok je promatrao velikodušnog mališu kako veselo korača uz svog visokog i ozbiljnog pratitelja.

Sve do dana samog odlaska, mladi je lord provodio što je god mogao više vremena s g. Hobbsom u trgovini. G. Hobbs je bio mračnog raspoloženja, dosta je bio klonuo duhom. Kad mu je mladi prijatelj kao oproštajni dar pobjedonosno predao zlatni sat i lanac, g. Hobbsu je bilo teško primjereno se zahvaliti. Položio je kutiju na svoje jako koljeno i nekoliko puta glasno zapuhao kroz nos u rupčić.

"Nešto piše na njemu," reče Cedric, "ispod poklopca. Rekao sam čovjeku točno što da napiše. 'Od najstarijeg prijatelja, lorda Fauntleroya, gospodinu Hobbsu. Kada ovo pogledate, sjetite se mene. Ne želim da me zaboravite."

G. Hobbs opet vrlo glasno puhne u rupčić.

"Ma neću te zaboraviti," reče pomalo drhtavim glasom, onako kako je i Dick govorio, "a ni ti nemoj otići i zaboraviti me tamo, među svom tom britanskom aristokracijom."

"Neću vas zaboraviti, bez obzira s kim sam," odgovori mali lord. "S vama sam proveo svoje najsretnije sate. To jest, neke od svojih najsretnijih sati. Nadam se da ćete me doći posjetiti. Siguran sam da će mom djedici to biti jako drago. Možda će vam pisati i pozvati vas kad mu ispričam o vama. Vama... vama neće smetati to što je on grof, zar ne? Mislim, vi biste se odazvali pozivu iako je on grof, da vas pozove da dođete?"

"Doći ću te posjetiti," odgovori g. Hobbs pristojno.

Tako da se ispostavilo da će on, ukoliko mu stigne grofov poziv da dođe i provede nekoliko mjeseci u dvorcu Dorincourt, zaboraviti na svoje republikanske predrasude i odmah spakirati kovčege.

Konačno su sve pripreme bile zgotovljene. Stigao je dan kada su kovčezi biti otpremljeni do parobroda, i sat kada je pred ulazom čekala kočija. Čudan osjećaj usamljenosti obuzeo je malog dječaka. Mama mu se na neko vrijeme zatvorila gore u svojoj sobi, a kada je sišla oči su joj bile vlažne, a lijepe usne su joj drhtale. Cedric joj je prišao a ona se nagnula da ga zagrli. Poljubili su se. Znao je da su oboje zbog nečega tužni iako nije bio baš siguran što bi to bilo. Svoju slutnju pretvori u riječi.

"Voljeli smo ovu kuću, Najdraža, zar ne?", rekao je. "I uvijek ćemo je voljeti. Hoćemo?"

"Da... da..." odgovori ona tiho i umiljato. "Da, dragi moj."

A zatim su sjeli u kočiju, a Cedric se smjesti sasvim uz nju. Dok se osvrtala prema kući, pogledavao ju je, držao je za ruku i milovao je.

A zatim su se našli na parobrodu, usred najveće gužve i zbrke: kočije su prilazile i ostavljale putnike koji su se nervirali zbog prtljage koja još nije stigla ili se činilo da neće stići na vrijeme; donosili su i odnosili velike kovčege i sanduke; mornari su odvezivali konope i žurili gore-dolje; časnici su davali naredbe; dame, gospoda, djeca i dadilje penjali su se na brod – neki su se smijali i izgledali veselo, neki su bili tihi i žalosni, tu i tamo netko bi zaplakao i rupčićem trljao oči. Cedric je na sve strane pronalazio nešto što bi mu privlačilo pažnju: gledao je gomile užadi, sakupljena jedra, i visoke, visoke jarbole koji kao da su dodirivali vedro plavo nebo. Počeo je razmišljati kako će popričati s mornarima i doznati nešto više o piratima.

Upravo pred sam polazak, dok se naginjao preko ograde najviše palube i promatrao posljednje pripreme za isplovljavanje, uživajući u općem uzbuđenju i dovikivanju mornara i obalskih radnika, pažnju mu je privukla lagana zbrka u jednoj od grupa nedaleko od njega. Netko se žureći gurao među putnicima krećući se prema njemu. Bio je to crni mladić s nečim crvenim u ruci. Bio je to Dick. Do Cedrica je stigao prilično zadihan.

"Trčal sam c'elo vr'eme," reče mu. "Došel sam te 'spratit'. Posel ide dobro! Kupil sam ti ovo od onog što sam jučer zaradio. Mogel bi je nosit kad dojdeš međ' gospodu. Zgubil sam papir dok sam se gural dole. Nisu me ht'eli pustit'. To je rubac."

Istresao je sve to u dahu. Zvono je zazvonilo i on se okrene prije nego što je Cedric imao vremena nešto reći.

"Zbogom!", prodahta. "Nosi je kad budeš međ' gospodom!" Pa potrča i nestane.

Za nekoliko sekundi vidjeli su ga kako se gura kroz gužvu na nižoj palubi i kako juri na obalu tik pred podizanje pristupnog mosta. Zatim je stajao na molu i mahao kapom.

Cedric je u ruci držao darovani rupčić. Bio je od svjetlocrvene svile, ukrašen purpurnim potkovama i konjskim glavama.

Svugdje je bila gužva, vika i zbrka. Ljudi su s mola dovikivali svojim prijateljima, a putnici na parobrodu su im uzvraćali:

"Doviđenja! Doviđenja! Doviđenja, prijatelju!" Svatko kao da je govorio: "Nemoj nas zaboraviti. Piši kad stigneš u Liverpool. Zbogom! Zbogom!"

Mali lord Fauntleroy se nagne naprijed i počne mahati crvenim rupčićem.

"Zbogom, Dick!", snažno je zavikao. "Hvala ti! Doviđenja, Dick!"

Veliki se parobrod počeo odmicati i ljudi se nastaviše pozdravljati. Cedricova majka navuče veo preko očiju. Na obali je i dalje bila velika zbrka, no Dick nije vidio ništa drugo osim svijetlog djetinjeg lica, plave kose obasjane suncem i razbarušene povjetarcem, i nije čuo ništa osim snažnog dječjeg glasa kako zaziva: "Doviđenja, Dick!". Mali lord Fauntleroy polako je započeo plovidbu od doma svog rođenja ka nepoznatoj zemlji svojih predaka.

IV

Tijekom putovanja majka je Cedricu priopćila da više neće stanovati u istoj kući. Kada je dječak to doznao, njegova je žalost bila ogromna. G. Havisham je uvidio da je grof donio mudru odluku da će mu majka biti u blizini i često ga viđati. Bilo je očito da on ne bi mogao podnijeti da budu odvojeni. Majka je momčiću sve objasnila jako pažljivo i s puno ljubavi, tako da je on shvatio kako će ona biti dovoljno blizu, pa ga je nakon nekog vremena prestao opterećivati strah od mogućeg odvajanja.

"Moja kuća nije daleko od dvorca, Ceddie," ponavljala bi svaki puta kada bi spominjali tu temu, "blizu je tvojeg doma, uvijek mi možeš dotrčati. Možeš me viđati svakoga dana i sigurno ćeš mi uvijek imati puno toga za ispričati! Bit će nam tako lijepo zajedno! To je prekrasno mjesto. Tvoj tata mi je često pričao o njemu. Puno je volio to mjesto i ti ćeš ga sigurno zavoljeti."

"Više bih ga zavolio da si i ti tamo," odvrati mali lord uz težak uzdah.

Jako mu je bilo čudno što je njegova Najdraža biti u jednoj kući, a on u drugoj.

Gđa. Errol je odlučila da mu ne kažu stvarni razlog zbog kojeg je to bilo potrebno.

"Radije bih da mu to ne kažemo," rekla je g. Havishamu. "On to neće moći razumjeti, samo će biti neugodno iznenađen i povrijeđen. Sigurna sam da će njegovi osjećaji prema grofu biti ljepši ukoliko ne zna da me njegov djed toliko ne voli. On nikada nije vidio mržnju i zatvorenost, pa bi za njega bio veliki udarac ukoliko otkrije da me bilo tko mrzi. On je toliko pun ljubavi i ja sam mu toliko draga! Bolje je za njega da mu ne kažemo sve dok ne bude puno stariji, a to je bolje i po grofa. To bi samo stvorilo zid između njih, iako je Ceddie još uvijek dijete."

Tako da je Cedric znao da postoji neki tajanstveni razlog za takvo stanje stvari, nešto što on još nije bio dovoljno odrastao shvatiti, no što će mu objasniti kada još poodraste. Bio je zbunjen, ali sam razlog mu nije bio toliko zanimljiv. Nakon puno razgovora s majkom, u kojima ga je tješila i objašnjavala mu svjetliju stranu situacije, tamnija je strana postupno izblijedila. No ipak ga je g. Havisham povremeno zaticao kako, poput neke odrasle osobe, zamišljen sjedi tužna izraza lica, a više je puta čuo kako mu se oteo sasvim nedjetinji teški uzdah.

"Ne sviđa mi se to," rekao je jednom odvjetniku u jednome od njihovih razgovora za koje bi se gotovo moglo reći da su bili mudri. "Nemate pojma koliko mi se to ne sviđa, no na svijetu postoje svakakvi problemi i mi se moramo nositi s njima. Mary tako kaže, a čuo sam i g. Hobbsa da o tome govori. A Najdraža želi da mi se svidi stanovanje s djedicom jer, znate, sva su njegova djeca umrla i on je jako tužan. Dođe vam žao čovjeka kojemu su svi sinovi pomrli, jedan je čak iznenada poginuo u nezgodi."

Oni koji su se upoznavali s malim lordom uvijek su bili oduševljeni upravo tom mudrošću koju je ponekad iskazivao u razgovorima. U kombinaciji s povremenim korištenjem riječi primjerenih odraslima te izrazitom nevinošću i ozbiljnošću njegova okrugla djetinjeg lica, bila je jednostavno neodoljiva. On je bio toliko simpatičan, zgodan, kovrčavi mladi gospon, pa je zato bio izvor velike zabave svojim slušateljima kad god bi sjeo i ob-

grlio koljena ručicama i upustio se u ozbiljan razgovor. S vremenom je g. Havisham počeo sve više i više uživati i zabavljati se u njegovu društvu.

"Znači nastojat ćeš zavoljeti grofa?", upitao ga je.

"Da," odgovori mali lord, "On i ja smo u rodu i naravno da trebaš voljeti svoju rodbinu. Osim toga, on je bio jako dobar prema meni. Kad netko toliko učini toliko za tebe i kada želi da imaš sve što poželiš, naravno da ćeš ga zavoljeti iako ti nije u rodu. Ali kada ti rođak tako postupi onda ga jako zavoliš."

"Misliš li," zapita g. Havisham, "da će i on tebe zavoljeti?"

"Pa..." reče Cedric, "mislim da hoće, jer i ja sam njegov rođak i, osim toga, sin sam njegova sina i... zar ne vidite? – on me sigurno već voli jer mi inače ne bi dao sve što poželim i ne bi vas poslao po mene."

"Aha!", uzvikne odvjetnik. "To bi bilo to, zar ne?"

"Da," odgovori Cedric, "To bi bilo to. Zar ne mislite da je tako? Naravno da svatko voli svoga unuka."

Putnici koji su patili od morske bolesti tek što su se oporavili od svojih tegoba i izašli na palubu izležavati se i uživati u brodskim stolicama, a već su svi znali za romantičnu zgodu o malom lordu Fauntleroyu. Svakoga je zanimao taj momčić koji je jurcao brodom ili šetao s majkom ili mršavim starijim odvjetnikom, ili razgovarao s mornarima. Svi su ga voljeli i svugdje je imao prijatelja. Uvijek je bio spreman na prijateljstvo. Kad su gospoda šetala gore dolje palubom, a dopustili su mu da šeće s njima, on je uz njih koračao čvrstim, muškim korakom i na njihova zadirkivanja odgovarao radosnim uživanjem. Kad su mu se dame obraćale, uvijek je bilo smijeha iz skupine kojoj je bio u središtu. Kada se igrao s djecom, uvije su se nečim dobro zabavljali. Najbolje prijatelje pronašao je u mornarima. Pričali su mu čudesne priče o piratima, brodolomima i pustim otocima, naučili ga da veže čvorove i da za isplovljavanje priprema jedrenjake igračke. Nije ni čudo da je od njih puno naučio o raznima vrstama jedara. Njegovi su razgovori stoga ponekad bili prilično pomorski orijentirani. Jednom je prilikom izazvao smijeh skupine dama i gospode koji su na palubi odmarali u kaputima i šalovima. Slatko i s ozbiljnim izrazom lica rekao je:

"Baš je hladno, čak se brodske grede tresu!"

Iznenadilo ga je što su se nasmijali. Tu je pomorsku uzrečicu čuo od "starijeg gospodina pomorca" imenom Jerry, koji mu je pričao priče prepune takvih izraza. Sudeći prema pričama koje mu je ispričao o vlastitim avanturama, Jerry je isplovljavao najmanje dvije ili tri tisuće puta i bez iznimke je svaki puta doživljavao brodolome, i to na otocima gusto naseljenima krvoločnim ljudožderima. Prema tim istim pričama, njega su često djelomično pekli i jeli, a skalpirali su ga petnaest, možda i dvadeset puta.

"Zato je tako ćelav," objasnio je lord Fauntleroy svojoj majci. "Nakon što te nekoliko puta skalpiraju kosa ti nikada više ne naraste. Jerryju više nije narasla nakon što ga je posljednji puta skalpirao kralj Parromachaweekinsa, i to nožem kojeg je napravio od lubanje poglavice Wopslemumpkies. Kaže da mu je to bila najopasnija situacija u životu. Toliko se prestrašio da mu je kosa stršala ravno uvis kada je kralj izvukao svoj nož, i nije se više spuštala, tako da je kralj sada nosi, a izgleda kao neka četka. Nisam još čuo za iskus'va kakva je Jerry imao! Volio bih g. Hobbsu to ispričati!"

Po lošem vremenu, kada su putnici bili ispod palube i u salonima, ponekad bi ga skupina njegovih odraslih prijatelja uvjerila da im ispriča neko od tih Jerryjevih "iskus'ava", a on bi im ih s velikim zadovoljstvom i žestinom prepričao. Ni na jednom prekoocean-

skom parobrodu koji je prelazio Atlantik nije bilo popularnijeg putnika od malog lorda Fauntleroya. Uvijek je na svoj nevin i dobrodušan način bio spreman dati svoj mali doprinos općoj zabavi i bilo je puno šarma u tome koliko je bio nesvjestan vlastite djetinje važnosti.

"Jako i int'resiraju Jerryjeve priče," rekao je svojoj mami. "Znaš, Najdraža, ne bih htio griješiti dušu, nekad pomislim da možda sve to ne bi bilo istina da se sve to nije dogodilo Jerryju osobno. Ali kako to jest tako... znam, čudno je, ali on možda ponekad nešto zaboravi ili malo pogriješi, zato što su ga skalpirali toliko puta. Kad te toliko puta skalpiraju možeš postati zaboravan."

Prošlo je jedanaest dana otkako se oprostio od svoga prijatelja Dicka kada su pristali u Liverpoolu. U noći dvanaestog dana kočija koja je njega, njegovu majku i g. Havishama dočekala na željezničkoj stanici, zaustavila se pred ulazom u lovačku kuću. Zbog mraka samu kuću nisu mogli dobro vidjeti. Cedric je zapazio samo prilazni put koji je prolazio ispod drvoreda, a nakon što je kočija prošla tim kratkim prilazom vidio je otvorena vrata kroz koja je prodiralo jako svjetlo.

Mary je doputovala s njima kako bi pomagala svojoj gospođi i stigla je kući prije njih. Kad je Cedric iskočio iz kočije, vidio je jednog ili dvojicu sluga kako stoje u širokom i rasvijetljenom predvorju, a Mary je stajala u vratima.

Lord Fauntleroy pojuri prema njoj u radosni poklik.

"Jesi li već stigla, Mary?", uzviknu. "Mary je tu, Najdraža," pa poljubi sluškinju u čvrsti crveni obraz.

"Drago mi je da si tu, Mary," obrati joj se gđa. Errol tiho. "Baš mi je utjeha što te vidim. Manje će mi sve biti čudno." Pa pruži svoju ruku, a Mary je prihvati, ohrabrujući je. Znala je kako se "čudno" mora osjećati mlada majka koja je napustila vlastitu zemlju i uskoro će morati predati svoje dijete.

Engleski sluge radoznalo su promatrali dječaka i njegovu majku. Čuli su svakojake glasine o njima. Znali su koliko se stari grof bio razljutio i zašto će gđa. Errol stanovati u lovačkoj kući, a njezin dječak u dvorcu. Znali su da će naslijediti veliko bogatstvo i koliko je njegov stari djed neugodan, boležljiv i mrzovoljan.

"Neće mu bit' baš lako, jadničku," govorili su između sebe.

No nisu znali kakav je to mali lord stigao među njih. Ništa nisu znali o karakteru narednog grofa od Dorincourta.

Skinuo je kaput kao da je navikao sam obavljati svoje poslove i osvrnuo se oko sebe. Pogledao je po širokom predvorju, na slike i jelenje rogove i razne druge zanimljive stvari kojima je bila ukrašena. Bilo mu je to zanimljivo zato što takvo što nikada nije vidio u nečijoj kući.

"Najdraža," reče, "ovo je jako lijepa kuća, zar ne? Drago mi je što ćeš ovdje stanovati. Kuća je jako velika."

Kuća i jest bila velika u usporedbi s njihovom u skromnoj ulici New Yorka, a bila je i lijepo uređena. Mary ih je povela na prvi kat, u svijetlu i zavjesama ukrašenu spavaću sobu u kojoj je gorila vatra. Velika, bijela perzijska mačka spavala je istegnuta na bijelom krznenom tepihu ispred kamina.

"Šef'ca sluškinja iz dvorca nju vam je poslala, gospoja," objasni Mary. "Ona je jako dobra i sve je za vas priprem'la. Ja sam je vid'la na kratko. Jako je volila kapetana, gospoja, i jako joj je žal za njim. Kaže, ta vel'ka mačka tam' na tepihu je zato da se osjećate kao doma. Znala je kapetana Errola kad je bio dečko, kaže da je bil lijepi i dobri dečko, i da je za

svakoga imal dobru riječ, vel'ko i malo. I kažem ja njoj: 'Ostal je za njim dečko isti ka' on, gospoja, jer boljega na svijetu nema.'"

Kad su se spremili, pošli su dole u drugu veliku i svijetlu sobu. Strop je bio nisko, a namještaj je bio masivan i lijepo rezbaren. Stolice su imale duboka sjedala i visoke naslone, a police i ormari bili su prepuni čudnovato lijepih ukrasa. Pred kaminom je bilo veliki tepih od tigrove kože, a uz nju sa svake strane po jedan naslonjač. Bijeloj mački ponosna držanja svidjelo se kako je lord Fauntleroy gladi, pa ih je slijedila. Kada se bacio na tepih ona se privila uz njega kao da se želi sprijateljiti. Cedricu se to toliko svidjelo da je položio svoju glavu uz njezinu i nastavio je gladiti ležeći, tako da nije čuo što su njegova majka i g. Havisham govorili.

Govorili su, zapravo, vrlo tiho. Gđa. Errol je bila blijeda i uznemirena.

"Ne treba večeras otići?", upitala je. "Večeras ostaje sa mnom?"

"Da," odgovori g. Havisham jednako tiho, "nije potrebno da večeras ode. Ja ću sam otići do dvorca nakon što večeramo i obavijestiti grofa da smo stigli."

Gđa. Errol pogleda dole na Cedrica. Bezbrižno je ležao na crno-žutom krznu a vatra je obasjavala njegovo lijepo i zacrvenjelo lice i razbarušenu, kovrčavu kosu koja se raširila tepihom. Velika je mačka zadovoljno prela u polusnu – sviđao joj se nježan dodir dobre ručice na njezinom krznu.

Gđa. Errol se lagano nasmiješi.

"Grof nema pojma što mi sve oduzima," reče prilično žalosno. Zatim pogleda odvjetnika. "Hoćete li mu reći, molim vas," kazala je, "da radije ne bih uzimala novac?"

"Novac!", uzviknu g. Havisham. "Ne mislite valjda na prihode koje vam je namijenio?"

"Da," odgovori ona mirno. "Mislim da je bolje da to ne uzimam. Moram prihvatiti kuću, i hvala mu za to, jer mi je tako moguće živjeti blizu svoga djeteta. No imam nešto svoga novca, od toga mogu skromno živjeti. Bolje je da ne uzimam njegov novac. Obzirom da me toliko ne voli, osjećala bih se kao da sam mu Cedrica prodala. Ja ga puštam od sebe samo zato što ga toliko volim da zbog njegova dobra mogu zaboraviti na sebe i zato što bi njegov otac želio da tako bude."

G. Havisham protrlja bradu.

"Vrlo čudno," reče. "Razljutit će se zbog toga. Neće razumjeti."

"Mislim da će razumjeti kada malo razmisli," odgovori ona. "Novac mi zapravo i nije potreban. Zašto bih prihvatila luksuz od čovjeka koji me toliko mrzi da od mene oduzima moje dijete i dijete svoga sina?"

G. Havisham se zamisli na trenutak.

Zatim reče: "Prenijeti ću mu vašu poruku."

Potom je poslužena večera i svi su sjeli oko stola, čak je i velika mačka zauzela sjedalo na stolici blizu Cedrica i glasno je prela cijelo vrijeme.

Kada se kasnije te večeri g. Havisham pojavio u dvorcu, odmah su ga odveli grofu. Zatekao ga je kako sjedi kraj vatre u tapeciranom naslonjaču, s bolesnom nogom uzdignutom na klupčicu. Oštro je pogledao odvjetnika ispod čupavih obrva, no g. Havisham je zamijetio da je nervozan i uzbuđen, iako se pretvarao da je miran.

"Dakle," rekao je, "dakle, Havishame, vratio si se, zar ne? Što ima nova?"

"Lord Fauntleroy i njegova majka su u lovačkoj kući," odgovori g. Havisham. "Dobro su podnijeli put i izvrsnog su zdravlja."

Grof nešto polunestrpljivo promrmlja i nemirno mahne rukom.

"Drago mi je to čuti," reče prilično grubo. "Dobro je, za sada. Hajde sjedni. Uzmi čašu vina i smjesti se. I što još?"

"Mladi lord večeras ostaje s majkom. Sutra ću ga dovesti u dvorac."

Grof je laktom bio naslonjen na rukohvat naslonjača; podigao je naglo ruku i skupio oči.

"Reci već jednom," uzviknu. "Znaš da sam ti rekao da mi ne pišeš o tome i ne znam. Kakav je on momčić? Majka me ne zanima, kakav je on?"

G. Havisham otpije gutljaj porta kojeg si je natočio pa sjedne s čašom u ruci.

"Nije baš lako suditi o karakteru sedmogodišnjeg djeteta," reče oprezno.

Grofove su predrasude bile izrazito velike. Brzo je podigao pogled i grubo progovorio.

"Budala, zar ne?", uzviknu. "Ili nespretni mladunac? To je zbog njegove američke krvi, zar ne?"

"Mislim da mu to nije škodilo, gospodine," odgovori odvjetnik svojim suhim, poslovnim tonom. "Ne razumijem se baš u djecu, no rekao bih da je poprilično fin momčić."

On je uvijek govorio dosta ravnodušnim tonom, no sada je želio još i više tako zvučati. Kao da ga je zabavljala ideja da će biti bolje ako grof sam prosudi o tome i ako bude nepripremljen za prvi razgovor sa svojim unukom.

"Zdrav i snažan?", upita grof.

"Čini se da je zdrav i sasvim dovoljno snažan," odgovori odvjetnik.

"Drži se uspravno i dobro izgleda?", upita dalje grof.

Sasvim lagani smiješak pojavi se na stisnutim usnama g. Havishama. Pred očima mu je bila slika iz lovačke kuće kad je odlazio – lijepi i opušteni dječak kako leži na tigrovoj koži – njegova plava, raščupana kosa kako pada na tepih – svijetlo i rumeno dječakovo lice.

"Prilično je zgodan momčić, rekao bih, gospodine, kako već dječaci mogu biti," odgovori mu, "mada mi je teško suditi o tome. No vjerojatno ćete zamijetiti da je dosta različit od većine engleske djece, usudio bih se reći."

"Nisam ni sumnjao," promrsi grof kao da ima bolove. "Gomila drske balavurdije, ta američka djeca. Dovoljno sam puta to čuo."

"Kod njega se ne radi o drskosti," reče g. Havisham. "Teško mi je opisati u čemu je razlika. On je više boravio uz odrasle nego s djecom, pa se kod njega radi o nekoj mješavini između zrelosti i toga da je djetinjast."

"Američka drskost!", usprotivi se grof. "Čuo sam već o tome. Oni to zovu preuranjena zrelost i sloboda. Životinjsko, drsko i nepristojno ponašanje, eto što je to!"

G. Havisham otpije još malo porta. Nije se baš često raspravljao sa svojim plemenitim klijentom; a nikada kada bi plemenita noga njegovu klijentu zadavala toliko bolova. U tim je trenucima uvijek bilo bolje pustiti ga na miru. Stoga je nastala tišina na nekoliko trenutaka. G. Havisham prvi progovori.

"Imam poruku za vas od gđe. Errol," pažljivo izgovori.

"Neću nikakve poruke od nje!", zareža grof. "Što manje čujem o njoj to bolje!"

"Ovo je prilično važna poruka," objasni odvjetnik. "Ona ne želi prihvatiti prihode koje ste joj ponudili."

"Što je sad to?", povikne. "Što je sad to?"

G. Havisham ponovi sve još jednom od riječi do riječi.

"Kaže da joj nisu potrebni i obzirom da vaš odnos nije prijateljski..."

"Nije prijateljski!", divljački zaurla grof. "Ja bih trebao reći da nisu prijateljski! Mrzim i samu pomisao na nju! Pohlepna, jezičava Amerikanka! Ne želim je ni vidjeti."

"Gospodine," reče g. Havisham, "teško da bismo mogli reći da je pohlepna. Nije tražila ništa za sebe i ne želi prihvatiti novac koji joj nudite."

"Samo se pravi važna!", odbrusi plemeniti gospodin. "Želi me prevarom navesti da se nađem s njom. Misli da će me zadiviti njezin stav. E, ne divim joj se! Ta glupa američka neovisnost! Ne može ona živjeti kao prosjakinja na mom posjedu. Ona je dječakova majka, treba voditi računa o svojem statusu, morat će voditi računa o tome. Dobit će novac, sviđalo joj se to ili ne!"

"Neće ga potrošiti," reče mu g. Havisham.

"Nije me briga hoće li ga potrošiti ili neće!", odbrusi gospodin. "Poslat ćemo joj ga. Neće ona govoriti ljudima da mora siromašno živjeti zato što ja nisam ništa učinio za nju! Želi kod dječaka stvoriti loše mišljenje o meni! Vjerojatno ga je već okrenula protiv mene!"

"Nije," reče g. Havisham. "Imam još jednu poruku koja će vam dokazati da to nije slučaj."

"Ne želim to slušati!", jedva izgovori grof, ostajući bez daha od ljutnje, uzbuđenja i bolova.

No g. Havisham mu prenese poruku.

"Moli vas da ne dopustite da lord Fauntleroy čuje bilo što zbog čega bi mogao naslutiti da ste ih razdvojili zbog svojeg mišljenja o njoj. On je jako voli i ona je uvjerenja da bi to stvorilo zid među vama. Kaže da on to ne bi razumio, da bi vas se zbog toga mogao početi bojati ili da bi vam zbog toga mogao biti u najmanju ruku manje privržen. Ona mu je rekla da je suviše mlad da bi razumio razlog, ali da će mu ga reći kada bude stariji. Njezina je želja da vaš prvi susret bude besprijekoran."

Grof se baci natrag u svoj naslonjač. Oči su mu se žarile ispod namrštenih obrva.

"Ma nemoj mi reći!", kazao je bez daha. "Nemoj mi reći! Pa nije valjda da mu majka baš ništa nije rekla?"

"Ni riječ, gospodine." odgovori odvjetnik staloženo. "U to vas uvjeravam. Djetetu je rečeno da ste vi najbolji i najtopliji mogući djed. Ništa, baš ništa mu nije rečeno da bi i najmanje posumnjao u vašu savršenost. I obzirom da sam se ja detaljno držao vaših uputa dok sam bio u New Yorku, dečko vas sigurno smatra čudom od velikodušnosti."

"Je li smatra, ha?", reče grof.

"Dajem vam svoju časnu riječ," reče g. Havisham, "da će dojam koji ćete ostaviti na lorda Fauntleroya ovisiti isključivo o vama. I ako mogu biti toliko slobodan nešto vam sugerirati, mislim da ćete se s njim bolje zbližiti ukoliko pripazite da ne govorite ružno o njegovoj majci."

"Ma daj!", reče grof. "Pa klinac ima samo sedam godina!"

"Tih sedam godina proveo je uz majku," odgovori g. Havisham, "i on joj je izrazito privržen."

V

Bilo je kasno poslijepodne kada je kočija u kojoj su bili mali lord Fauntleroy i g. Havisham prošla dugim perivojem koji je vodio do dvorca. Grof je naložio da njegov unuk treba stići na vrijeme da zajedno večeraju, a zbog nekog samo njemu poznatoga razloga odredio je da dijete treba poslati da samo uđe u sobu u kojoj ga je namjeravao primiti. Dok se kočija kotrljala perivojem, lord Fauntleroy se udobno zavalio u raskošne jastuke i s velikim interesom promatrao okolinu. Stvarno ga je zanimalo sve što je vidio. Zanimala ga je kočija, u koju su svjetlucavom ormom[3] bili upregnuti veliki i snažni konji. Zanimali su ga kočijaš i sluga, odjeveni u prekrasne, čipkom ukrašene odore. A osobito je bio zainteresiran za grb na vratima kočije, pa se sa slugom upoznao zato da bi doznao koje je njegovo značenje.

Kada je kočija prolazila kroz veliku, ukrašenu kapiju na ulazu u park, pogledao je kroz prozor kako bi bolje vidio ogromne kamene lavove koji su je resili. Kapiju je otvorila rumena žena majčinskoga izraza lica koja je izašla iz bršljanom prekrivene kućice. Dvoje djece istrčalo je pred kuću i širom su otvorenih očiju promatrali dječaka u kočiji kako ih promatra. Njihova se majka smiješeći naklonila, pa su se i djeca nespretno naklonila kad im je majka dala znak.

"Ona me poznaje?", upita lord Fauntleroy. "Čini mi se da ona misli kako se poznajemo." Pa skine svoju crnu baršunastu kapu prema njoj i nasmiješi se.

"Kako ste?", reče vedro. "Dobar dan!"

Čini se da je ženi to bilo drago, pomisli. Smiješak je na njezinom ružičastom licu postao veći a pogled njezinih plavih očiju je omekšao.

"Bog vas blagoslovio, gospodine!", rekla je. "Bog blagoslovio vas i vaše lijepo lice! Puno vam sreće želim, gospodine. Dobro nam došli!"

Lord Fauntleroy zamahne svojom kapom i nakloni joj se iz kočije u prolazu.

"Sviđa mi se ta žena," reče. "Čini se da voli dečke. Vjerojatno ću svratiti ovamo i igrati se s njezinom djecom. Pitam se ima li ih dovoljno da napravimo paradu?"

G. Havisham mu nije rekao da mu igra s djecom vratara neće biti dozvoljena. Odvjetnik je pomislio da mu tu informaciju može prenijeti i kasnije.

Kočija je nastavila vožnju između prekrasnih, velikih stabala koja su rasla sa svake strane perivoja i u luku protezala svoje grane nad njim. Cedric još nikada nije vidio takva stabla – bila su jako visoka i veličanstvena, a grane su im sa širokog debla sezale prema zemlji. Još nije znao da je dvorac Dorincourt jedan od najljepših u cijeloj Engleskoj, s najvećim i najljepšim parkom, sa stablima i perivojima bez premca. No znao je da to sve bilo jako lijepo. Sviđala su mu se velika, široko razgranata stabla kroz čije su grane probijale zrake kasnog poslijepodnevnog sunca. Sviđao mu se potpuni mir koji je svugdje vladao.

[3] *orma* – glavni dio konjske opreme za prezanje pred kola, ham

Osjećao je veliko i čudnovato zadovoljstvo zbog ljepote koju je zamjećivao ispod i između debelih grana koje su se njihale – prelijepa prostranstva parka, u kojem su neka od najviših i najširih stabala stajala ponekad na osami, a ponekad u skupinama. Tu i tamo prošli su pokraj mjesta koja je potpuno prekrivala paprat, dok je drugdje tlo bilo plavo od zumbula koji su se njihali na povjetarcu. Nekoliko se puta s oduševljenjem nasmijao kada bi zec izjurio ispod zelenila, pa odjurio dok mu je kratki bijeli repić poskakivao prema njima. Na jednom je mjestu kraj njih iznenada zalepršalo jato jarebica, na što je on zavikao i pljesnuo rukama.

"Prekrasno je ovo mjesto, zar ne?", obrati se g. Havishamu. "Nikada nisam vidio toliko lijepo mjesto. Ljepše je od Central Parka."

Malo ga je zbunila duljina njihova putovanja.

"Koliko je daleko," konačno zapisa, "od kapije do ulaza u dvorac?"

"Oko dva-tri kilometra," odgovori odvjetnik.

"Daleko je to od kapije za nekoga tko tu živi.", zaključi mladi lord.

Svakih nekoliko minuta vidio bi nešto čemu bi se čudio i divio. Kada je spazio jelene, neke kako leže u travi, a neke kako stoje s rogatim glavama okrenutim prema kočiji koja ih je uznemirila, oduševio se.

"Je li ovdje bio cirkus?", uzviknu, "Ili možda stalno žive ovdje? Čiji su?"

"Oni žive ovdje," reče mu g. Havisham, "i pripadaju grofu, tvojem djedu."

Nedugo zatim vidjeli su i dvorac. Uzdizao se pred njima veličanstveno, prekrasan i siv, dok su posljednje zrake sunca obasjavale bezbrojne prozore. Imao je kupole, grudobrane i kule, zidove prepune bršljana, a otvoreni prostor pred dvorcem bio je terasasto oblikovan u travnjake i gredice s prekrasnim cvijećem.

"Ovo je najljepše mjesto koje sam ikada vidio!", uzviknu Cedric dok mu je okruglo lice blistalo od zadovoljstva. "Liči na neku kraljevsku palaču. Jednom sam vidio njenu sliku u slikovnici."

Vidio je velika, širom otvorena ulazna vrata i brojne sluge poredane u dva reda kako ga gledaju. Pitao se zašto tu stoje i divio se njihovim čipkastim odorama. Nije znao da su oni tu kako bi odali počast dječaku kojemu će sve to bogatstvo jednoga dana pripasti – prekrasan dvorac poput kraljevske palače iz bajke, veličanstven park, visoka, stara stabla, doline pune prepelica i zumbula na kojima se igraju zečevi, pjegavi jeleni velikih očiju koji leže u visokoj travi. Prošlo je tek nekoliko tjedana otkako je s g. Hobbsom sjedio među krumpirima i limenkama bresaka, a noge su mu se njihale s visoke stolice. Tada nije ni slutio da ima ikakve veze s ovim ljepotama. Na čelu poredanih slugu stajala je starija žena u lijepoj ali jednostavnoj crnoj svilenoj haljini. Kosa joj je bila sijeda, a na glavi je imala kapu. Kad je ušao u predvorje ona mu je bila najbliže, a iz njezinog pogleda zaključio je da će mu se obratiti. G. Havisham, koji ga je vodio za ruku, zastane na trenutak.

"Ovo je lord Fauntleroy, gđo. Mellon," reče. "Lorde Fauntleroyu, ovo je gđa. Mellon, glavna domaćica."

Cedric joj pruži ruku a oči mu zasjaje.

"Jeste li nam vi poslali mačku?", reče. "Puno vam hvala, gospođo."

Simpatično staro lice gđe. Mellon ozarilo se zadovoljstvom, baš kao što se bilo ozarilo i lice vratareve žene.

"Prepoznala bih ja mladog gospodina lorda bilo gdje," obrati se g. Havishamu. "Ima kapetanovo lice i način govora. Ovo je veliki dan za nas, gospodine."

Cedric se pitao zašto je ovo veliki dan. Radoznalo je pogledavao gđu. Mellon. Na trenutak mu se učinilo da su joj se oči ispunile suzama, ali nije izgledala nesretno. Nasmiješila se široko.

"Mačka je ovdje ostavila dvoje prekrasnih mačića," reče. "I njih ćemo vam poslati."

G. Havisham joj nešto potiho reče.

"U knjižnicu, gospodine," odgovori mu gđa. Mellon. "Mladog gospodina treba tamo uputiti samoga."

Nekoliko minuta kasnije, visoki sluga u čipkastoj odori otpratio je Cedrica do vrata knjižnice, otvori ih i najavi: "Lord Fauntleroy, gospodine," poprilično pompoznim tonom. Iako je bio samo sluga, ovo je za njega bila sasvim posebna prigoda. Nasljednik je došao kući, na svoju zemlju i posjed, a on ga po prvi puta dovodi pred staroga grofa čije će mjesto i titulu naslijediti.

Cedric pređe prag i uđe u sobu. Bila je to jako velika i lijepo uređena soba, puna masivnoga rezbarenoga namještaja i polica za policom knjiga. Namještaj je bio jako taman, zavjese vrlo teške i prozori duboki, a udaljenost od jednog do drugog kraja sobe velika, da se sada, nakon što je sunce zašlo, sve to skupa činilo vrlo sumornim. Na trenutak Cedric pomisli da u sobi nema nikoga, no zatim spazi da se kraj vatre koja je gorjela u širokom kaminu nalazi naslonjač i da u njemu netko sjedi – netko tko se nije odmah osvrnuo da ga pogleda.

No nekome drugome je privukao pozornost. Na podu uz naslonjač ležao je ogroman žućkastosmeđi pas, mastif. Tijelo i šape bile su mu velike skoro kao lavlje. Polako je podigao svoje veliko tijelo i teška koraka krenuo prema momčiću.

Osoba u naslonjaču progovori. "Dougal," zazove, "vrati se, gospodine."

No u srcu malog lorda Fauntleroya nije nedostajalo hrabrosti, baš kao što mu nije nedostajalo ni dobrote – cijeloga je života bio hrabar momčić. Uhvatio je velikoga psa za ogrlicu kao da je to nešto najnormalnije na svijetu. Krenuli su dalje zajedno dok ga je Dougal njuškao.

Grof tada podigne pogled. Cedric je vidio visokoga starca raščupane sijede kose i obrva, s nosom poput orlova kljuna između duboko usađenih tamnih očiju. Grof je vidio nježan dječji lik u odijelu od crnog satena s čipkastim okovratnikom, te uvojcima koji su okruživali lijepo dječačko lice i očima koje su s izrazom nevine dobrodušnosti susrele njegov pogled. Ako je dvorac bio poput kraljevske palače iz bajke, valjalo je priznati da je mladi lord Fauntleroy prilično nalikovao umanjenoj verziji princa iz bajke, iako on toga nije bio nimalo svjestan, a i možda bi to bila prilično nategnuta i suvremena bajka. No u bijesnom se srcu staroga grofa iznenada pojavio osjećaj pobjede i ushićenja kada je vidio koliko je njegov unuk snažan i lijep dječak, te kako je bez oklijevanja pogledao prema njemu, rukom držeći ogromnoga psa za ogrlicu. Mrzovoljnom starom plemiću bilo je drago vidjeti da dijete ne pokazuje znakove stida ili straha, ni zbog psa, a ni zbog njega samoga.

Cedric ga je pogledao jednako kao što je pogledao ženu kraj kapije i glavnu domaćicu, prišavši mu sasvim blizu.

"Jeste li vi grof?", upita. "Ja sam vaš unuk. Znate, onaj kojeg je g. Havisham doveo. Ja sam lord Fauntleroy."

Ispružio je ruku zato jer je smatrao da je to pristojno i potrebno napraviti čak i kod upoznavanja s grofovima. "Nadam se da ste dobro," nastavi sasvim prijateljskim tonom. "Drago mi je da vas vidim."

Grof se rukuje s njim s radoznalim izrazom u očima. Ispočetka je bio toliko zapanjen da nije znao što bi rekao. Pogledavao je živopisnu malu prikazu ispod svojih čupavih obrva od glave do pete.

"Drago ti je što me vidiš, je li?", reče.

"Da," odgovori lord Fauntleroy, "vrlo."

U blizini je bila stolica, pa je sjeo na nju. Bila je to prilično velika stolica s visokim naslonom, pa mu stopala nisu dodirivala pod kad se u nju smjestio, no činilo se da mu je sasvim udobno tamo sjediti i pažljivo, ali skromno promatrati svoga uvaženoga rođaka.

"Pitao sam se kako ćete izgledati," napomene. "Ležao bih na svom ležaju na brodu i pitao se hoćete li nalikovati na mog oca."

"I, sličim li?", upita grof.

"Dakle," odgovori Cedric, "bio sam jako mali kada je umro, pa se možda ne sjećam dobro kako je izgledao, no ne mislim da ste slični."

"I sad si, valjda, razočaran?", upita ga djed.

"Ma ne," odgovori Cedric pristojno. "Naravno da bi se čovjeku svidjelo da netko sliči vašem ocu, ali naravno da bi vam bilo lijepo i kako vaš djed izgleda, čak i kada nije nalik vašem ocu. Znate kako je to kada se divite onima koje volite."

Grof se zavali u naslonjač i zagleda se. Ne bi se baš moglo reći da zna kako je to kada se divi onima koje voli. Većinu svoga plemenitog vremena trošio je da bi se s njima žestoko svađao, izbacivao ih iz svoje kuće, davao im pogrdna imena i govorio im da ih mrzi iz dna duše.

"A svaki dječak voli svoga djeda," nastavi lord Fauntleroy, "osobito ako je on bio toliko dobar prema njemu kao što ste vi bili."

Oči staroga plemića zasjaje.

"Ah!", reče, "dobar sam bio prema tebi, zar ne?"

"Da," odgovori lord Fauntleroy vedro. "Bit ću vam zauvijek zahvalan zbog Bridget, i prodavačice jabuka, i Dicka."

"Bridget!", uzviknu grof. "Dicka! Prodavačice jabuka!"

"Da!", objasni Cedric, "Za njih ste mi dali sav taj novac – onaj novac za koji ste g. Havishamu rekli da mi ga da ako ga želim."

"Aha!", uzviku gospodin grof. "To je to? Novac koji si mogao potrošiti kako želiš. Što si kupio za to? Volio bih čuti malo o tome."

Namrštio je svoje čupave obrve i oštro pogledao dječaka. Zapravo ga je jako zanimalo doznati na kakve je želje momčić potrošio novac.

"Ah!", reče lord Fauntleroy, "pa vi ne znate za Dicka, prodavačicu jabuka i Bridget. Zaboravio sam da živite tako daleko od njih. Oni su mi bili dragi prijatelji. I, znate, Michael je imao groznicu..."

"Tko je Michael?", upita grof.

"Michael je Bridgetin muž, i oni su bili u velikoj nevolji. Znate kako je kada je muškarac bolestan i ne može raditi a ima dvanaestero djece. A Michael nije nikada pio. I Bridget bi došla k nama i plakala. Onu večer kada je g. Havisham bio kod nas, ona je plakala u kuhinji zato što nisu imali što jesti i nisu mogli platiti stanarinu. Ja sam razgovarao s njom, a g. Havisham me pozvao i rekao mi da ste mu dali nešto novca za mene. A ja sam od-

mah otrčao u kuhinju i to dao Bridget i onda je ona bila dobro. Bridget nije mogla vjerovati svojim očima. Zato sam vam toliko zahvalan."

"Aha!", reče grof dubokim glasom. "To je bila jedna od stvari koje si učinio za sebe, zar ne? Što još?"

Dougal je sjeo kraj visoke stolice; veliki pas odabrao si je to mjesto kada je Cedric tamo sjeo. Nekoliko je puta okretao glavu i podizao pogled prema dječaku kao da sluša razgovor. Dougal je bio vrlo ozbiljan pas, koji kao da zbog svoje veličine nije ništa olako doživljavao. Stari je grof jako dobro poznavao svoga psa i promatrao je njegovo ponašanje sa zanimanjem. Dougal nije bio pas koji bi se s nekime odmah sprijateljio, pa je grofu bilo malo čudno kako mirno i tiho životinja sjedi pod djetinjom rukom. I upravo u tom trenutku veliki pas još jednom pažljivo pogleda gore prema lordu Fauntleroyu i polako položi svoju ogromnu, lavoliku glavu na crni saten dječakova koljena.

Sitna je ruka nastavila gladiti novog prijatelja, a Cedric nastavi:

"Bio je tu i Dick." reče. "Svidio bi vam se Dick, on je jako skockan."

Dječak je to izrekao koristeći amerikanizam kojeg grof nije poznavao.

"A što bi to bilo?", upita.

Lord Fauntleroy zastane na trenutak i zamisli se. Nije ni sam bio siguran u značenje te riječi. Smatrao je da to sigurno znači nešto jako dobro jer je Dick često koristio tu riječ.

"Mislim da to znači da on nikoga ne bi prevario," uzvikne, "niti udario nekoga tko je slabiji od njega, i da jako dobro čisti ljudima obuću i ulašti je najviše što može. On je profesionalni čistač obuće."

"I on je jedan od tvojih poznanika, zar ne?", upita grof.

"On je moj stari prijatelj," odgovori mu unuk. "Ne baš tako stari kao g. Hobbs, no prilično star. Donio mi je dar tek što brod nije isplovio."

Gurnuo je ruku u džep i izvukao pažljivo složen crveni predmet i ponosno ga je rastvorio. Bilo je to crveni rupčić od svile ukrašen velikim ljubičastim potkovama i konjskim glavama.

"Ovo mi je poklonio," reče mladi lord. "Čuvat ću ga zauvijek. Može se nositi oko vrata ili držati u džepu. Kupio ju je od prvog novca kojeg je zaradio nakon što sam isplatio Jackea i nabavio mu nove četke. To mi je uspomena. G. Hobbsu sam u sat dao ugravirati stihove. Išli su ovako, 'Kada ovo pogledate, sjetite se mene.' Kada ja ovo vidim, uvijek ću se sjetiti Dicka."

Jako bi bilo teško opisati osjećaje velepoštovanoga grofa od Dorincourta. On je bio stari plemić i nije ga bilo baš lako zbuniti jer se nagledao svega i svačega, no ovo je bilo toliko novo za njega da je gotovo ostao bez daha i osjetio neke čudne emocije. Nikada mu nije bilo stalo do djece. Bio je toliko obuzet vlastitim zadovoljstvima da nikada nije imao vremena za brigu o njima. Ni vlastiti sinovi nisu ga puno zanimali dok su bili mali – iako se sjećao da je ponekad razmišljao o tome kako je Cedricov otac zgodan i jak momčić. Bio je toliko sebičan da mu je promaklo zamijetiti nesebičnost kod drugih. Nije znao koliko nježno, odano i privrženo biće može biti dobro dijete, te koliko nevini i nesvjesni mogu biti njihovi jednostavni, velikodušni porivi. Dječaci su za njega uvijek bili dosadne životinjice, sebični, pohlepni i bučni ukoliko nisu pod strogim nadzorom. Njegova su dva starija sina stalno stvarala neprilike i nelagodu svojim učiteljima. Nije čuo da se puno žale na najmlađeg, no to je vjerojatno bilo zato što nije bio jako važan. Niti jednom mu nije palo na pamet da će mu se njegov unuk svidjeti. Poslao je po malog Cedrica zato što ga je ponos natjerao na to. Ako će ga dječak naslijediti, ne bi mu bilo baš drago da mu se

ime i titula okaljaju prenošenjem na neobrazovanog seljačinu. Bio je potpuno uvjeren da će dječak biti izrazito priprost zato što je odgojen u Americi. Prema njemu nije imao osjećaj privrženosti, jedino se nadao da će koliko-toliko dobro izgledati i imati makar malo pameti. Toliko je bio razočaran svojim starijim sinovima i toliko ga je razbjesnio američki brak kapetana Errola, da niti jednom nije pomislio da bi nešto dobro moglo proizaći iz toga. Kada je sluga najavio lorda Fauntleroya gotovo da se nije usuđivao pogledati dječaka da ne bi otkrio kako je on baš sve ono čega se bojao. Upravo je zbog te bojazni naložio da mu dječaka pošalju samoga. Ponos mu nije dozvoljavao da netko drugi svjedoči njegovom razočarenju ako bi se razočarao. Njegovo je ponosno, tvrdoglavo staro srce stoga zakucalo brže kad mu je dječak prišao čvrstim i lakim korakom, neustrašivo vodeći velikoga psa za ogrlicu. Čak i u trenucima najveće nade grof se nije nadao da bi njegov unuk mogao biti ovakav. Gotovo je bilo predobro da bi bilo istinito, da je to dječak kojega je toliko strahovao upoznati – dijete žene koju toliko nije volio – taj momčić tako lijep i s toliko hrabre, djetinje ljupkosti! Grofov je strogi mir bio dosta potresen ovako velikim iznenađenjem.

A kada su počeli razgovarati bio je još više dirnut i sve više i više zbunjen. Kao prvo, toliko je bio navikao da ga se ljudi boje i da im je neugodno pred njim, da nije očekivao ništa drugo nego da i njegov unuk bude nesiguran ili stidljiv. No Cedric se nije nimalo bojao grofa, baš kao ni Dougala. Nije to bila drskost, jednostavno je bio nevino prijateljski nastrojen, bez svijesti o tome da bi mogao postojati bilo kakav razlog zbog kojega bi se trebao bojati ili bi mu trebalo biti neugodno. Grofu nije promaklo da ga dječak smatra prijateljem i da se prema njemu odnosi kao da mu je prijatelj, bez ikakve sumnje o tome. Bilo je očito da taj momčić koji sjedi u visokoj stolici i s njim prijateljski razgovara nikada nije pomislio da taj visoki, namršteni starac može prema njemu biti bilo što drugo nego dobar. Također je bilo očito da, na svoj djetinji način, želi udovoljiti svojem djedu i zainteresirati ga. Mrzovoljan, grub i prost kakav je bio, stari grof nije mogao drugo nego osjetiti novo zadovoljstvo zbog takvog njegovog samopouzdanja. Na koncu konca, nije bilo loše upoznati nekoga tko nije gajio nepovjerenje prema njemu niti se držao na distanci ili zamjećivao samo njegove loše strane. Nekoga tko ga gleda neopterećeno i bez sumnji, pa bio to i dječak u crnom satenskom odijelu.

Stoga starac zalegne u svoj naslonjač i pusti svog mladog sugovornika da mu ispriča još nešto o sebi, pa je s tim čudnim sjajem u očima promatrao momčića dok je govorio. Lord Fauntleroy je drage volje odgovarao na sva njegova pitanja i razgalio se pričajući. Ispričao mu je sve o Dicku i Jackeu, o prodavačici jabuka i o g. Hobbsu. Detaljno je opisao paradu Republikanske stranke sa svim zastavama i transparentima, bakljama i vatrometom. Tijekom razgovora dotakao se teme Dana nezavisnosti i Revolucije. Baš se zagrijao za to kada se nečega prisjetio i naglo prestao govoriti.

"Što je?", upita njegov djed. "Zašto ne nastaviš?"

Lord Fauntleroy se s nelagodom uzvrpolji u svojoj stolici. Grofu je bilo očito da je pomislio na nešto neugodno.

"Upravo sam pomislio da vam se možda to ne sviđa," odgovori. "Možda je netko vaš bio tamo? Zaboravio sam da ste Englez."

"Samo ti nastavi," reče gospodin grof. "Nitko moj nije bio tamo. A zaboravljaš da si i ti Englez."

"A, ne!", brzo odgovori Cedric. "Ja sam Amerikanac!"

"Ti si Englez," ponovi grof namršteno. "Tvoj otac je bio Englez."

Kao da se pomalo zabavljao izgovarajući to, no Cedrica to očito nije zabavljalo. Momčić nikada nije pomislio da će stvari otići u tom smjeru. Osjetio je da se zacrvenio do korijena kose.

"Ja sam rođen u Americi," pobuni se. "Ako si rođen u Americi onda si Amerikanac. Žao mi je što vam proturječim," reče ozbiljno, ali pristojno i pažljivo, "G. Hobbs mi je rekao da ako opet bude rata ja ću trebati... biti Amerikanac."

Grofu mu se na to tmurno nasmije – kratak i tmuran, ali to je bio smijeh.

"I bio bi, zar ne?", reče.

Mrzio je Ameriku i Amerikance, no zabavljalo ga je promatrati ozbiljnost i zagrijanost toga malog domoljuba. Pomislio je da bi ovako dobar Amerikanac mogao postati prilično dobar Englez kad odraste.

Najavljena je večera, pa više nije bilo vremena da se vrate na temu Revolucije – a i lordu Fauntleroyu se činilo da je tema previše delikatna da bi se vratio na nju.

Cedric se ustane iz stolice i priđe svome plemenitom pretku. Pogledao je na njegovu bolesnu nogu.

"Hoćete li da vam pomognem?", upita pristojno. "Znate, možete se nasloniti na mene. I g. Hobbs se naslanjao na mene onda kad je povrijedio nogu jer mu je bačva puna krumpira prošla preko stopala."

Visoki sluga se zamalo nasmijao, što bi dovelo u pitanje njegovu reputaciju i posao. On je bio sluga u najboljim aristokratskim obiteljima i nikada se nije smijao. Zapravo, i sam bi se osjećao posramljenim i nepristojnim da si dozvoli smijeh u bilo kakvoj situaciji na poslu. No sada se skoro nasmijao. Spasilo ga je samo to što je zurio iznad grofove glavu u vrlo ružnu sliku.

Grof od glave do pete odmjeri svog hrabroga potomka.

"Misliš da možeš?", upita grubim glasom.

"MISLIM da mogu," reče Cedric. "Jak sam ja. Znate, ja imam sedam godina. Možete se nasloniti na štap s jedne strane, a s druge strane na mene. Dick kaže da imam dosta mišica za dječaka koji ima samo sedam godina."

Stisnuo je šaku u pesnicu i savio ruku do ramena kako bi grof vidio mišice koje je Dick pohvalio, a lice mu je bilo tako ozbiljno i samouvjereno da se sluga morao još jače zagledati u tu ružnu sliku.

"Hajde onda," reče grof, "pokušaj."

Cedric mu pruži njegov štap i počne mu pomagati pri ustajanju. Obično bi to radio sluga, koji bi kad bi grofa jako boljelo dobio dodatnu porciju psovki. Grof obično nije bio jako pristojan, pa su kraj njega često i najkrupniji sluge drhtali od straha i nervoze u svojim čipkastim odorama.

No te večeri nije psovao, iako ga je bolesna noga boljela više nego inače. Odlučio je napraviti mali pokus. Polako je ustao i oslonio svoju ruku na malo rame koje mu je s velikom hrabrošću ponuđeno. Mali lord Fauntleroy pažljivo napravi prvi korak, gledajući dole na bolesnu nogu.

"Samo se naslonite na mene," uzvikne ohrabrujući ga. "Hodat ću jako polako."

Da je grofu pomagao sluga, on bi se manje oslonio na svoj štap, a više na ruku svoga pomoćnika. No njegov se pokus sastojao u tome da što više optereti svoga unuka. I to je bio prilično težak teret. Nakon nekoliko koraka lice mladog gospodina zacrvenjelo se

jako, a otkucaji srca ubrzali, no on je koračao čvrsto, imajući na umu svoje mišice i kako ih je Dick pohvalio.

"Samo se vi naslonite na mene," uzdisao je. "Mogu ja to... ako... ako nije predaleko."

Iako do blagovaonice nije bilo daleko, Cedricu se činilo da je udaljenost do stolice na čelu stola prilično velika. A svakim korakom kao da je ruka na njegovu ramenu postajala sve teža i teža, lice sve crvenije i znojnije, a dah sve kraći. No nije mu padalo na pamet da odustane. Napinjao je svoje djetinje mišice, glavu držao uspravno i ohrabrivao grofa koji je šepao uz njega.

"Boli li vas noga jako kada stanete na nju?", pitao je. "Jeste li probali namakati stopalo u vrućoj vodi i senfu? G. Hobbs je tako radio. I cvijet arnike je jako dobar za to, tako kažu."

Veliki pas ih je polako slijedio, a visoki sluga za njim. Nekoliko je puta imao jako čudan izraz lica dok je promatrao mališu kako se svom snagom trudi i kako s toliko dobre volje nosi svoj teret. I sam grof je u jednom trenutku imao čudan izraz lica, onda kad je postrance spustio pogled na zadihano malo lice. Kada su ušli u prostoriju u kojoj će večerati, Cedric je zamijetio da je to vrlo velika i dojmljiva dvorana i da se sluga koji je čekao iza stolice na čelu stola začuđeno zagledao u njih dok su prilazili.

No ipak su na kraju stigli do stolice. Ruka je nestala s njegova ramena, a grof je pažljivo posjednut.

Cedric izvuče Dickov rupčić i obriše znojno čelo.

"Toplo je ove noći, zar ne?", reče. "Možda vam je vatra potrebna zbog... zbog vaše noge, ali meni je malo pretoplo."

Toliko je želio biti pažljiv prema osjećajima svoga plemenitog rođaka da nije želio izreći da je bilo što u njihovu okruženju beskorisno.

"Upravo si radio nešto poprilično naporno," reče grof.

"Ma ne!", reče lord Fauntleroy, "nije bilo jako teško, ali jest mi postalo pretoplo. Ljeti zna biti toplo."

Pa stade žustro brisati oznojene uvojke svojim prekrasnim rupčićem. Njegova je stolica bila na drugom kraju stola, nasuprot djedovoj. Bila je stolica s naslonima za ruke, namijenjena puno višim osobama. Zapravo, sve što je do sada vidio – velike prostorije visokih stropova, masivan namještaj, visoki sluge, veliki pas, pa i sam grof – bilo je toliko veliko da se momčić osjećao jako malim. No to ga nije smetalo; nikada o sebi nije mislio kao o visokom i važnom. Prilagođavao se čak i okolnostima koje su ga nadvladavale.

Vjerojatno nikada nije izgledao manjim nego upravo sada, kada je sjeo u svoju visoku stolicu na drugom kraju stola. Bez obzira na usamljenost, grof je volio živjeti dostojanstveno. Volio je svoje večere i uvijek su mu ih servirali u formalnom stilu. Cedric ga je pogledavao preko sjaja prekrasno ukrašenih čaša i tanjura, koji su zasljepljivali njegovo nenaviklo oko. Nekome tko bi ovu scenu gledao sa strane ona bi mogla biti smiješna – velika, stilski uređena dvorana, stasiti sluge u ukrašenim odorama, jaka rasvjeta, bljesak srebra i stakla, namršteni stari plemić na jednom kraju stola i jako mali dječak na drugome. Večera je za grofa obično bila jako ozbiljna stvar – a i za kuhara je bilo jako ozbiljno ukoliko gospodin nije bio zadovoljan ili je bio bez teka. No danas kao da mu je têk bio nešto bolji nego inače, možda zato što je trebao razmišljati i o nečemu drugome, a ne samo o okusu predjela i dodatnom umaku. Unuk ga je potaknuo na razmišljanje. Stalno je pogledavao prema njemu na drugom kraju stola. Nije puno pričao, no dječaka je stalno poticao da govori. Nikada nije mogao ni zamisliti da bi mu priče nekog djeteta mogle biti zanimljive, no lord Fauntleroy ga je odmah zainteresirao i zabavio. Stalno mu se vraćalo

koliko se teško oslonio na rame toga djeteta samo da bi provjerio koliko će ga njegova hrabrost i izdržljivost držati. Bilo mu je drago otkriti da mu unuk nije ustuknuo i da očito niti na trenutak nije pomislio odustati od onoga što je naumio.

"Vi svoju grofovsku krunu ne nosite cijelo vrijeme?", upita lord Fauntleroy s poštovanjem.

"Ne," odgovori grof uz svoj tmurni smiješak, "ne stoji mi dobro."

"G. Hobbs kaže da ih uvijek nosite," reče Cedric, "no kada je malo razmislio, rekao je da je valjda skinete kada trebate nositi šešir."

"Da," odgovori grof, "ponekad je moram i skinuti."

Jedan od slugu iznenada pogleda u stranu i čudno zakašlje pokrivajući usta rukom.

Cedric je prvi završio s jelom, pa se naslonio i počeo razgledavati prostoriju.

"Sigurno ste jako ponosni na svoju kuću," reče, "jako je lijepa. Nikada nisam vidio ništa tako lijepo. Naravno, ja imam tek sedam godina, pa i nisam puno vidio."

"I misliš da bih trebao biti ponosan, je li?", upita grof.

"Mislim da bi svatko bio ponosan," odgovori lord Fauntleroy. "I ja bih bio ponosan da je to moja kuća. Sve je prekrasno. Park, i to drveće... kako je samo lijepo i kako lišće šušti!"

Zatim na trenutak zastane i pogleda preko stola čeznutljivo.

"To je jako velika kuća za samo dvoje ljudi, zar ne?"

"Da, prilično je velika za dvoje," odgovori grof. "Misliš da je prevelika?"

Mali lord kao da je oklijevao.

"Samo sam mislio," reče, "da ako si dvoje ljudi koji u njoj žive nisu baš dobro društvo, onda bi ponekad mogli biti usamljeni."

"Misliš li da bih ja mogao biti dobro društvo?", upita grof.

"Da, mislim." odgovori Cedric, "G. Hobbs i ja smo bili dobri prijatelji. On je bio moj najbolji prijatelj, osim Najdraže."

Grof naglo trgne svojim čupavim obrvama.

"Tko je Najdraža?"

"Ona je moja majka," reče lord Fauntleroy tiho i žalosno.

Možda je bio malčice umoran, jer bližilo se vrijeme za spavanje, i možda bi zbog uzbuđenja tijekom posljednjih nekoliko dana bilo sasvim prirodno da je umoran. I možda mu je iscrpljenost potaknula lagani osjećaj usamljenosti u trenutku kada se prisjetio da te večeri neće spavati kod kuće, praćen ljubavlju i očima svoje "najbolje prijateljice". Uvijek su bili "najbolji prijatelji", taj dječak i njegova mlada majka. Nije mogao a da ne misli na nju, a što je više mislio o njoj manje mu se pričalo. Kad se večera primakla kraju, grof zamijeti da mu se na lice navukla sjenka. No Cedric je i dalje bilo izuzetno hrabar. Na povratku u knjižnicu, iako je visoki sluga hodao s jedne strane svog gospodara, grofova se ruka svejedno oslanjala na unukovo rame, mada ne onoliko teško kao ranije.

Kad ih je sluga napustio, Cedric je sjeo na tepih kraj kamina uz Dougala. Nekoliko je minuta u tišini gladio psa po ušima, gledajući u vatru.

Grof ga je promatrao. Dječakove su oči bile žalosne i zamišljene, a jednom ili dvaput lagano je uzdahnuo. Grof je sjedio mirno i gledao ravno u svoga unuka.

"Fauntleroy," reče konačno, "o čemu razmišljaš?"

Fauntleroy podigne pogled i pokuša se nasmiješiti.

"Mislio sam na Najdražu," reče, "i... i mislim da je bolje da ustanem i hodam malo po sobi."

Podigao se i gurnuo šake u džepove, pa krenuo po sobi gore, dolje. Oči su mu sjajile, a usne čvrsto stisnute, no glavu je držao uspravno i čvrsto hodao. Dougal se lijeno pomaknu i pogleda ga, a zatim ustane. Uputio se do dječaka i počeo ga nemirno pratiti. Fauntleroy izvuče jednu ruku iz džepa i položi je psu na glavu.

"On je jako dobar pas," reče. "On mi je prijatelj. Zna kako se osjećam."

"A kako se osjećaš?", upita grof.

Nije mu bilo drago promatrati kako se momčić bori s prvom pojavom čežnje za domom. Istovremeno, bilo mu je drago vidjeti da se on s time nastoji hrabro nositi. Sviđala mu se ta djetinja hrabrost.

"Dođi ovamo," reče.

Fauntleroy mu priđe.

"Nikada prije nisam izbivao iz doma," reče dječak gledajući uznemireno svoga djeda. "Čovjek se osjeća čudno kada treba cijelu noć provesti u nečijem zamku umjesto u vlastitoj kući. Ali Najdraža nije jako daleko od mene. Rekla mi je da to zapamtim i... i ja imam sedam godina, i mogu gledati sliku koju mi je dala."

Stavio je ruku u džep i izvadio ljubičastu baršunastu kutijicu.

"Tu je," reče. "Evo, ovdje treba pritisnuti, otvori se i ona je tu unutra!"

Prišao je grofovoj stolici. Pružajući mu kutijicu naslonio se na rukohvat i grofovu ruku bez ikakve nelagode, kao da su se djeca uvijek tu naslanjala.

"Evo je," reče čim se kutijica otvori i podigne pogled uz smiješak.

Grof skupi obrve. Nije želio pogledati sliku, no nešto ga je natjeralo da je pogleda. Iz kutijice ga je promatralo toliko lijepo mlado lice – lice jako nalik na lice djeteta koje se privijalo uz njega – da ga je to zapanjilo.

"Pretpostavljam da ti je ona jako draga," reče.

"Da," odgovori lord Fauntleroy nježno i iskreno. "Da, tako je. Mislim da je to istina. Znate, g. Hobbs je bio moj prijatelj, i Dick, i Bridget, i Mary i Michael, svi su mi oni bili prijatelji. Ali Najdraža... pa ona je moja BLISKA prijateljica i mi uvijek sve jedno drugome govorimo. Moj otac je brigu o njoj prepustio meni. Kad odrastem ja ću raditi i zarađivati novac za nju."

"A što misliš da ćeš raditi?", zainteresirao se njegov djed.

Mladi lord se ponovno spusti na tepih kraj kamina, sjeo je tamo sa slikom u ruci. Izgledalo je kao da ozbiljno razmišlja što bi odgovorio.

"Mislio sam da bih možda mogao ući u posao s g. Hobbsom," reče, "ali VOLIO bih biti predsjednik."

"Poslat ćemo te u Dom lordova[4] umjesto toga," reče njegov djed.

"Pa...", odgovori lord Fauntleroy, "ako NE BUDEM mogao postati predsjednik, i ako je to dobar posao, može i to. Trgovina mješovitom robom zna biti ponekad dosadna."

Možda je o tome nastavio razmišljati, jer je nakon ovih riječi neko vrijeme u tišini sjedio i gledao vatru.

[4] Gornji dom britanskog parlamenta, zakonodavnog tijela Velike Britanije.

Grof više nije govorio. Naslonio se i promatrao ga. Mnoge su čudne misli prolazile kroz glavu starome plemiću. Dougal se protegnuo pa nastavio spavati naslonivši glavu na svoje ogromne šape. Dugo je bilo tiho.

Nakon otprilike pola sada najavljen je dolazak g. Havishama. Kada je ušao, u prostoriji je bilo vrlo mirno. Grof je još uvijek bio zavaljen u svoju stolicu. Dok je g. Havisham prilazio, podigao je ruku u znak upozorenja. Izgledalo je kao da se ustručava napraviti i taj pokret, gotovo kao da se nenamjerno pomaknuo. Dougal je i dalje spavao, a uz velikog psa, također u snu, kovrčave glave naslonjene na ruku, ležao je mali lord Fauntleroy.

VI

Kada se lord Fauntleroy ujutro probudio – prethodnu večer nije se bio probudio kada su ga prenijeli u krevet – prvi zvukovi kojih je postao svjestan bilo je pucketanje drva u vatri i žamor glasova.

"Moraš paziti, Dawsone, da mu ništa ne kažeš o tome," čuo je kako netko govori. "On ne zna zašto ona ne može biti ovdje s njim i ne smijemo mu reći koji je razlog tome."

"Ak' su tak' gospo'n naredili, gospoja" odgovori drugi glas, "onda ne smijemo reć'. I ako smijem, gospoja, ovak' između nas, bila ja sluga ili ne, rekla bi da je to okrutno. Rastavit' to jadno, malo, lepo biće od vlastite majke, kad je taki lepi i plemeniti. Sinoć su James i Thomas, gospoja, i jedan i drugi rekli da nikad nisu u životu vid'li nikoga kao tog momčića. Bil je dobar, pristojan i zainteresiran kak da večera s najboljim prijatel'em. A narav mu je kak u anđela, gospoja, a ne kao kod – ispričavam se, gospoja – znamo već koga. Da vam se nekad smrzne krv u žilama. A tak je lepi, gospoja! Kad su gospoda zvonili po Jamesa i mene da ga iz knjižnice prenesemo gore, i kad ga je James uzeo u ruke, lice mu je tak lijepo i crveno bilo, naslonil je glavu na Jamesovo rame i kosa mu je pala sva tak kovrčava i zlatna. Niš' ljepšega nema i ne bute si mogli vidit. A mislim si da ni gospon nisu bili bili ravni za to, jer ga je gledal i rekel je Jamesu, 'Pazi da ga ne probudiš!' rekel je."

Cedric se okrene na jastuku i otvori oči.

U sobi su bile dvije žene. Soba je bila svijetla i veselo uređena, sve je bilo u cvjetnim uzorcima. U kaminu je gorjela vatra, a kroz prozore okružene bršljanom prodirao je sjaj sunca. Obje su mu žene prišle, pa je vidio da je jedna od njih gđa. Mellon, glavna domaćica, a druga je bila žena srednjih godina dobrodušna izraza lica.

"Dobro jutro, mladi gospon," reče gđa. Mellon. "Jeste li dobro spavali?"

Mali lord protrlja oči i nasmiješi se.

"Dobro jutro," reče. "Nisam znao da sam ovdje."

"Donijeli su vas gore kad ste zaspali," reče glavna domaćica. "To je vaša spavaonica, a ovo je Dawson, ona će se brinuti o vama."

Fauntleroy sjedne u krevetu i pruži ruku Dawsonovoj, kao što ju je bio pružio i grofu.

"Drago mi je što sam vas upoznao, gospođo," reče. "Hvala vam što ste se došli brinuti o meni."

"Možete je zvati Dawsonova, gospodine," reče glavna domaćica uz smiješak. "Navikla je da je zovu Dawsonova."

"Gospođica ili gospođa Dawson?", upita mali lord.

"Samo Dawsonova, mladi gospon," reče Dawsonova sama, sva ozarena. "Nisam ni gospođica ni gospođa, blago meni! Hoćete ustati pa da vas Dawsonova odjene, pa ćete na doručak u dječju sobu?"

"Naučio sam se odavno sam odijevati, hvala," odgovori Fauntleroy. "Najdraža me naučila. Najdraža je moja mama. Samo joj je Mary pomagala sa svim poslovima – s pranjem i

svime – tako da naravno da joj nismo davali još posla. Mogu se sam i okupati, i to prilično dobro, ali možda biste mi mogli poslije provjeriti jesam li se dobro oprao."

Dawsonova i glavna domaćica samo su se pogledale.

"Dawsonova će učiniti sve što tražite od nje," reče gđa. Mellon.

"Pa naravno, blago meni," reče Dawsonova svojim vedrim glasom. "Nek se sam odijeva ako tako hoće, a ja ću biti pored ako bude trebao pomoć."

"Hvala vam," odgovori lord Fauntleroy, "ponekad mi je teško s gumbima, znate, pa onda moram nekoga pitati za pomoć."

Pomislio je kako je Dawsonova jako dobra žena, pa su već prije kraja kupanja i odijevanja postali odličnim prijateljima, a on je puno doznao o njoj. Doznao je da joj je muž bio vojnik i da je poginuo u pravoj bitki, i da joj je sin bio mornar, i da je na nekoj dugoj plovidbi, i da je vidio pirate i kanibale i Kineze i Turke, i da je kući donosio čudne školjke i koralje koje je Dawsonova rado pokazivala svima izvlačeći ih iz sanduka. Sve je to bilo jako zanimljivo. Također je doznao da se cijeloga života brinula o djeci i da je upravo doputovala iz jedne velike kuće u drugom dijelu Engleske, gdje se brinula o malo djevojčici kojoj je ime bilo lady Gwyneth Vaughn.

"I ona vam je kao neki rod, mladi gospon," reče Dawsonova. "Možda ćete je jednom upoznati."

"Mislite da bih trebao?", upita Fauntleroy. "Volio bih. Nikada nisam upoznao neku djevojčicu, ali uvijek sam ih volio gledati."

Kada su pošli u pokrajnju sobu na doručak, i kada je vidio kako je to velika soba, pa kad je otkrio da je pored još jedna soba za koju mu je Dawsonova rekla da je također njegova, osjećaj da je on jako mali toliko ga je jako obuzeo da se povjerio Dawsonovoj dok je sjedao za stol na kojemu je bio prekrasno serviran doručak.

"Ja sam jako mali dječak," reče prilično tužno, "da bih živio u ovako velikom dvorcu i da bih imao toliko velikih soba – zar ne?"

"Ma ne!", reče Dawsonova, "malo će vam biti čudno ispočetka, to je sve. Ali brzo ćete se naviknuti i sviđat će vam se ovdje. To je jako lijepo mjesto, znate."

"Naravno, to je jako lijepo mjesto," reče Fauntleroy uz lagani uzdah, "ali još bi mi se više sviđalo da mi Najdraža ne nedostaje toliko. Uvijek sam s njom doručkovao, stavljao joj vrhnje i šećer u čaj, dodavao joj tost. Uvijek smo doručkovali zajedno, naravno."

"No dobro!", odgovori Dawsonova tješeći ga. "Znate da ju možete svaki dan vidjeti i sigurno ćete joj puno toga htjeti ispričati. Blago vama! Čekajte da prošetate malo okolo i sve vidite. Pse i štale sa svim konjima. Ima jedan koji će vam se sigurno svidjeti..."

"Ima?", uzvikne Fauntleroy. "Ja jako volim konje. Jako sam volio Jima. To je bio konj koji je vukao teretnu kočiju g. Hobbsa. Bio je to lijep konj kada nije bio tvrdoglav."

"No, no..." reče Dawsonova, "samo čekajte dok ne vidite ove ovdje u štalama. I niste, blago meni, još pogledali ni u susjednu sobu!"

"A što ima tamo?", upita Fauntleroy.

"Prvo završite doručak, pa ćete vidjeti," odgovori Dawsonova.

Na to mu se probudila radoznalost pa je navalio na doručak. Činilo mu se da je u susjednoj sobi vjerojatno nešto što vrijedi pogledati kad je Dawsonova bila toliko tajanstvena.

"Evo," reče dižući se od stola nekoliko minuta kasnije. "Dosta mi je. Mogu li sada ići pogledati?"

Dawsonova klimne i krene pred njim, vrlo važna i tajanstvena izraza lica. To ga je još i više zainteresiralo.

Kada je otvorila vrata sobe, zastao je na pragu i zadivljeno se osvrtao oko sebe. Ništa nije rekao, samo je gurnuo ruke u džepove, zacrvenio se i razgledavao.

Zacrvenio se zato što se iznenadio i, na trenutak, jako uzbudio. Ovakvo bi mjesto iznenadilo bilo kojeg dječaka.

I ova je soba bila jako velika, poput svih ostalih soba, no bila mu je ljepša od ostalih, no zbog sasvim drugih razloga. Namještaj nije bio toliko masivan i antikni kao što je bio u prostorijama u prizemlju. Zavjese, tepisi i zidovi bili su svjetlijih boja, bilo je polica punih knjiga, a na stolovima su bile nebrojene igračke – prekrasne i zanimljive stvari – nalik onima koje je s divljenjem gledao u izlozima New Yorka.

"Izgleda da je to soba nekog dječaka," reče konačno bez daha. "Kome sve ovo pripada?"

"Razgledajte," reče Dawsonova. "Pripada vama!"

"Meni!", uzvikne, "Meni? Zašto pripada meni? Tko mi je sve to dao?" I pojuri u sobu uz veseli uzvik. Gotovo kao da nije morao vjerovati svojoj dobroj sreći. "Sigurno djedica!", reče blistavih očiju. "Znam da je djedica!"

"Da, gospodin grof," reče Dawsonova, "a ako budete dobar mladi gospon i ako ne budete nemirni, ako ćete se igrati i biti sretni cijeloga dana, on će vam dati sve što poželite."

Bilo je to izuzetno uzbudljivo jutro. Toliko je toga trebalo istražiti, toliko pokusa napraviti. Svaka nova igračka toliko mu je zaokupljala pažnju da se jedva odvajao od nje kako bi pogledao neku drugu. I bilo mu je zanimljivo doznati da je sve to unaprijed pripremljeno samo za njega, da su, čak i prije nego što je on otputovao iz New Yorka, dolazili ljudi iz Londona kako bi uredili sobe u kojima će stanovati, donoseći knjige i igračke koje bi mu se najviše mogle svidjeti.

"Znate li za bilo koga," rekao je Dawsonovoj, "tko ima tako dobrog djeda!?"

Dawsonovoj je izraz lica na trenutak bio nesiguran. Nije imala baš dobro mišljenje o gospodinu grofu. Ona u ovoj kući nije dugo boravila, no bila je dovoljno dugo da bi čula kako se o čudnom ponašanju staroga plemića govori u prostorijama za služinčad.

"Od svih zlobnih, divljih i prgavih staraca koje sam imao naopaku sreću služiti," govorio je najviši sluga, "on je nadaleko najnasilniji i najgori."

Taj sluga, kojemu je ime bilo Thomas, ostalim je slugama prenio grofove upute g. Havishamu koje je čuo kad su oni razgovarali o pripremama za dolazak malog lorda.

"Sve neka mu bude po njegovom, a sobe mu napunite igračkama," bio je govorio gospodin grof. "Dajte mu sve što će ga zabaviti tako da brzo zaboravi na majku. Zabavite ga, napunite mu glavu drugim stvarima, pa nećemo imati problema. Takvi su dječaci."

Zato mu se, kada je upoznao svog istinski zadivljujućeg unuka, možda i nije svidjelo kada je shvatio da ovaj dječak nije takav. Grof je teško proveo noć, a jutro je proveo u svojoj sobi. No oko podne, nakon što je ručao, poslao je po svoga unuka.

Fauntleroy se odmah odazvao. Velikim se koracima stuštio niz široko stubište. Grof je čuo kako trči kroz predvorje, a zatim su se vrata otvorila i on je ušao, crvenih obraza i iskričavih očiju.

"Čekao sam da pošaljete po mene," rekao je. "Bio sam odavno spreman. Jako sam vam zahvalan za sve one stvari! JAKO sam vam zahvalan! Igram se s njima cijelo jutro!"

"Ah!", reče grof, "sviđaju ti se, zar ne?"

"Jako mi se sviđaju! Toliko da ne mogu opisati koliko!", reče Fauntleroy ozarena lica. "Ima nešto što liči na *baseball*, samo što se igra na ploči s crnim i bijelim čunjevima, a bodove se zbraja na nekom brojaču od žica. Pokušao sam objasniti Dawsonovoj, ali ona nikako nije mogla shvatiti – vjerojatno zato što nikada nije igrala *baseball*, jer je dama – a i nisam joj baš najbolje objasnio. Ali vi znate sve o tome, zar ne?"

"Bojim se da ne," odgovori grof. "To je američka igra, zar ne? Je li to nešto poput *cricketa*?"

"Nikada nisam vidio *cricket*," reče Fauntleroy, "no g. Hobbs me nekoliko puta vodio da vidim *baseball*. To je odlična igra. Jako je uzbudljiva! Hoćete da odem po svoju igru i pokažem vam? Možda će vam biti zabavno pa zaboravite na svoje stopalo. Boli li vas jako jutros?"

"Više nego što bih htio," glasio je odgovor.

"Onda možda ne zaboravite," reče momčić zabrinuto. "Možda bi vam smetalo da vam objašnjavam igru. Mislite li da bi vam bilo zabavno ili bi vam smetalo?"

"Hajde, donesi." reče grof.

Za njega je to sigurno bio novi oblik zabave – praviti društvo djetetu koje mu nudi da ga nauči igrati neku igru – no već mu je zabavno bilo i to da radi nešto novo. Kad se Cedric vratio s kutijom u kojoj je bila igra i jako zainteresiran, na grofovu se licu nazirao osmijeh.

"Mogu li onaj stolić tamo dovući do vaše stolice?", upita Cedric.

"Pozvoni po Thomasa," reče grof. "On će ga namjestiti gdje treba."

"Ma ne, mogu ja to sam," odgovori Fauntleroy. "Nije jako težak."

"Dobro onda," odgovori njegov djed. Osmijeh koji se prije nazirao na starčevu licu proširio se dok je promatrao momčića kako sve priprema – bio je potpuno posvećen tome. Dovukao je stolić do njegove stolice, izvukao igru iz kutije i sve namjestio.

"Jako je zanimljivo nakon što počneš igru," reče Fauntleroy. "Vidite, crni čunjevi mogu biti vaši, a bijeli moji. To su ljudi, znate, i jedan krug oko polja je *home run* i dobije se jedan bod. Ovdje i ovdje je *out*, a ovdje je prva baza, ovdje je druga, ovo je treća a ovo početna baza."

Počeo je detaljno i živahno objašnjavati pravila. Pokazao je kako igraju bacač i hvatač i udarač u stvarnoj igri i usput dramatično opisao lijepo hvatanje "vruće lopte" što ga je imao prilike vidjeti kada je jednom bio na utakmici s g. Hobbsom. Bilo je lijepo vidjeti kako ovaj mališa to žustro i s velikim uživanjem pokazuje.

Nakon što su završila sva objašnjavanja i prikazivanja, a igra stvarno i započela, grof se i dalje zabavljao. Njegov mladi suigrač bio je skroz u igri, igrao je cijelim svojim djetinjim srcem. Njegov radostan smijeh kada bi dobro dobacio, njegovo oduševljavanje *home runom*, njegovo potpuno uživanje u vlastitoj dobroj sreći i dobroj igri protivnika dali bi dodatnu notu svakoj igri.

Da je samo tjedan ranije netko grofu od Dorincourta rekao da će jednog jutra zaboraviti na svoje bolno stopalo i loše raspoloženje u nekakvoj dječjoj igri koja se igra crnim i bijelim čunjevima na ploči u živopisnim bojama, i da će mu suigrač biti dječačić kovrčave kose, sasvim bi mu sigurno to bilo vrlo neugodno. No ipak se bio potpuno unio u igru kad su se vrata otvorila i kad je Thomas najavio posjetitelja.

Posjetitelj je bio stariji gospodin odjeven u crno, i to svećenik lokalne župe, kojega je to što je vidio toliko zapanjilo da je skoro ustuknuo i gotovo se sudario s Thomasom.

Zapravo, niti jednu od svojih dužnosti velečasni Mordaunt nije smatrao toliko neugodnom kao dužnost zbog koje je morao posjećivati plemenitog gospodara dvorca. Plemeniti je gospodar zaista obično te posjete činio toliko neugodnima koliko god je to bilo u njegovoj grofovskoj moći. Prezirao je crkve i dobrotvorne organizacije, i bjesnio bi kad god bi netko od njegovih zakupaca bio toliko slobodan da bude siromašan ili bolestan pa da mu treba pomoć. Kad ga je noga najviše boljela, bez oklijevanja je govorio da mu ne dosađuju i ne nerviraju ga tim pričama o njihovom jadu i nesreći. Kad ga je manje boljelo bio je nešto humaniji pa bi možda župniku dao nešto novca, nakon što bi ga izvrijeđao na najgori mogući način, a cijelu župu napao zbog pasivnosti i gluposti. No bez obzira na raspoloženje, nikada nije propuštao održati što je moguće više sarkastičnih i neugodnih govorancija, što bi velečasnog Mordaunta navelo da poželi kako bi lijepo bilo da je pristojno i u skladu s kršćanskim vrednotama baciti nešto teško na njega. Tijekom svih godina koliko je g. Mordaunt proveo na čelu župe Dorincourt, sigurno nije bilo prilike da grofa zatekne kako se svojom voljom ljubazno ophodi prema bilo kome ili da, bez obzira na okolnosti, pokaže kako misli na bilo koga osim na sebe.

Danas je došao kako bi s njim govorio o posebno teškom slučaju. Dok je prilazio dvorcu, zbog dva se razloga užasavao susreta. Kao prvo, znao je da grofa nekoliko dana noga jako boli i da je toliko lošeg raspoloženja da su glasine o tome stigle čak i do sela – prenijela ih je jedna od mladih sluškinja svojoj sestri koja je u selu držala malu trgovinu igala i konca za krpanje, bombona i tračeva, na čemu je dobro zarađivala. Ono što gđa. Dibble nije znala o dvorcu i njegovim stanovnicima, gospodarskim zgradama i radnicima na imanju, selu i njegovim stanovnicima, to stvarno nije bilo vrijedno spomena. I naravno da je znala sve o dvorcu, jer se njena sestra, Jane Shorts, koja je bila jedna od važnijih domaćica, dobro slagala i bila prisna s Thomasom.

"I kako se grof samo ponaša!", govorila je gđa. Dibble preko tezge, "i kojim se riječima služi, rekao je Thomas osobno Jane, nitko od služinčadi ne može podnijeti. Prije dva dana je bacio tanjur tosta na Thomasa, osobno, da, da. I da im druge stvari tamo ne odgovaraju i da služinčad nije tamo toliko dobre duše, svi bi za sat vremena dali otkaz!"

Sve je to dolazilo do župnika, jer grof je bio omiljena crna ovca svih župljana, a njegovo je loše ponašanje mnogim dobrim ženama davalo teme za razgovor u društvu uz čaj.

A drugi je razlog bio još i gori, jer se radilo o nečemu novome o čemu se raspravljalo s velikim uzbuđenjem.

Svi su znali za bijes staroga plemića kad je njegov zgodni sin kapetan Errol oženio damu iz Amerike. Svi su znali kako se grof okrutno ponio prema kapetanu i kako je visok, veseo i često nasmiješen mladić, koji je bio jedini član plemenitaške obitelji koga su svi voljeli, umro u stranoj zemlji, u siromaštvu i bez oprosta. Svi su znali kako je žestoko grof mrzio to siroto mlado stvorenje koje je bilo žena njegova sina i kako je mrzio i samu pomisao na njihovo dijete i kako uopće nije namjeravao vidjeti dječaka – sve dok mu još dva sina nisu umrla i ostavila ga bez nasljednika. Osim toga, svi su znali da je bez ikakvih osjećaja ili zadovoljstva očekivao dolazak svoga unuka, i da je unaprijed zaključio da će dječak biti drski, američki prostak koji vjerojatno neće biti na čast svojem plemenitom imenu.

Ponosit i ljutit starac je mislio da nitko ne zna što on misli. Pretpostavljao je da se nitko ne usuđuje nagađati, a kamoli raspravljati o tome što on osjeća i čega se užasava, no njegova ga je služinčad promatrala, na licu mu očitavala osjećaje i misli, pa o tome raspravljala u svojim prostorijama. Iako je on smatrao sebe sasvim izdvojenim od običnih ljudi,

Thomas je govorio Jane, i kuharu, i batleru[5], i domaćicama, i ostalim slugama da po njegovom mišljenju "...stari gore neg' inače misli o kapetanovom malom, i misli da ne bu na čast familiji. A tak' mu i treba," nastavljao je Thomas, "sam si je kriv. Što bi on htio od dečka odgojenog u siromaštvu u tam' nekoj Hamerici?"

Dok je velečasni Mordaunt hodao ispod velikih stabala, sjetio se da je taj dvojbeni dječak stigao u dvorac prethodne večeri i da je moguće kako su se grofova najgora strahovanja ostvarila. I još je više bilo moguće da je grof, ako ga je jadničak razočarao, upravo sada u stanju najvećega bijesa, kojeg je spreman istresti na prvog tko ga posjeti – a to će vjerojatno biti sam velečasni.

Pomislite samo koliko se zapanjio kad ga je, nakon što je Thomas otvorio vrata knjižnice, dočekao veseli rafal dječjeg smijeha.

"To je drugi *out*!", vikao je uzbuđeni zvonki glas. "Vidite, to je drugi!"

Bila je tu grofova fotelja, i klupčica za bolesnu nogu, i na njoj njegova noga. Kraj njega je bio stolić, a na njemu igra. A jako blizu njega, zapravo prislonjen na njegovu ruku i zdravo koljeno, bio je dječačić blistava lica i očiju zažarenih od uzbuđenja. "To je drugi *out*!", vikao je mali stranac. "Niste baš imali sreće ovoga puta, zar ne?" – a onda su obojica istovremeno zamijetila da je netko ušao.

Grof se osvrnuo i spojio svoje čupave obrve kako je to već inače radio, a kada je spazio tko je gost, g. Mordaunt se još više iznenadio vidjevši da je izgledao čak i manje neraspoložen nego inače. Zapravo, izgledao je kao da je na trenutak zaboravio koliko loše može biti raspoložen i koliko može biti neugodan kad se stvarno potrudi.

"Aha!", rekao je svojim grubim glasom, no ljubazno pružajući ruku. "Dobro jutro, Mordaunt. Kao što vidite, pronašao sam novi posao."

Drugu je ruku položio na Cedricovo rame – kao da se negdje duboko u njegovu srcu počeo pojavljivati ponos što može predstaviti ovakvog nasljednika; u oku mu je zasjalo nešto poput iskrice zadovoljstva kada je dječaka lagano gurnuo prema naprijed.

"Ovo je novi lord Fauntleroy," reče. "Fauntleroy, ovo je g. Mordaunt, župnik naše župe."

Fauntleroy pogleda gore prema gospodinu u odijelu s obilježjima svećeničkog zvanja i pruži mu ruku.

"Osobito mi je zadovoljstvo što smo se upoznali, gospodine," reče prisjećajući se riječi koje je čuo da izgovara g. Hobbs u prigodama kada je pompozno pozdravljao novoga kupca.

Cedric je bio prilično siguran da prema svećeniku treba biti više nego inače uljudan.

G. Mordaunt na trenutak zadrži njegovu malu ruku u svojoj i dok je gledao dolje prema njemu nasmiješio se nenamjerno. Momčić mu se svidio od prvoga trenutka – baš kao što se i drugima sviđao od prvoga trenutka. Nije mu se najviše svidjela dječakova ljepota i ljupkost, već jednostavna, prirodna dobrota dječakova, zbog koje je svaka riječ koju je izgovarao, koliko god bila čudna i neočekivana, zvučala ugodno i iskreno. Dok je župnik promatrao Cedrica, potpuno je zaboravio na grofa. Nema na svijetu ničega toliko moćnog kao što je dobro srce. Ovo malo dobro srce, iako je pripadalo tek djetetu, kao da je pročistilo ozračje velike, tmurne prostorije i učinilo je svjetlijom.

[5] Batler (*butler*) je glavni sluga u britanskim aristokratskim domaćinstvima.

"I meni je osobito zadovoljstvo što smo se upoznali, lorde Fauntleroyu," reče župnik. "Dugo ste putovali da bi nam došli. Mnogima će biti drago doznati da ste sigurno doputovali."

"STVARNO je bio dugi put," odgovori Fauntleroy, "ali sa mnom je bila Najdraža, moja majka, pa nisam bio usamljen. Naravno da čovjek nikada nije usamljen ako je s njim njegova majka. A brod je bio prekrasan."

"Sjedite, Mordaunt," obrati mu se grof. G. Mordaunt sjedne. Pogledom je prelazio s Fauntleroya na grofa.

"Izgleda da vam možemo čestitati, gospodine," reče toplo.

No grof nije pokazivao namjeru da otkrije svoje osjećaje u vezi s time.

"Nalikuje na svoga oca," reče odrješito. "Nadajmo se da će bolje ponijeti." A zatim doda: "Dakle, o čemu se danas radi, Mordaunte? Tko je sad u nevolji?"

To nije bilo tako strašno kako je g. Mordaunt očekivao, no ipak je oklijevao na trenutak prije nego što je započeo.

"Radi se o Higginsu," reče "Higginsu s ruba posjeda. Nije imao sreće. Prošle jeseni je bio bolestan, a djeca su mu dobila šarlah. Ne bi se moglo reći da je jako dobar gospodar, no bio je loše sreće, pa ga je to unazadilo na više načina. Sada ne može plaćati zakup. Newick mu je rekao da ako ne plati, mora otići, a to bi bilo vrlo ozbiljno. Žena mu je bolesna i jučer me je došao moliti da mu pomognem i zamolim da mu date vremena. Vjeruje da ako mu date vremena može sve nadoknaditi."

"Svi to misle," reče grof natmureno.

Fauntleroy se nagne prema naprijed. Stajao je između djeda i posjetitelja, pažljivo slušajući. Odmah se zainteresirao za Higginsa. Pitao se koliko djece ima i je li im šarlah jako naškodio. Oči su mu bile širom otvorene i uperene u g. Mordaunta s velikom pažnjom dok su gospoda nastavila svoj razgovor.

"Higgins je dobar čovjek," reče župnik nastojeći argumentirati svoju molbu.

"Ali je loš zakupac," odgovori grof. "I stalno kasni, rekao mi je Newick."

"No sada je u velikoj nevolji," reče župnik.

"Jako voli svoju ženu i djecu. Ako mu oduzmete posjed, mogli bi doslovno umrijeti od gladi. Ne može im priuštiti hranu koja im je potrebna. Dvoje njegove djece jako je slabo nakon šarlaha, a liječnici su im preporuči vino i druge delikatese koje si Higgins ne može priuštiti."

Fauntleroy se primakne za korak.

"Tako je bilo s Michaelom," reče.

Grof se lagano trgne.

"Zaboravio sam na tebe!", reče. "Zaboravio sam da je s nama dobrotvor. Tko je bio Michael?" I u dubokim očima starčevim opet se pojavi izraz kao da se zabavlja.

"Bridgetin muž, on je imao groznicu," odgovori Fauntleroy, "i nije mogao plaćati stanarinu ili kupovati vino i takve stvari. A vi ste mi dali novac kojim sam mu pomogao."

Grof opet skupi obrve, ali malo čudno, kao da se uopće nije mrštio. Pogleda prema g. Mordauntu.

"Ne znam kakav će on veleposjednik postati," reče. "Havishamu sam rekao da dečku da sve što poželi – baš sve što poželi – a izgleda je želio davati novac prosjacima."

"Ali oni nisu bili prosjaci!", ubaci Fauntleroy žustro. "Michael je vrstan zidar! Svi su oni imali posao."

"Aha!", uzvrati mu grof, "nisu bili prosjaci. Bili su vrsni zidari, čistači obuće i prodavači jabuka."

Nekoliko je trenutaka u tišini zadržao svoj pogled na dječaku. Zapravo je dobio jednu ideju, koja se možda nije pojavila iz najplemenitijih pobuda, ali koja uopće nije bila loša ideja. "Dođi ovamo," reče konačno.

Fauntleroy mu priđe koliko god je to bilo moguće a da mu ne stane na bolno stopalo.

"Što bi TI napravio u ovakvome slučaju?", upita grof.

Mora se priznati da je g. Mordaunta na trenutak obuzela nelagoda. On je bio vrlo pažljiv čovjek, a kako je na Dorincourtu proveo puno godina, poznavao je sve zakupce, i bogate i siromašne. Poznavao je i sve seljane, one koji su bili pošteni i radišni, ali i one koji su bili nepošteni i lijeni. Odmah je shvatio da će moć da čini dobro ili zlo u budućnosti pripasti ovom dječačiću koji stoji pred njim širom otvorenih smeđih očiju, s rukama u džepovima. Također je shvatio da bi mu možda, zbog hira ovog ponosnoga i samoživoga starca, jako velika moć mogla doći u ruke upravo sada. Ako ovo mlado biće nije po prirodi dobrodušno i darežljivo, možda je baš to ono najgore što bi se moglo dogoditi, ne samo za druge, veći i za njega.

"I što bi TI napravio u ovakvome slučaju?", ponovi grof.

Fauntleroy se primakne, položi ruku na koljeno. Cijela njegova pojava djelovala je vrlo prijateljski.

"Da sam jako bogat," reče, "a ne samo mali dječak, ja bih mu dopustio da ostane, i dao bih mu sve što mu treba za djecu. Ali ja sam samo mali dječak." Zatim zastane na trenutak, a lice mu se ozari. "VI možete učiniti bilo što, zar ne?", reče.

"Mogu li?", reče gospodin grof gledajući u njega. "Ti tako misliš o meni, je li?" Uopće nije izgledao nezadovoljno.

"Mislim, vi možete bilo kome dati bilo što," reče Fauntleroy. "Tko je Newick?"

"On je moj upravitelj," odgovori grof, "a neki od mojih zakupaca ga baš i ne vole."

"Hoćete li mu odmah napisati pismo?", upita Fauntleroy. "Hoću li vam donijet pero i tintu? Mogu maknuti igru sa stolića."

On jednostavno ni na trenutak nije pomislio da bi Newicku moglo biti dopušteno da napravi najgore.

Grof zastane na trenutak, i dalje ga gledajući. "Znaš li pisati?", upita.

"Znam," odgovori Cedric, "ali ne baš najbolje."

"Makni stvari sa stolića," naloži mu grof, "i donesi pero, tintu i list papira s mojeg stola."

G. Mordaunt se zainteresirao. Fauntleroy vješto napravi sve što mu je rečeno. U trenutku je sve pripremio: papir, veliku tintarnicu i pero.

"Evo ga!", reče radosno, "sada ga možete napisati."

"Ti ćeš ga napisati," reče grof.

"Ja!?", uzvikne Fauntleroy i zacrveni se. "Hoće li biti dobro ako ga ja napišem? Ja ne napišem uvijek sve riječi točno ako nemam rječnik pri ruci i ako mi nitko ne pokaže."

"Bit će dobro," odgovori grof. "Higginsu greške neće smetati. Ja nisam dobrotvor, ti si. Umoči pero u tintu."

Fauntleroy uze pero i uroni ga u tintarnicu, a zatim zauzme položaj za pisanje nagnuvši se nad stolić.

"I što da napišem?", upita.

"Možeš napisati 'Higginsa ne dirati do daljnjeg', i potpiši: 'Fauntleroy'", odgovori mu grof.

Fauntleroy ponovno uroni pero u tintu pa položi ruku na papir i otpočne pisati. Išlo mu je dosta sporo i radio je to jako ozbiljno, sasvim se tome posvetivši. Pismo je nakon nekog vremena ipak dovršeno i on ga uruči svome djedu uz nervozni smiješak.

"Mislite li da je dobro?", upita.

Grof ga pregleda, a kutovi usana su mu se tu i tamo trznuli.

"Da," odgovori, "za Higginsa će biti sasvim zadovoljavajuće." Pa preda papir g. Mordauntu.

G. Mordaunt je vidio da ovo piše:

"Dragi g. Newik, molim ljepo g. Higinsa ne di rati do daljinjeg bića zahvalan.

S pošto vanjem.

FAUNTLEROY."

G. Hobbs se uvijek tako potpisivao na svoja pisma," objasni Fauntleroy, "i mislio sam da je bolje reći 'molim'. Jesam li točno napisao 'do daljnjeg'?"

"Mislim da ne piše tako u pravopisu," odgovori mu grof.

"Toga sam se i bojao," reče Fauntleroy. "Trebao sam pitati. Tako mi je uvijek s riječima koje imaju više od jednog sloga, trebam gledati u pravopis. Tako je najbolje. Idem sve iznova napisati."

I stvarno je sve iznova napisao sasvim lijepo, a s pravopisom je pripazio tako što je pitao grofa.

"Pravopis je baš zanimljiv," reče. "Toliko puta je drukčiji od onoga što čovjek očekuje. Mislio sam da se 'molim' piše 'm-o-l-m' ali se tako ne piše. I rekao bih da se 'bit ću' piše 'biću' da nisam pitao. Ponekad je sve to preteško."

G. Mordaunt je na odlasku, osim pisma, još nešto ponio sa sobom. Osjećao je nadu kakvu nikada prije nije osjetio kada bi se vraćao iz posjete dvorcu Dorincourt.

Nakon što je otišao, Fauntleroy, koji ga je ispratio do vrata, vratio se svome djedu.

"Mogu li sada ići kod Najdraže?", upita. "Mislim da me čeka."

Grof utihne na trenutak.

"U štali ima nešto što najprije trebaš pogledati," reče. "Pozvoni."

"Molim vas," odgovori brzo Fauntleroy zacrvenivši se. "Jako sam vam zahvalan, ali mislim da ću radije to pogledati sutra. Ona me čeka."

"U redu," odgovori grof. "Pozvat ćemo kočiju." A zatim, kao usput, doda, "To je poni[6]."

Fauntleroy duboko uzdahne.

"Poni!", uzviknu. "Čiji je to poni?"

"Tvoj," odgovori grof.

"Moj?", povika momčić. "Moj... kao sve one stvari gore?"

[6] Vrsta malog konja.

"Da," odgovori mu djed. "Želiš li ga vidjeti? Hoću li narediti da ga dovedu?"

Fauntleroyevi obrazi su bili sve crveniji.

"Nikada nisam mislio da ću moći imati ponija!", reče. "Nikada do nisam mislio! Najdražoj će biti baš drago. Vi mi SVE dajete, zar ne?"

"Želiš li ga vidjeti?", ponovi grof.

Fauntleroy duboko udahne. "ŽELIM ga vidjeti," odgovori. "Jedva čekam da ga vidim. Ali bojim se da sad nemam vremena."

"Zar MORAŠ vidjeti svoju mamu danas?", upita grof. "Misliš li da to ne možeš odgoditi?"

"Ali," reče Fauntleroy, "ona cijelo jutro misli na mene, a i ja mislim na nju!"

"Ah!", reče grof. "Misliš li? Pozvoni."

Dok su se vozili perivojem ispod granatih lukova, bio je vrlo tih. No Fauntleroy nije. Govorio je o poniju. Kakve je boje? Koliko je velik? Kako mu je ime? Što najviše voli jesti? Koliko ima godina? Koliko rano ujutro može ustati da ga vidi?

"Najdražoj će biti jako drago!", stalno je ponavljao. "Bit će vam jako zahvalna što ste toliko dobri prema meni. Ona zna da sam uvijek jako volio ponije, ali nikada nismo mislili da ću imati svojega. Na Petoj aveniji je bio jedan dječak koji ga je imao i svakoga jutra ga je jahao, a mi smo šetali kraj njegove kuće da ga vidimo."

Naslonio se na jastuke i ushićeno promatrao grofa neko vrijeme u potpunoj tišini.

"Mislim da ste vi najbolja osoba na cijelome svijetu," konačno mu izleti. "Vi uvijek činite dobro, zar ne? I mislite na druge ljude. Najdraža kaže da je to najbolja vrsta dobrote, ne misliti na sebe, već misliti na druge ljude. Vi ste baš takvi, zar ne?"

Gospodin grof je bio toliko zapanjen što čuje o sebi u tako dobrom svjetlu, da nije znao što bi rekao. Osjećao je da treba razmisliti o svemu. Doživjeti da njegove ružne i sebične motive dijete pretvori u dobre i velikodušne, to je bilo zaista čudno iskustvo.

Fauntleroy nastavi, i dalje ga promatrajući s obožavanjem svojim velikim, jasnim i nevinim očima.

"Toliko ste ljudi usrećili," reče. "Michaela i Bridget i njihovo desetoro djece, prodavačicu jabuka, Dicka i g. Hobbsa, i g. Higginsa i gđu Higgins i njihovu djecu, i g Mordaunta – jer i njemu je bilo drago, naravno. Pa Najdražu i mene, s ponijem i svim tim stvarima. Znate, izbrojao sam na prste i na pamet, ukupno je dvadeset i sedam ljudi prema kojima ste bili dobri. To je puno – dvadeset i sedam!"

"I baš sam ja bio taj koji je prema njima svima bio dobar? Zar baš ja?", upita grof.

"Pa naravno," odgovori Fauntleroy. "Vi ste ih usrećili. Znate li," nastavi pažljivo, "da ljudi ponekad pogrešno misle o grofovima zato što ih ne poznaju. G. Hobbs je tako pogriješio. Pisat ću mi i reći mu za vas."

"Kakvo mišljenje g. Hobbs ima o grofovima?", upita gospodin grof.

"Pa... vidite, problem je u tome," odgovori njegov mladi suputnik, "da on nije upoznao niti jednoga, samo je o njima čitao iz knjiga. Mislio je – nemojte mu zamjeriti – da su oni krvožedni tirani i rekao je da im ne bi dopustio da mu se motaju po dućanu. Ali da je VAS upoznao, sigurno bi imao sasvim drugačije mišljenje. Ispričat ću mu za vas."

"Što ćeš mu ispričati?"

"Reći ću mu," reče Fauntleroy blistajući od oduševljenja, "da ste vi najbolji čovjek za koga sam ikada čuo. I da uvijek mislite na druge ljude, da ih usrećujete – i nadam se da ću kad odrastem biti baš kao i vi."

"Baš kao i ja!", ponovi gospodin grof gledajući to malo užareno lice. Uz izbijeljenu košulju nazre mu se lagano crvenilo pa iznenada skrene pogled kroz prozor kočije na suncem obasjano crveno i smeđe lišće bukvi kraj kojih su prolazili.

"Baš kao i vi," ponovi Fauntleroy, dodajući skromno, "ako budem mogao. Možda nisam dovoljno dobar, ali pokušat ću."

Kočija se kotrljala niz veličanstveni perivoj. Ispod prekrasnog drveća širokih grana nizalo se sjenovito zelenilo i trake zlatnog sunčevog sjaja. Fauntleroy je ponovno gledao kako se lijepa visoka paprat i zvončići njišu na vjetru. Gledao je jelene kako stoje ili leže u dubokoj travi i skreću pogled prema kočiji u prolazu. Vidio je smeđe zečeve kako bježe u grmlje. Slušao je lepetanje jarebica, dozivanje i pjev ptica i sve mu se činilo još i ljepšim nego prije. Srce mu je bilo ispunjeno zadovoljstvom i srećom zbog ljepote koja je bila svud oko njega. No stari je grof vidio i čuo sasvim druge stvari, iako je i on naizgled promatrao iste prizore. Vidio je svoj dugi život u kojemu nije bilo ni velikodušnih djela ni dobrostivih misli. Gledao je godine tijekom kojih je kao mlad, snažan, bogat i moćan muškarac trošio svoju mladost, snagu, bogatstvo i moć samo da bi udovoljavao sebi i da bi se zabavljao, dok su dani i godine prolazili. Vidio je toga muškarca, nakon što je prošlo vrijeme zabave i stigla starost, usamljenog i bez pravih prijatelja, okruženog svojim ogromnim bogatstvom. Gledao je ljude koji su ga mrzili ili ga se bojali, ljude koji bi mu laskali i dodvoravali mu se, ali kojima nije bilo stvarno važno je li živ ili mrtav, osim ukoliko im o tome nije ovisio kakav dobitak ili gubitak. Vidio je ogromno zemljište koje mu je pripadalo i znao ono što Fauntleroy nije znao – koliko daleko se širilo, koliko je vrijedilo i koliko je ljudi na toj zemlji imalo svoj dom. I znao je još nešto što Fauntleroy nije znao – da u svim tim domovima, skromnim ili bogatijim, vjerojatno nije bilo niti jedne osobe, koliko god bila zavidna na bogatstvu, plemićkoj tituli i moći, koliko god željela posjedovati to isto, koja bi makar na trenutak svog plemenitog veleposjednika nazvala "dobrim", ili željela – poput ovog dobrodušnog dječaka – biti poput njega.

To baš i nisu bile vesele misli, čak ni za ciničnog, starog materijalistu koji je sam sebi bio dovoljan sedamdeset godina i kojemu nikada nije bilo stalo što drugi o njemu misle ako to nije narušavalo njegovu udobnost ili zabavu. Zapravo, on se nikada prije nije udostojio o tome razmisliti, a sada je to činio zato što je dijete u njega imalo više vjere nego on sam, zbog želje da slijedi njegov svijetli primjer. Zbog toga se pitao je li on baš osoba koja bi mu trebala biti uzor.

Fauntleroy je pomislio da ga vjerojatno noga boli, jer su mu se obrve jako skupile dok je kroz prozor kočije promatrao park. Zbog toga ga taj pažljivi momčić nije htio uznemiravati, pa je u tišini uživao u drveću, paprati i jelenima.

Na koncu je kočija prošla kroz kapiju, kotrljala se još malo kroz livade, i zaustavila se. Stigli su do Lovačke kuće i Fauntleroy iskoči iz kočije prije nego što je visoki sluga uspio otvoriti vrata.

Grof se trgne iz svoje zamišljenosti.

"Što?", reče, "zar smo već stigli?"

"Da," odgovori mu Fauntleroy. "Evo, dodat ću vam štap. Samo se naslonite na mene kad izlazite."

"Ja ne izlazim," odgovori gospodin grof naprasito.

"Zar... zar nećete upoznati Najdražu?", uzvikne Fauntleroy zapanjeno.

"Najdraža će me morati ispričati," odgovori grof suho. "Idi i reci joj da te ni novi poni nije mogao zadržati."

"Bit će razočarana," reče Fauntleroy. "Ona bi vas stvarno rado upoznala."

"Mislim da ne," glasio je odgovor. "Kočija će se vratiti po tebe. - Reci Jeffriesu da krene, Thomas."

Thomas zatvori vrata kočije a Fauntleroy, nakon što je kratko u čudu zastao, potrči po stazi. Grof je sada imao priliku – baš kao nekada i g. Havisham – vidjeti par lijepih i snažnih nožica kako zapanjujuće brzo trče. Onaj kome su te noge pripadale očito nije namjeravao gubiti vrijeme. Kočija se odlazeći sporo kotrljala, no gospodin grof se niti jednom nije osvrnuo. I dalje je gledao kroz prozor. Kroz granje je mogao vidjeti vrata na kući, bila su širom otvorena. Mališan uzleti uz stube. Drugi lik – niska, vitka i mlada žena u crnoj haljini trčala mu je u susret. Izgledalo je kao da su uzletjeli kada je Fauntleroy nahrupio majci u naručje, objesio joj se oko vrata i prekrio joj lijepo i mlado lice poljupcima.

VII

Iduće nedjeljno jutro velečasni Mordaunt okupio je veliko mnoštvo ljudi. Nije se mogao sjetiti da je ikada nedjeljom u crkvi bila tolika gužva. Pojavili su se čak i oni koji su mu rijetko ukazivali čast slušanja njegovih propovijedi.

Došli su čak i mještani Hazeltona, mjesta iz susjedne župe. Crkva je bila puna snažnih i od sunca izgorjelih seljaka, njihovih punašnih i veselih žena okruglih obraza, koje su odjenule najbolje haljine i ogrnule najljepše šalove, te s petero-šestero djece iz svake obitelji. Bila je tu i liječnikova supruga s njihove četiri kćeri. Gospođa i gospodin Kimsey, ljekarnik koji je pripremao pilule i praškove za sve u krugu od petnaest kilometara, sjedili su na svojoj klupi a gđa. Dibble u svojoj. Seoska krojačica gospođica Smiff i njezina prijateljica, gđica. Perkins, koja je imala obrt izrade šešira i kapa, sjedile su u svojim klupama. Bio je tu i liječnikov stažist i ljekarnikov šegrt. Zapravo, skoro svaka obitelj i imanje imali su tu nekog svoga predstavnika.

Prethodnog su tjedna kružile mnoge lijepe priče o malom lordu Fauntleroyu. Gđa. Dibble je imala jako puno posla poslužujući kupce koji su došli kupiti nekoliko igala ili desetak centimetara ukrasne trake i čuti ono što im je htjela priopćiti, da se zvončić iznad ulaznih vratiju njezina dućana skoro raspao od neprestanih ulazaka i izlazaka. Gđa. Dibble je znala točno kako su namještene sobe maloga lorda, koje je skupe igračke dobio, da na njega čeka prekrasni smeđi poni i mala četka kojom će ga njegovati, i mala kočija u koju ga može upregnuti srebrom ukrašenim hamom. Također im je mogla ispričati što je govorila služinčad koja je prva vidjela dijete one večeri kada je stigao, i kako su sve sluškinje govorile da je jako loše, a i jest loše, odvajati malog jadnička od njegove majke. Sve su govorile da im je srce sišlo u pete kada se mališa sam uputio u knjižnicu da upozna svoga djeda jer "nismo mogli znati kako će se ovaj ponijeti prema njemu, jer je njegova narav bila takva da je zbunjivala i puno starije, a kako ne bi dijete."

"Vjerujte mi na riječ, gđo. Jennifer," govorila je gđa. Dibble, "to dijete ne zna za strah – kaže mi g. Thomas osobno. Nasmiješio se i s gospodinom grofom od prvog trenutka razgovarao je kao da su oduvijek prijatelji. Grof je bilo toliko zbunjen, kaže mi g. Thomas, da nije mogao ništa nego slušati i gledati ispod svojih obrva. I g. Thomas misli, gđo. Bates, da mu je u dubini duše bilo drago i da je ponosan, koliko god da je loš. Mali je tako zgodan, pristojan, mada malčice staromodan, da g. Thomas kaže da to još nije vidio."

A zatim se pročula i priča o Higginsu. Velečasni g. Mordaunt ispričao ju je za vlastitom večerom, a sluge koji su je čule prepričali su je u kuhinji, a iz kuhinje se proširila poput šumskog požara.

Kada se u subotu Higgins pojavio na tržnici, sa svih strana pljuštala su pitanja ne samo njemu, već i Newicku, koji je nekolicini i pokazao cedulju na kojoj je bio potpis "Fauntleroy".

Tako da su seoske žene imale obilje tema za razgovor u čaj ili tijekom kupovine, pa su se dobrano posvetile toj temi i razmotrile je sa svih strana. A u nedjelju su ili došetale do crkve ili su ih muževi dovozili u dvokolicama, jer su i oni sami bili pomalo radoznali doznati više o tom novom malom lordu koji će s vremenom postati veleposjednik.

Daleko od toga da je grof imao naviku redovitog dolaska u crkvu, no ove se nedjelje pojavio – poželio se pokazati u ogromnoj obiteljskoj klupi s Fauntleroyem uza sebe.

Tog je jutra crkveno dvorište bilo puno dokonih promatrača, prilazni puteljak dokonih šetača. Okupljali su se blizu kapije i na trijemu crkve i raspravljali hoće li se gospodin grof pojaviti ili neće. U žaru njihove rasprave začuje se uzvik jedne dobre žene.

"Ah," reče ona, "to je vjerojatno majka, prava je ljepotica." Svi koji su to čuli okrenuli su pogled prema ženi vitkoga stasa koja je prilazila puteljkom. Zabacila je veo s lica pa su mogli vidjeti koliko je lijepa i kako joj se ispod udovičine kape svijetla kosa kovrča jednako kao i kod njezinog sina.

Ona nije razmišljala o svim tim ljudima već o Cedricu i njegovim posjetima, te radosti zbog novog ponija na kojem je jučer i dojahao pred njena vrata. Držao se uspravno i izgledao jako ponosno i sretno. No ubrzo nije mogla ne zamijetiti činjenicu da je promatraju i da je njezin dolazak stvorio svojevrsno uzbuđenje. Zamijetila je to kada joj se starija žena u crvenom ogrtaču brzo naklonila, a za njom još jedna koja je uz to i rekla: "Bog vas blagoslovio, moja gospo!". Zatim su muškarci počeli skidati šešire dok je prolazila kraj njih. Na trenutak nije razumjela zašto to čine, a onda je shvatila da to rade zbog toga što je ona majka malog lorda Fauntleroya, na što se stidljivo zacrvenila pa im počela uzvraćati osmjehom, a ženi koja ju je blagoslovila nježnim je glasom odgovorila "Hvala vam". Za nekoga tko je cijeli život proveo u gužvama bučnoga američkoga grada, ovaj je običaj bio nešto sasvim novoga i ispočetka joj je izazivao malu nelagodu. Ali ubrzo joj se svidjelo što joj ljudi na taj način ukazuju toplu i prijateljsku dobrodošlicu. Tek što je prešla preko kamenoga trijema i zašla u crkvu, uslijedio je najvažniji događaj toga dana. Iza ugla se pojavila i prema crkvi krenula kočija iz dvorca koju su vukli rasni konji, i na kojoj su sjedile sluge u čipkastim odorama.

"Evo ih, stižu!", krenuo je glas od jednog promatrača k drugome.

Čim se kočija zaustavila, Thomas je sišao i otvorio vrata, a kroz njih je iskočio dječačić odjeven u crno baršunasto odijelo. Krasili su ga gusti uvojci svijetle kose.

Svi muškarci, žene i djeca radoznalo pogledaše prema njemu.

"On je isti kapetan!", govorili su promatrači koji su se sjećali njegova oca. "On je mala kopija kapetanova, pljunuti on!"

On je stajao na suncu gledajući s velikom privrženošću i zanimanjem gore prema grofu, dok je Thomas pomagao plemiću da izađe. Čim je došao u priliku, pružio je ruku i ponudio svoje rame na pomoć, kao da je visok dva metra. Svima je bilo očito da grof od Dorincourta, bez obzira kakav je bio prema drugim ljudima, nije uspio uliti strah u svoga unuka.

"Samo se naslonite na mene," čuli su ga kako govori. "Ljudima je drago što vas vide i čini se da vas dobro poznaju!"

"Skini kapu, Fauntleroyu," reče mu grof. "Tebi se klanjaju."

"Meni!?", uzviknu Fauntleroy žurno skidajući kapu, otkrivajući svoju zlaćanu glavicu okupljenima i okrećući svoje sjajne, začuđene oči prema njima, pokušavajući se nakloniti svima istovremeno.

"Bog vas blagoslovio, moj lorde!", uz naklon je rekla starija žena u crvenom ogrtaču koja je pozdravila i njegovu majku, "da nam dugo poživite!"

"Hvala, gospo," reče Fauntleroy. A zatim su se uputili u crkvu, gdje su ih svi promatrali dok su prolazili prema velikoj grofovskoj klupi s jastucima od crvenog baršuna, zaklonjenu zavjesama. Nakon što se Fauntleroy udobno smjestio, sa zadovoljstvom je otkrio

dvije stvari. Kao prvo, s druge strane crkve, baš gdje ju je mogao dobro vidjeti, sjedila je njegova majka i smiješila mu se. Kao drugo, s jedne strane njihove klupe, one uza zid, spazio je kamenu skulpturu koja je prikazivala dva klečeća lika odjevena u povijesnu odjeću. Likovi su bili okrenuti jedan prema drugome, svaki sa svoje strane stupa na kojem su bila dva kamena misala, s rukama sklopljenim u molitvi. Odjeća im je bila vrlo stara i čudna. Na ploči između njih pisalo je nešto prepuno čudnih riječi:

"Ovdye polozhena su tiela Gregorya Arthura Prvoga Grofa od Doricourta Takodyer Alisone Hildegarde nyegove zhene."

"Mogu li vam nešto šapnuti?", upita mali lord, obuzet radoznalošću.

"Što je?", upita ga djed.

"Tko su oni?"

"Neki od tvojih predaka," odgovori mu grof, "koji su živjeli prije nekoliko stotina godina."

"Možda sam," reče lord Fauntleroy promatrajući ih s poštovanjem, "možda sam od njih naslijedio svoj pravopis." A zatim se prihvatio sudjelovanja u crkvenoj službi. Kada je glazba počela, ustao se i pogledao svoju majku preko puta, nasmiješivši se. Jako je volio glazbu, pa su majka i on često pjevali zajedno. Pridružio se svima u pjesmi, a njegov se čisti, zvonki i visoki glas čuo jasno poput pjeva ptice. Potpuno se zanio zadovoljstvom pjevanja. Grof se također pomalo zanio, sjedeći na strani klupe zaštićene zavjesama i promatrajući dječaka. Cedric je stajao s velikim otvorenim brevijarom[7] u rukama, pjevajući iz sve snage, ozarenog lica, sretan. Dok je pjevao, do njega se kroz zlatno obojen dio stakla crkvenoga prozora probila zraka sunca i osvijetlila kosu koja mu se valovito spuštala na njegova mlada ramena. I njegova je majka osjetila kako je je srce zadrhtalo dok ga je promatrala s druge strane crkve, i u njemu joj nastane molitva – molila je da čista i jednostavna sreća ove djetinje duše potraje i da mu to čudno i veliko bogatstvo koje ga je zapalo ne donese grijeh ili zlo. Tih je dana njezino nježno srce bilo prepuno takvih blagih i zabrinutih misli.

"Ah, Ceddie!", rekla mu je prethodne večeri, dok ga je grlila za laku noć prije nego što je otišao. "Ah, Ceddie, dragi moj, željela bih da sam pametnija i da ti mogu dati puno mudrih savjeta! No samo budi dobar, dragi moj, samo budi hrabar, samo uvijek budi ljubazan i istinoljubiv, pa tako nikada nećeš nikoga povrijediti, sve dok živiš, i pomoći ćeš mnogima, a ovaj će veliki svijet biti bolji zašto što se rodilo jedno malo dijete. A to je najbolje od svega, Ceddie – to je bolje od bilo čega drugoga, da ovaj svijet bude nešto bolji zbog života jednog čovjeka – makar i malo bolji, najdraži moj."

Po povratku u dvorac Fauntleroy je njezine riječi ponovio svome djedu.

"Pomislio sam na vas kada mi je to rekla," zaključi, "i rekao sam joj da je svijet baš takav zato što ste vi živjeli, i da ću pokušati biti poput vas."

"A što je ona rekla na to?", upita gospodin grof s malom nelagodom.

"Rekla da je to istina, da se uvijek moramo ugledati u dobre ljude i nastojati biti poput njih."

Možda se je starac toga sjećao dok je gledao kroz razmake između crvenih zavjesa svoje crkvene klupe. Više je puta pogledao prema posljednjim redovima, gdje je supruga njegova sina sjedila sama, i vidio je lijepo lice koje je volio pokojnik koji je otišao bez opros-

[7] Knjigom psalama (stihova iz Biblije)

ta. Njezine su oči bile baš kao oči djeteta koje je sjedilo kraj njega. No što je točno mislio i jesu li mu misli bile teške i ogorčene ili ipak nešto lakše, teško bi bilo doznati.

Dok su izlazili iz crkve, mnogi koju su sudjelovali u službi čekali su da ih vide dok prolaze. Nadomak ulaza prišao im je čovjek sa šeširom u ruci zastade oklijevajući. Bio je seljak srednjih godina, zabrinuta izraza lica.

"Što je, Higgins?", upita grof.

Fauntleroy se odmah okrene prema njemu.

"Ah!", uzvikne, "to je g. Higgins?"

"Da," odgovori grof suho, "valjda je došao pogledati novoga veleposjednika."

"Da, gospodine grofe," odgovori čovjek, a od sunca potamnjelo lice mu se zacrveni. "G. Newick mi je rekao da se mladi lord zauzeo za mene, pa sam mu se mislio zahvaliti, ako mi dopustite."

Možda mu je bilo malo čudno kada je vidio koliko je mlad bio momčić koji mu je u svojoj nevinosti učinio toliko dobra i koji je stajao pred njim gledajući prema gore u njega baš kao što bi to činilo i bilo koje od njegove manje sretne djece – i kao da nije ni najmanje svjestan vlastite važnosti.

"Jako sam vam zahvalan, moj lorde," reče, "jako zahvalan. Ja..."

"Ah," reče Fauntleroy, "ja sam samo napisao pismo. Moj djed je to napravio. Ali znate da je on uvijek dobar prema svima. Je li gđa. Higgins sada dobro?"

Higgins kao da je malo ustuknuo. Također je bio malčice iznenađen čuti kako o njegovom plemenitom veleposjedniku govore kao o dobrotvoru punom lijepih osobina.

"Ja... pa, da, moj lorde," reče zamuckujući, "žena je bolje otkako smo je riješili brige. Jer brige su je bile slomile."

"Drago mi je zbog toga," reče Fauntleroy. "Mome djedu je bilo jako žao što vaša djeca imaju šarlah, a i meni. On je i sam imao djece. Ja sam, znate sin njegova sina."

Higgins je premro od straha. Zaključio je da je sigurnije i bolje uopće ne gledati u grofa, jer je bilo opće poznato da je njegova ljubav prema sinovima bila takva da ih je viđao dva puta godišnje, a kada bi bili bolesni on bi odmah otputovao za London jer nije podnosio da ga gnjavi prisustvo liječnika i medicinskih sestara. Stoga je gospodinu grofu moglo ići na živce da se u njegovom prisustvu, dok on mršti svoje čupave obrve, govori kako ga je zanimao šarlah.

"Vidite, Higgins," uplete se grof uz lagani, tmurni smiješak, "svi vi imate krivo mišljenje o meni. Lord Fauntleroy me razumije. Javite mu se kad god želite dobiti pouzdane informacije na temu moga karaktera. Idemo u kočiju, Fauntleroy."

I Fauntleroy uskoči, a kočija krene niz puteljak pun zelenila. Čak i nakon što je zamakla za ugao i izašla na put, grof se još uvijek tmurno smješkao.

VIII

U danima koji su uslijedili grof od Dorincourta često je bio u prilici pokazivati svoj tmurni smiješak. Zapravo, što se više upoznavao sa svojim unukom, toliko se često počeo smiješiti da je u nekim trenucima izgledalo kao da mu smiješak više i nije tmuran. Ne može se poreći da je starac, prije no što se lord Fauntleroy pojavio, bio već jako umoran od usamljenosti, kostobolje i svojih sedamdeset godina. Nakon dugog života punog uzbuđenja i zabave, nije mu se sviđalo sjediti sam čak i u najljepšoj sobi, s jednom nogom na klupčici i bez ičega što bi ga zaokupljalo, osim povremenih izljeva bijesa i vikanja na preplašene sluge koji ga nisu mogli smisliti. Stari je grof bio previše inteligentan da ne bi bio savršeno svjestan da ga njegovi sluge ne vole i da, čak i kada je primao posjetitelje, oni nisu dolazili zbog ljubavi prema njemu – iako je nekima bilo zabavno njegovo osorno i sarkastično ophođenje, od čega nitko nije bio pošteđen. Dok je još bio pri snazi i zdrav, odlazio je s jednog mjesta na drugo, pretvarajući se da mu je zabavno, iako zapravo nije uživao u tome. Kad mu je zdravlje počelo popuštati, postao je umoran od svega i zatvorio se u Dorincourtu sa svojom kostoboljom, novinama i knjigama. No nije stalno mogao čitati, pa mu je sve više i više bilo "dosadno", kako je govorio. Mrzio je duge noći i dane, pa je postajao sve više i više neugodan i nervozan. Kad je Fauntleroy stigao i kad ga je grof vidio, na sreću po tog momčića, skriveni ponos starca bio je zadovoljen od samoga početka. Da je Cedric bio manje zgodan momčić, starac je prema njemu mogao zauzeti toliko odbojan stav da bi mu to uskratilo priliku da upozna ljepše osobine svoga unuka. No on je vjerovao da su Cedricova ljepota i neustrašiv duh posljedica dorincourtske krvi i plemstva. A kada ga je čuo kako govori, kada je vidio koliko je dobro odgojen, bez obzira na njegovo djetinje neznanje o značaju vlastite nove pozicije, stari je grof još i više zavolio svoga unuka i zapravo je počeo osjećati da ga sve to zabavlja. Zabavno mu je bilo i kad je u djetinje ruke predao moć da učini dobro djelo za jadnog Higginsa. Njegovo gospodstvo nije marilo za jadnog Higginsa, već mu je bilo drago znati da će o njegovu unuku krenuti priče imanjem i da će među zakupcima postati omiljen već od djetinjstva. Zatim se sa zadovoljstvom odvezao s Cedricom u crkvu kako bi svjedočio uzbuđenju i zanimanju izazvanom njegovom dolaskom. Znao je da će ljudi pričati o ljepoti toga momčića, o njegovu profinjenom, snažnom i uspravnom držanju, lijepom licu i svijetloj kosi, te da će govoriti (kako je i čuo da je jedna žena uzviknula drugoj) kako je dječak "baš pravi lord". Grof od Dorincourta je bio arogantni starac, ponosan na svoje ime i položaj, pa je zato s ponosom pokazivao svijetu da kuća Dorincourt konačno ima nasljednika koji je dostojan položaja kojeg će zauzeti.

Onoga jutra kada je novi poni bio isproban, grofu je bilo toliko drago da je skoro zaboravio na svoju kostobolju. Kad je timaritelj doveo lijepo stvorenje, koje je trzalo smeđim, sjajnim vratom i zabacivalo plemenitom glavom na suncu, grof je sjeo za otvoreni prozor knjižnice i promatrao kako Fauntleroy pohađa svoju prvu lekciju jahanja. Pitao se hoće li se dječak prestrašiti. To nije bio baš sasvim maleni poni, a često je viđao kako djeca gube hrabrost kada po prvi puta trebaju zajahati.

Fauntleroy je uzjahao s velikim zadovoljstvom. Nikada prije nije bio na poniju, pa je bio krajnje zainteresiran. Timaritelj Wilkins vodio je životinju za uzde gore-dolje pred prozorom knjižnice.

"Dobro se taj drži," komentirao je Wilkins poslije u štali uz smiješak. "Bez problema se popel. Ni stariji se ne bi bolje držal. Kaže mi on, 'Wilkins' kaže, 'sjedim li ravno? U cirkusu sjede skroz ravno,' kaže. A ja mu na to, 'Ravno kak strijela, moj lorde!' – i on se nasmija kol'ko mu je drago bilo, pa kaže 'Dobro je,' kaže 'reci mi ako ne sjedim ravno, Wilkinse!"

No ravno sjedenje i vođenje za uzdu nije malom lordu bilo skroz po volji. Nakon nekoliko minuta Fauntleroy se obrati svoje djedu koji ga je promatrao s prozora:

"Mogu li sam jahati?", upita, "i mogu li brže? Dečko na Petoj aveniji jahao je kasom i galopom!"

"Misliš li da bi to znao?", upita ga grof.

"Hoću probati," odgovori Fauntleroy.

Gospodin grof dade znak Wilkinsu, koji dovede i uzjaše svoga konja, a Fauntleroyevog ponija uzme na povodac.

"Krenite sada u kas," reče grof.

Idućih nekoliko minuta bile su jako uzbudljive za maloga jahača. Zaključio je da kas nije tako lagan kao hodanje, a što je poni išao sve brže prema galopu, to je jahanje postajalo teže.

"Ja-a-a-ko me d-r-r-ma, zar ne?", obratio se Wilkinsu. "Dr-r-r-ma li i vas?"

"Ne, moj lorde," odgovori Wilkins. "Naviknut će se brzo. Morate ustati u stremenu."

"Sta-a-a-lno sto-o-o-jim," reče mu Fauntleroy.

Neudobno je poskakivao gore-dolje u sedlu. Zadihao se i zacrvenio, no držao se svim silama i sjedio uspravno koliko je mogao. Sve je to grof vidio sa svoga prozora. Kad su se jahači u povratku dovoljno približili da ih čuje, nakon što su na nekoliko minuta nestali iza drveća, Fauntleroyu je pala kapa, lice mu je bilo crveno poput maka a usne stisnute, no i dalje je hrabro nastavio s kasom.

"Stani malo!", obrati mu se djed. "Gdje ti je kapa?"

Wilkins dotakne svoju u znak pozdrava pa reče, očito uživajući u tome. "Pala mu je, gospodine. Nije mi dao da stanem i pokupim je, moj lorde."

"Kod njega nema straha, zar ne?", upita grof suho.

"Kod njega, moj lorde?", uzvikne Wilkins. "Rekao bih da ni ne zna što to znači. Već sam vašu gospodu učil jahat, ali nisam još videl da se neki tak drži."

"Umoran?", upita grof Fauntleroya. "Hoćeš li sići?"

"Trese me više nego što sam očekivao," prizna mladi lord iskreno. "I malo sam se umorio, ali ne želim sjahati. Želim naučiti. Čim mi se povrati dah idem natrag po kapu."

Ni najveći mudrac na svijetu, kada bi Fauntleroya htio podučiti kako da udovolji starcu koji ga je promatrao, ne bi mu mogao savjetovati ništa bolje od toga. Dok je poni kasao prema perivoju, strogo lice starca lagano se zarumeni, a oči su mu, ispod čupavih obrva, zasjale zadovoljstvom za koje je gospodin grof mislio da ga nikada više neće osjetiti. Sjedio je i napeto promatrao, slušajući hoće li čuti zvuk kopita u povratku. Kad ih je nakon nekog vremena začuo, bila su dosta ubrzana. Fauntleroy je i dalje bio bez kape – bila je

kod Wilkinsa – obrazi su mu bili crveniji nego prije, a kosa mu je vijorila oko ušiju, no prilazio je dosta brzim laganim galopom.

"Evo ga!", zadihano je rekao dok je prilazio, "La-lagani galop. Ne ide mi kao onom dečku s Pete avenije, ali pokušao sam i nisam pao!"

On, Wilkins i poni postali su nakon ovoga dobrim prijateljima. Nije bilo dana a da ih seljani nisu negdje vidjeli kako zajedno galopiraju seoskim putovima ili puteljcima kroz zelenilo. Djeca bi istrčavala iz kuća kako bi vidjela lijepog, malog, smeđeg ponija s otmjenim mališom koji uspravno sjedi u sedlu, a mladi lord bi skidao kapu i njome mahao prema njima uzvikujući, "Zdravo! Dobro jutro!", što nije izgledalo nimalo lordovski, no bilo je vrlo srdačno. Ponekad bi se zaustavio i porazgovarao s djecom, a jednom se Wilkins vratio do dvorca s pričom kako je Fauntleroy u blizini seoske škole sjahao kako bi neki šepavi i umoran dječak mogao na njegovom poniju jahati do kuće.

"I blago meni," rekao je Wilkins dok je prepričavao zgodu u štali, "nije htio ni čuti za nešto drugo! Nije me pustio da ja maloga stavim na svoga konja. Rekao je da bi mu moglo bit neugodno na velikom konju. I kaže mi 'Wilkins,' kaže, 'ovaj dječak šepa a ja ne, a i hoću s njim razgovarati.' I popne ti on njega na ponija i krene koračati uz njih s rukama u džepovima, zabaci kapu i fućka i sve nešto lagano razgovara s njim! A kad smo došli do kuće i kad je majka maloga izašla sva zbunjena da vidi što je bilo, on skine kapu i kaže 'Doveo sam vam sina kući, gospođo', kaže on, 'jer ga boli noga i čini mi se da mu taj štap nije dovoljan; pitat ću svoga djeda da za njega nabavi par štaka.' I žena je, blago meni, bila još više zbunjena, kako i ne bi? I ja sam si mislil da ću 'splodirat!"

Kada je grof doznao za tu zgodu, nije se naljutio, kako se Wilkins pribojavao da bi moglo biti. Naprotiv, odmah se nasmijao i dozvao Fauntleroya k sebi tražeći da mu ovaj sve još jednom ispriča od početka do kraja, pa još smijao. I zaista, nekoliko dana kasnije kočija dvorca Dorincourt zaustavila pred kućom u kojoj je živio šepavi dječak. Iz nje iskoči Fauntleroy i krene prema ulaznim vratima noseći par čvrstih, laganih, novih štaka napravljenih za oslanjanje ispod pazuha. Predao ih je gđi. Hartle (to je bilo prezime šepavog dječaka) uz ove riječi: "Molim primite ovaj dar uz pozdrave mog djeda, to je za vašeg sina, nadamo se da će mu biti bolje."

"Rekao sam 'uz pozdrave mog djeda'," objasnio je grofu kada se vratio u kočiju. "Niste mi tako rekli, ali mislio sam da ste možda zaboravili. U redu je tako, zar ne?"

A grof se opet nasmijao i nije rekao da to nije bilo u redu. Zapravo, njih dvojica su se iz dana u dan zbližavali, a Fauntleroyeva vjera u dobrotu i vrline gospodina grofa svakoga je dana bila sve veća. On uopće nije sumnjao da je njegov djed krajnje prijateljski nastrojen i velikodušan stariji gospodin. Naravno, sve su njegove želje bivale ispunjenima skoro i prije nego što ih je izgovarao. Dobivao je takve darove i tolika su ga zadovoljstva zasipala da je ponekad bio i zbunjen svime što je posjedovao. Izgledalo je kako može imati sve što želi i činiti sve što hoće. Iako to svakako nije nešto što bi bilo dobro omogućiti baš svakome dječaku, mladi lord se nosio s time zapanjujuće dobro. Možda bi ga, bez obzira na njegovu dobru prirodu, to u nekoj mjeri razmazilo, da nije dosta vremena provodio s majkom u Lovačkoj kući. Njegova "najbolja prijateljica" ga je pažljivo i nježno nadzirala. Često su i dugo razgovarali i nikada se nije vratio u dvorac bez njenih poljubaca na obrazima i bez sjećanja na njene jednostavne, čiste riječi u srcu.

Istina, postojalo je nešto što je momčiću bila velika zagonetka. O njoj je razmišljao puno češće nego što bi bilo tko mogao pretpostaviti. Ni njegova majka nije znala koliko se često time bavi u mislima, a grof dugo uopće nije ni sumnjao da on o tome razmišlja. Naime, kako je imao veliku sposobnost zapažanja, dječačić se pitao zašto se njegova majka i

djed nikada ne susreću. Zamijetio je da se nikada nisu upoznali. Kada bi se kočija iz Dorincourta zaustavila kraj Lovačke kuće, grof nikada nije silazio, a u rijetkim prilikama kada je gospodin grof išao u crkvu, Fauntleroya su uvijek ostavljali da se sam susretne s majkom na trijemu, ili da možda ode kući s njom. No ipak su svakoga dana iz staklenika uz dvorac u Lovačku kuću dostavljali voće i cvijeće. Grofovo dobro djelo koje ga je u Cedricovim očima uzdiglo da najviših vrhova savršenstva bilo je nešto što je učinio nedugo nakon one prve nedjelje kada je gđa. Errol sama pješice otišla kući iz crkve. Otprilike tjedan nakon toga, jednoga dana kada je Cedric krenuo u posjet majci, pred vratima je umjesto velike kočije, s parom konja naviklih na visoki kas, zatekao lijepu, laganu kočiju u koju je bio upregnut jedan riđan.

"To je tvoj dar majci," rekao mu je grof kratko. "Ne može ići okolo pješice. Treba joj kočija. O svemu će se brinuti kočijaš. To joj je poklon od TEBE."

Fauntleroy nije mogao pronaći riječi od zadovoljstva. S velikim se nestrpljenjem odvezao prema Lovačkoj kući. Majku je zatekao kako bere ruže u vrtu. Izletio je iz kočije i dotrčao do nje.

"Najdraža!", zavikao je, "možeš li vjerovati? Ovo je za tebe! Kaže da je to poklon od mene. Tvoja vlastita kočije u kojoj se možeš svugdje voziti!"

Bio je toliko sretan da ona nije znala što bi mu rekla. Nije mogla podnijeti pomisao da bi odbijanjem poklona njemu pokvarila zadovoljstvo, iako je poklon bio od čovjeka koji je odabrao sebe smatrati njezinim neprijateljem. Morala se popeti na kočiju, punih ruku ruža, i dopustiti da je provozaju okolo dok joj je Fauntleroy pričao o tome koliko je njegov djed dobar i dobrodušan. Bile su to toliko nevine i naivne priče da se ponekad nije mogla suzdržati od smijeha, pa bi onda privukla svoga mališu k sebi i poljubila ga, jer joj je bilo drago da u starcu s toliko malo prijatelja on vidi samo dobro.

Sutradan je Fauntleroy napisao pismo g. Hobbsu. Pismo je bilo dosta dugačko, a kada je napisao prvu verziju odnio ga je djedu da mu ga provjeri.

"Nisam baš siguran kako se pišu neke riječi," rekao je, "a kada mi pokažete greške, prepisat ću ga."

Evo što je bio napisao:

"Dragi moj g. hobbs zelim vam reć o mom djedu on je najbolji grof na svijeti pogrešno je o grofovima mislidi da su tiranini on opće nije tiranin volio bida ga upoznate postalibi dobri prijatelji sigurno njega boli noga i to ga jako mući ali je jako stpljiv i volim ga svaki dan sve više jer takvog grofa možeš samo volit kad je dobar prema svima na svjetu voliobi da možete razgovarat jer on sve zna i možete ga pitat o svemu ali nikada nije igrao baseball darovao mi je ponija i kočijicu a mojoj mami lijepu kočiju imam tri sobe i svakakve igračke iznenadili bise svidžao bi vam se dvoran i park dvorac je tako velik da se možete izgubiti wilkins mi kaže on je moj timaritejl da je ispod dvorca tamnica u parku je sve jako ljepo da bi se iznenadili stabla su jako velika ima jelenova i zečeva i divljih ptica moj djed je jako bogat ali nije ohol ili pohlepan kako ste mislili da grofovi jesu volim biti s njim ljudi su pristojni i dobri i skidaju šešire žene se klajnaju i nekad kažu bog vas blagoslovio sad znam jahati ali jako me je treslo prvi puta kad sam kasao moj djed je jednom siromašnom čovjeku dopustio ostati naposjedu kad nije mogao platiti zakup gđa melon im je odnjela vino i stvari za bolesnu djecu voliobih da vas vidim i volio bih da Najdraža živi u dvorcu ali jako sam sretan i ne fali mi puno volim svoga djeda svatko ga voli molim pišitemi brzo

srdačno vaš stari prijatelj
Ceric Errol
p s u tamnici nema nikoga moj djed nikada nije tamo bacao ljude
p s on je jako dobar grof podsjeća me na vas kako je dobar"

"Nedostaje li ti majka jako?", upita grof nakon što je pročitao.

"Da," odgovori Fauntleroy, "stalno mi nedostaje."

Prišao je grofu, stao pred njega i položio ruku na njegovo koljeno, gledajući gore prema njemu.

"Vama ne nedostaje, zar ne?", upita.

"Ja je ne poznajem," odgovori gospodin grof suzdržano.

"Znam to," reče Fauntleroy, "i baš to mi je čudno. Rekla mi je da vas ništa ne pitam, i ja... ne bih, ali ponekad razmišljam, znate. Pa mi je sve jako čudno. Ali neću ništa pitati. Kad mi jako nedostaje onda pogledam kroz prozor na svjetlo u njezinom prozoru. Vidim ga kroz grane. Dosta je daleko ali ona upali svjetlo čim padne mrak da ga ja vidim kako u daljini svijetli, i znam što mi kaže."

"Što ti kaže?", upita grof.

"Kaže mi 'Laku noć, nek te Bog čuva cijelu noć!' – ono isto što mi je govorila dok smo bili zajedno. Svake večeri mi je to govorila, a onda bi mi svako jutro rekla 'Bog te blagoslovio cijeli dan!' Tako da sam, znate, cijelo vrijeme siguran..."

"Baš tako, nema sumnje," odvrati gospodin grof suho na to. Zatim je namrštio obrve i zagledao se u dječaka toliko oštro i toliko dugo da se Fauntleroy počeo pitati o čemu li on to razmišlja.

IX

Zapravo je grof od Dorincourta tih dana često razmišljao o nečemu o čemu nikada prije nije razmišljao, a sva su ta razmišljanja na ovaj ili onaj način imala veze s njegovim unukom. Ponos je bila njegova najviše izražena karakterna osobina, a dječak je tome u potpunosti udovoljavao. Preko svoga ponosa počeo je otkrivati nove životne interese. Postalo mu je velikim zadovoljstvom pokazivati svoga nasljednika svijetu. Ljudi su znali koliko je bio razočaran svojim sinovima, tako da je zamjetan bio trijumf s kojim je tog novog lorda Fauntleroya, koji nikoga nije mogao razočarati, izlagao pogledima javnosti. Želio je da to dijete počne cijeniti vlastitu moć i da shvati veličinu svojeg položaja, a želio je da to i drugi shvate. Radio je planove za njegovu budućnost.

Ponekad bi čak i poželio da je i njegov život u prošlosti bio bolji, da je u njemu što manje onoga što bi ovo čisto, djetinje srce moglo nagnati da uzmakne od njega kada dozna istinu. Nije mu se svidjela pomisao na izraz tog prekrasnog, nevinog lica kada bi dječak doznao da su njegova djeda godinama nazivali "zlim grofom od Dorincourta." Ta ga je pomisao činila i pomalo nervoznim. Nije želio da dječak to dozna. Ponekad bi u tom svojem novom interesu čak i zaboravio na kostobolju. Nakon nekog vremena njegov je liječnik s iznenađenjem zaključio da je zdravlje njegova plemenitog pacijenta bolje nego što očekivao da će ikada više biti. Možda je grofu bilo bolje zato što mu vrijeme više nije prolazilo toliko sporo i zato što je razmišljao još o nečemu osim o svojim bolima i slabostima.

Jednog lijepog jutra ljudi su s čuđenjem zapazili da je mali lord Fauntleroy izjahao na svojem poniju u društvu nekog drugog pratitelja, a ne Wilkinsa. Taj novi pratitelj jahao je visokog, snažnog sivca. Bio je to grof osobno. Zapravo, Fauntleroy mu je to predložio. Baš dok je uzjahivao svoga ponija čeznutljivo je rekao djedu:

"Volio bih da idete sa mnom. Kada jašem osjećam se usamljeno jer ste vi ostali sami u tom velikom dvorcu. Volio bih da i vi možete jahati."

Nekoliko minuta nakon toga u štali je nastalo veliko uzbuđenje kada je stigao nalog da Selima treba osedlati za grofa. Nakon toga, Selima su sedlali skoro svakoga dana, a ljudi su se navikli susretati visokoga sivca na kojemu jaše visoki, sjedokosi starac oštrih, orlovskih crta lica, a uz njega smeđeg ponija koji je nosio malog lorda Fauntleroya. U zajedničkim jahanjima kroz zelenilo i poljske putove dva su se jahača zbližila više nego ikada. S vremenom je starac doznao jako puno o "Najdražoj" i njenom životu. Fauntleroy bi, dok je kasao uz velikog konja, veselo čavrljao. Bio je pratitelj kakvog bi se samo moglo poželjeti, toliko je bio veselog karaktera. On je puno više pričao. Grof je često šutio, slušajući i promatrajući njegovo radošću ozareno lice. Ponekad bi svojem mladom suputniku rekao da ponija potjera u galop, a kada bi momčić odjurio, uspravan i neustrašiv, promatrao bi ga s ponosom i zadovoljstvom u očima. Kad bi se Fauntleroy vraćao nakon te jurnjave, smijući se i mašući kapom, svakoga bi puta osjećao da su on i njegov djed zaista dobri prijatelji.

Grof je otkrio da žena njegova sina nije imala besposlen život. Nije prošlo dugo i čuo je da su je siromašni jako dobro poznavali. U kojoj god bi se kući pojavila bolest, tuga ili siromaštvo, njezina je kočija često bila pred tim vratima.

"Znate li," rekao mu je Fauntleroy jednom, "da oni svi kažu 'Bog vas blagoslovio!' kada je susretnu i da je djeca jako vole. Neka i dolaze u njenu kuću učiti šivati. Kaže da se sada osjeća toliko bogatom da želi pomagati siromašnima."

Grofu nije bilo mrsko zamijetiti da majka njegova nasljednika ima prelijepo lice i da izgleda kao prava gospođa, gotovo kao da je plemenite krvi. Na neki način nije mu bilo mrsko ni to što je među siromašnima toliko poznata i što je vole. No ipak bi često osjetio oštar ubod ljubomore kada bi vidio koliko ona ispunjava srce svoga djeteta i koliko joj je dječak privržen kao osobi koju najviše voli. Starac je poželio da on bude taj i da u tome ne bude suparnika.

Tog je jutra usmjerio svoga konja prema najvišoj točki pustopoljine po kojoj su jahali, te bičem pokazao na široki, prekrasan krajolik koji se protezao pred njima.

"Znaš li da sva ova zemlja pripada meni?", upitao je Fauntleroya.

"Zar?", odgovori Fauntleroy. "Koliko toga pripada jednoj osobi i kako je samo lijepo!"

"Znaš li da će sve to jednoga dana pripasti tebi – ovo i još puno toga?"

"Meni!?", uzvikne Fauntleroy zadivljeno. "Kada?"

"Kada ja budem mrtav," odgovori mu djed.

"Neću to onda," odgovori Fauntleroy, "želim da zauvijek živite."

"To je lijepo od tebe," reče mu na to grof na svoj suzdržan način, "no svejedno će jednoga dana to biti tvoje – jednoga ćeš dana ti postati grofom od Dorincourta."

Mali se lord Fauntleroy na trenutak potpuno umiri u svojem sedlu. Gledao je široke livade, zelena polja, prekrasne šumarke, kuće uz putove i lijepo selo. Iznad drveća su se uzdizale kule velikoga dvorca, sive i dostojanstvene. Zatim čudno uzdahne.

"O čemu razmišljaš?", upita ga grof.

"Mislim o tome," odgovori Fauntleroy, "kako sam ja mali dječak! I o onome što mi je Najdraža rekla."

"A što ti je rekla?", reče grof.

"Rekla mi je da možda i nje baš lako biti bogat. Da ako netko uvijek ima sve, onda može ponekad zaboraviti da nisu svi te sreće i da onaj tko je bogat treba uvijek biti pažljiv i sjetiti se toga. Govorio sam joj kako ste dobri i ona mi je rekla da je jako dobro, jer grof jako puno može i ako bi mislio samo na sebe i nikada na ljude koji žive na njegovoj zemlji, koji su možda u nevolji u kojoj bi on mogao pomoći – i ako bi bilo puno takvih ljudi, da bi to bilo jako teško. Pa sam gledao sve te kuće i razmišljao kako ću doznati što trebam znati o tim ljudima kada budem grof. Kako ste vi doznali o njima?"

Obzirom da se poznavanje zakupaca kod gospodina grofa svodilo samo na to tko je na vrijeme plaćao zakup, a tko nije – kako bi ih mogao izbaciti – bilo je to dosta teško pitanje. "Newick sve dozna za mene," odgovorio je, povukao svoj veliki, sijedi brk i pogledao malog radoznalca s određenom nelagodom. "Sad ćemo kući," dodao je, "a kad budeš grof, ti se pobrini da budeš bolji grof nego što sam ja bio!"

Bio je šutljiv dok su jahali kući. Osjećao je kako je gotovo pa nevjerojatno da je on, koji cijeloga života zapravo nikoga nije volio, toliko zavolio toga momčića – a da je tako, nije bilo mjesta sumnji. Isprva mu je bilo drago i bilo je ponosan što je Cedric lijep i hrabar, no sada je u njegovim osjećajima bilo još nečega. Ponekad bi se sam sebi hrapavo nasmi-

jao kada bi pomislio koliko mu se sviđalo što je dječak uz njega, koliko je volio slušati njegov glas i kako je potajice istinski želio da ga njegov mali unuk voli i da lijepo misli o njemu.

"Ja sam starac kojemu će dani uskoro biti odbrojani, pa nemam o čemu drugome razmišljati," rekao bi sam sebi, no ipak je znao da to nije bilo sve. A da si je dozvolio priznati istinu, možda bi morao prihvatiti da je ono što mu se najviše sviđa, unatoč njemu samome, da su to upravo osobine koje nikada nije sam posjedovao – iskren, istinoljubiv i ljubazan karakter, privrženost i vjera koja ne može ni pomisliti nešto zlo.

Tek tjedan dana nakon tog jahanja, nakon posjete majci, Fauntleroy je ušao u knjižnicu zabrinutog i zamišljenog izraza lica. Sjeo je u onu istu stolicu visokoga uzglavlja u kojoj je sjedio one večeri kada je stigao, pa neko vrijeme gledao žar u kaminu. Grof ga je u tišini promatrao, pitajući se što li će uslijediti. Bilo je očito da Cedric ima nešto na umu. Konačno podigne pogled. "Zna li Newick za sve ljude?", upita.

"Posao mu je da zna o njima," odgovori gospodin grof. "Je li ga možda zanemario?"

Iako se to možda nije takvim činilo, ništa mu nije bilo toliko zabavno ni poučno koliko zanimanje ovog momčića za njegove zakupce. Njega oni nikada nisu zanimali, no bilo mu je drago što uz sve djetinje interese, zabave i uzbuđenja, u toj kovrčavoj glavici postoji toliko zrele ozbiljnosti.

"Ima jedno mjesto," reče Fauntleroy, gledajući ga širom otvorenih i užasom ispunjenim očima, "Najdraža ga je vidjela, to je na drugom kraju sela. Kuće su jedna do druge i skoro se raspadaju, teško se diše, ljudi su jako siromašni i sve je užasno! Često su u groznici i djeca im umiru. Loše je što tako žive, što su tako siromašni i jadni! To je gore od Michaela i Bridget! Krovovi im prokišnjavaju! Najdraža je posjetila jednu jadnu ženu koja tamo živi. Nije je htjela pustiti ni blizu dok se sva ne presvuče. Suze su joj krenule dok mi je pričala o tome!"

Suze su i njemu krenule, no smiješio se kroz suze.

"Rekao sam joj da niste znali i da ću vam ja reći," nastavi. Skočio je, prišao grofu i prislonio se uz njegov naslonjač. "Vi to možete sve popraviti," rekao je, "kao što se to učinili za Higginsa. Vi uvijek se popravite svima. Rekao sam joj da hoćete i da vam je Newick sigurno zaboravio to reći."

Grof spusti pogled na ručicu na svojem koljenu. Newick mu nije zaboravio reći o tome. Zapravo, Newick mu je više puta rekao za očajne uvjete koji su vladali na kraju sele, poznatom kao Grofovsko dvorište. Sve je znao o trošnim, jadnim kućicama s lošom kanalizacijom, vlažnim zidovima, razbijenim prozorima i krovovima koji prokišnjavaju. Znao je sve o siromaštvu, bolestima i njihovim nevoljama. G. Mordaunt mu je sve opisao biranim riječima, na što mu je grof divljački uzvratio. Kad su ga kosti najviše boljele rekao je da što prije ljudi iz Grofovskog dvorišta pomru i župnik ih sahrani, to će biti bolje – to je bio kraj razgovora. No sada, dok gledao ručicu na svome koljenu, a zatim pogled podigao na iskreno, djetinje lice, zapravo je osjetio kako se postidio i Grofovskoga dvorišta i sebe.

"Što?", reče, "zar me želi pretvoriti u graditelja uzornih kuća?" Pa dobrodušno spusti svoju ruku preko dječakove.

"Te kuće treba srušiti," uzvikne Fauntleroy revno. "Najdraža tako kaže. Hajdemo... hajdemo ih sutra srušiti. Ljudima će biti jako drago kad vas vide! Znat će da ste im došli pomoći!" Oči su mu sjale poput zvijezda, a lice mu je blistalo.

Grof ustane iz naslonjača i ruku položi na dječakovo rame. "Hajdemo malo prošetati po terasi," reče nakon što se kratko nasmijao, "pa ćemo porazgovarati o tome."

Iako se još dva-tri puta nasmijao dok su šetali gore-dolje širokom kamenom terasom, po kojoj su jedan uz drugog šetali skoro svake večeri za lijepa vremena, činilo se da razmišlja o nečemu što mu je bilo sasvim po volji dok je svoju ruku oslanjao na rame svog malog pratitelja.

X

Istina je bila da je gđa. Errol, baveći se siromasima u selu koje je izdaleka izgledalo jako živopisno, otkrila puno toga što je bilo tužno. Nije sve bilo baš živopisno kada se pogledalo izbliza, a ne iz daljine. Otkrila je besposlenost, siromaštvo i neznanje tamo gdje je trebalo biti ugodno i poduzetno. Ubrzo je doznala da su Erleboro smatrali najgorim selom u tom dijelu zemlje. G. Mordaunt joj je rekao za mnoge poteškoće i razočaranja, a i sama je dosta toga otkrila. Upravitelji posjeda uvijek su se birali tako da udovoljavaju grofu i uopće nisu marili za jad i bijedu siromašnih zakupaca. Stoga je puno toga o čemu je valjalo voditi računa bilo zanemarivano. Sve je išlo od zla na gore.

Što se Grofovskog dvorišta tiče, to je bila sramota – oronule kuće i njihovi jadni, nemarni, bolesni stanovnici. Kada je gđa. Errol po prvi puta otišla tamo, zgrozila se. Tolika prljavština, nered i siromaštvo izgledalo je puno gore na selu nego li u gradu. Činilo se da bi moglo biti puno bolje. Dok je promatrala zapuštenu djecu o kojoj nitko nije brinuo, koja su rasla sred poroka i brutalne indiferentnosti, razmišljala je o svojem dječačiću koji dane provodi u velikom, prekrasnom dvorcu, uz stražu i poslugu poput kakvog malog princa, bez ijedne želje kojoj mu ne bi bilo udovoljeno, ne poznavajući ništa osim luksuza, lakoće i ljepote. U njenom se mudrom, majčinskom srcu pojavila hrabra zamisao. Sve više je shvaćala, baš kao i svi ostali, da je njezin sin imao tu sreću da ga grof jako voli, a to je značilo da mu neće uskratiti ništa što bi on poželio.

"Grof će mu dati bilo što," rekla je g. Mordauntu. "Udovoljit će svakom njegovom hiru. Zašto to ne bismo iskoristili za dobro drugih? Ja ću se pobrinuti da ovoga više ne bude."

Znala je da može vjerovati dobrom, djetinjem srcu i stoga je sinčiću ispričala priču o Grofovskom dvorištu. Bila je sigurna da će je on ispričati svome djedu i nadala se da će nakon toga doći do nekakvog dobrog ishoda.

I koliko god da je to ljudima bilo čudno, dobar ishod je uslijedio.

Činjenica je bila da je najveću moć utjecaja na grofa imalo savršeno povjerenje njegova unuka u njega – činjenica da je Cedric uvijek vjerovao da će njegov djed učiniti ono što je ispravno i velikodušno. On se nikako nije mogao odlučiti na to da njegov unuk otkrije da on inače uopće nije bio velikodušan, da je u svim prilikama uvijek činio samo po svome, bilo to ispravno ili pogrešno. Toliko mu je bilo drago što ga unuk s divljenjem smatra dobrotvorom cjelokupnog ljudskog roda i plemenitom dušom, da mu se uopće nije sviđala pomisao da pogleda u smeđe oči pune obožavanja i kaže: "Ja sam nasilna i sebična stara hulja, nikada u životu nisam bio velikodušan i nije mi stalo do Grofovskog dvorišta ili siromaha" – ili nešto tome slično. On je zapravo toliko zavolio tog dječačića s kovrčama zlatne kose, da je osjećao kako će rado povremeno biti kriv za kakvo dobro djelo. Stoga je – iako se sam sebi smijao – nakon što je razmislio poslao po Newicka. Dosta su dugo razgovarali na temu Grofovskoga dvorišta i pritom je pala odluka da će trošne kolibe biti srušene i umjesto njih izgrađene nove kuće.

"Lord Fauntleroy inzistira na tome," rekao je suho, "on misli da će to unaprijediti posjed. Zakupcima možeš reći da je to njegova ideja." Spustio je pogled na malog lorda koji je ležao na tepihu uz kamin i igrao se s Dougalom. Veliki je pas bio njegov stalni pratitelj.

Svuda ga je slijedio, koračajući dostojanstveno za njim kad je šetao ili veličanstveno trčeći za njim kada je jahao ili se vozio u kočiji.

Naravno, ljudi sela i grada čuli su za predložena poboljšanja. Isprva mnogi nisu povjerovali, no kada se pojavila mala vojska građevinara i počela rušiti nakrivljene i prljave kolibe, ljudi su shvatili da im je mali lord Fauntleroy opet pomogao i da je zbog njegova nevinoga utjecaja sramoti Grofovskoga dvorišta konačno došao kraj. Da je samo znao koliko su ga svugdje spominjali i hvalili, kako su predskazivali velike stvari za njega kada odraste, kako bi samo bio zapanjen! No on nije ni pomišljao na to. Živio je svoj jednostavan, sretan, djetinji život – razigran je lutao parkom, tjerao zečeve u njihove jame, ležao na travi pod drvećem ili na sagu u knjižnici, čitao prekrasne knjige i s grofom razgovarao o njima, a zatim te priče prepričavao majci, pisao duga pisma Dicku i g. Hobbsu, koji su mu odgovarali na njima svojstven način, jahao uz bok djeda ili u pratnji Wilkinsa. Kada su jahali kroz gradić, viđao je kako se ljudi okreću i gledaju za njima. Zamijetio je da im se lica ozare kada podižu šešire na pozdrav, no mislio je da je to zbog toga što je njegov djed s njim.

"Oni vas jako vole," rekao je jednom, gledajući prema gore u gospodina grofa s veselim smiješkom. "Vidite li kako im je drago što vas vide? Nadam se da će jednoga dana i mene tako voljeti. Lijepo je kada vas baš SVATKO voli." Bio je prilično ponosan što je unuk nekoga kome se toliko dive i koga toliko vole.

Kada je izgradnja kuća započela, momčić i njegov djed često su zajedno jahali do Grofovskoga dvorišta kako bi ih pogledali. Fauntleroya je tu sve jako zanimalo. Sjahao bi s ponija i upoznavao se s radnicima, postavljajući im pitanja o građenju i zidanju, pričajući im o Americi. Nakon dva ili tri takva razgovora bio je spreman grofu na povratku kući objasniti sve o tome kako se izrađuju cigle.

"Uvijek volim naučiti takve stvari," rekao je, "jer nikada se ne zna kad će mi to trebati."

Kada bi otišao od njih, radnici bi između sebe razgovarali o njemu i smijali se njegovim čudnim, nevinim riječima. No sviđao im se, voljeli su ga viđati kako stoji među njima i govori im s rukama u džepovima, s kapom zabačenom prema natrag i ozarenim licem. "Taj je poseban," govorili su. "I brbljav momčić, uz to. Nema u njemu nimalo zla." A kada bi otišli kući pričali bi svojim ženama o njemu, a žene bi poslije o njemu pričale između sebe. Tako su uskoro svi pričali ili znali neku priču o malom lordu Fauntleroyu. Uskoro su svi znali da je "zli grof" konačno otkrio nešto do čega mu je bilo stalo – nešto što je otopilo i diralo njegovo tvrdo i ogorčeno staro srce.

No nitko nije znao koliko mu je srce bilo otopljeno, te koliko je iz dana u dan starac sve više i više volio to dijete, jedino biće koje mu je ikada vjerovalo. S radošću je očekivao vrijeme kada će Cedric izrasti u mladića, snažnog i prekrasnog, s cijelim životom pred sobom, no i dalje s dobrim srcem i sposobnošću da se sprijatelji sa svima. Grof se pitao čime će se taj momak baviti i kako će koristiti svoje talente. Često bi mu oči zasjale i obrazi mu se zacrvenjeli dok je promatrao kako momčić ležeći na tepihu kraj kamina proučava kakvu veliku knjigu dok mu svjetlost obasjava zlatne uvojke.

"Taj dječak može bilo što," rekao bi su sebi, "bilo što!"

Nikada s nikim nije razgovarao o svojim osjećajima prema Cedricu. Kad god bi o njemu nekome govorio, bilo je to uvijek s istim tmurnim smiješkom. No Fauntleroy je vrlo brzo znao da ga djed voli i da voli da mu je uvijek u blizini – blizu njegova naslonjača ako je u knjižnici, nasuprot njega za stolom u blagovaonici, ili njemu uz bok kada bi jahali, vozili se kočijom ili za večernjih šetnji širokom terasom.

"Sjećate li se," reče Cedric jednom, podižući pogled s knjige dok je ležao na tepihu, "sjećate li se što sam vam bio rekao one prve večeri o tome da smo si dobro društvo? Mislim da si nitko tako dobro ne pravi društvo kao mi, zar ne?"

"Mi smo si dosta dobro društvo, rekao bih," odgovori gospodin grof. "Dođi ovamo."

Fauntleroy se podigne i priđe mu.

"Postoji li nešto što bi ti želio," upita ga grof, "nešto što nemaš?"

Smeđe oči malog momčića promatrale su djeda pomalo čeznutljivo.

"Samo jedno," odgovori.

"A što bi to bilo?", upita grof.

Fauntleroy na trenutak utihne. Nije uzalud o tome u sebi toliko dugo razmišljao.

"Što bi to bilo?", ponovi gospodin grof.

"Najdraža." odgovori.

Stari se grof malo trgne.

"Ali viđaš je skoro svakoga dana," reče. "Zar to nije dovoljno?"

"Prije sam stalno bio s njom," odgovori Fauntleroy. "Ljubila bi me kada bih navečer išao na spavanje, a i ujutro je uvijek bila tamo, pa smo mogli razgovarati bez čekanja."

Par starih i mladih očiju međusobno se gledao na trenutak u tišini. Zatim grof namršti svoje obrve.

"Ti NIKADA ne zaboravljaš na svoju majku?", reče.

"Ne," odgovori Fauntleroy, "nikada; i ona nikada ne zaboravlja na mene. I ja VAS ne bih zaboravio, znate, da ne živim s vama. Još bih više mislio na vas."

"Časne mi riječi," reče grof nakon što je nešto duže zadržao svoj pogled na njemu, "vjerujem ti da bi!"

Ubod ljubomore koji se javljao kada bi dječak tako govorio o svojoj majci kao da je bio jači nego ikada prije. Bio je jači zbog sve veće privrženosti starca prema dječaku.

No uskoro je iskusio i drukčije ubode, s kojima se teško nosio, pa skoro da je na neko vrijeme zaboravio da je ikada mrzio ženu svoga sina. Dogodilo se to na čudan i zapanjujući način. Jedne večeri, nešto prije nego što su nove kuće u Grofovskom dvorištu dovršene, upriličena je svečana večera u dvorcu Dorincourt. Već dugo u dvorcu nije bilo takve svečanosti. Nekoliko dana prije toga, sir Harry Lorridaile i lady Lorridaile, grofova jedina sestra, došli su u posjet. To je u selu izazvalo najveće uzbuđenje, pa je zvono na vratima dućana gđe. Dibble opet stalno zvonilo. Jer bilo je poznato da je lady Lorridaile u Dorincourtu bila samo jednom otkako je stupila u brak prije trideset i pet godina. Ona je bila simpatična gospođa u godinama, imala je bijele uvojke i izduženo lice, a bila je dobra poput zlata. Baš kao i svi drugi, ona nikada nije odobravala ponašanje svoga brata. A kako je i sama imala snažnu volju i uopće se nije bojala govoriti točno ono što misli, nakon nekoliko žešćih svađa s gospodinom grofom prestala se viđati s njim.

Tijekom godina razdvojenosti puno je toga čula o njemu što joj se nije svidjelo. Čula je kako je zanemarivao svoju ženu, i kako je jadna lady umrla, i kako je bio indiferentan prema svojoj djeci, i o dvojici slabih, zlobnih i ne baš privlačnih starijih sinova koji nisu bili na čast ni njemu, niti bilo kome drugome. Tu dvojicu starijih sinova, Bevisa i Mauricea, ona nikada nije upoznala. No jednom je na posjed Lorridaile Park došao visok, snažan i lijep mladić od otprilike osamnaest godina, koji joj se predstavio kao njezin nećak Cedric Errol, rekavši joj da ju je došao upoznati, jer je bio u blizini i poželio je vidjeti svo-

ju tetku Constantiju o kojoj je čuo da mu majka priča. Dobro srce lady Lorridaile odmah je prihvatilo mladića, pa ga je pozvala da provede tjedan dana s njom. Brinula se o njemu, dobro ga upoznala i bila njime zadivljena. Momak je bio toliko dobar, dobrodušan i sa smislom za humor, da se po njegovu odlasku nadala da će ga ubuduće što češće viđati. Nikada ga više nije vidjela jer jer grof bilo lošeg raspoloženja kad se vratio u Dorincourt, pa mu je zabranio da ikada više posjećuje Lorridaile Park. No lady Lorridaile ga je uvijek po lijepomu pamtila. Iako je strahovala da je prebrzo uletio u brak u Americi, jako se razljutila kada je doznaka da ga je vlastiti otac razbaštinio i da nitko zapravo ne zna gdje on i kako živi. Na kraju su stigle glasine o njegovoj smrti, zatim je Bevis pao s konja i poginuo, a Maurice umro u Rimu od bolesti. Nedugo zatim stigla je priča o djetetu iz Amerike kojega će pronaći i dovesti kući kao lorda Fauntleroya.

"Vjerojatno da ga uništi, baš kao što je uništio i sve ostale," rekla je svome mužu, "osim ako mu majka nije dovoljno dobro i s dovoljno vlastite volje da se za njega pobrine."

No kada je čula da Cedricova majka razdvojena od njega, nije mogla doći do riječi koliko je osjećala da to nije pravedno.

"Kakva sramota, Harry!", rekla je. "Zamisli dijete u toj dobi odvojeno od majke i u društvu čovjeka kakav je moj brat! Ili će prema dječaku biti nasilan ili će mu udovoljavati svakom hiru sve dok ga ne pretvori u malo čudovište. Kada bi to što pomoglo, ja bih napisala..."

"Ne bi, Constantia," reče joj sir Harry.

"Znam da ne bi," odgovori. "I suviše dobro poznajem gospodina grofa od Dorincourta – no to je svejedno nečuveno."

Nisu samo siromašni i seljaci čuli za malog lorda Fauntleroya, i drugi su znali za njega. O njemu se toliko pričali i toliko je priča kružilo o njemu – o njegovoj ljepoti, dobrom karakteru, popularnosti i sve većem utjecaju na grofa, njegova djeda – da su glasine o njemu stigle i do gospode u njihovim ljetnikovcima na selu, a za njega se čulo i u nekoliko drugih engleskih grofovija. Ljudi su govorili o njemu za večerom, dame su žalile njegovu mladu majku i pitale se je li momčić zgodan baš toliko koliko pričaju, a muškarci koji su poznavali grofa i njegov karakter od srca su se smijali na priče o tome koliko dječačić vjeruje u grofovu dobrotu. Sir Thomas Asshe, gospodar Asshawe Halla, prolazio je jednoga dana kroz Erleboro i susreo grofa i njegova unuka prilikom jahanja. Zaustavio se pružiti ruku gospodinu grofu i čestitati mu na dobrom izgledu i oporavku od kostobolje. "Pa... znate," rekao je kada je poslije prepričavao susret, "stari je bio ponosan poput purana, a to me i ne čudi jer ljepšeg i finijeg momčića od njegova unuka nisam još susreo! Uspravan kao strijela, zajahao je na tog svog ponija baš kao mali vojnik!"

Tako da je i lady Lorridaile dosta toga čula o tom djetetu. Čula je za Higginsa i šepavog dječaka, rušenje straćara u Grofovskom dvorištu, i još puno toga – pa je poželjela momčića i upoznati. I baš kada se pitala kako to izvesti, na njezino ogromno iznenađenje, stiglo joj je pismo od brata kojim poziva nju i njenog supruga u posjet Dorincourtu.

"Pa to je nevjerojatno!", uzviknula je. "Čula sam da se govori da to dijete čuda radi, a sada počinjem i vjerovati u to. Kažu da moj brat obožava tog dječaka i da ne može podnijeti kada nije uz njega. I da je jako ponosan na njega! Zapravo, mislim da nam ga želi pokazati." Odmah je prihvatila poziv.

Bilo je kasno poslijepodne kada je sa svojim mužem, sir Harryjem, stigla u dvorac Dorincourt. Prije nego što se susrela s bratom, uputila se u svoju sobu. Nakon što se presvukla za večeru otišla je u sobu za prijeme. Grof je bio tamo. Stajao je uz kamin, visok i impo-

zantan, a uz njega je bio dječačić u odijelu od crnog satena s ovratnikom od bogate čipke. Dječačić je imao tako lijepo, okruglo i svijetlo lice, a iskrene smeđe oči kojima ju je pogledao bile su prekrasne, da je ona skoro uzviknula od zadovoljstva i iznenađenja.

Rukujući se s grofom, nazvala ga je imenom koje nije izgovorila još od djetinjstva.

"Dakle, Molyneux!", rekla je, "to je to dijete?"

"Da, Constantia," odgovori grof, "to je taj dječak. Fauntleroy, ovo je tvoja pratetka, lady Lorridaile."

"Drago mi je, pratetka." reče Fauntleroy.

Lady Lorridaile mu položi ruku na rame, a nakon što je nekoliko trenutaka gledala u lice podignuto prema njoj, dade mu srdačan poljubac.

"Za tebe sam teta Constantia," reče mu, "voljela sam tvoga jadnog oca, a ti mu vrlo nalikuješ."

"Drago mi je kad mi kažu da mu nalikujem," odgovori Fauntleroy, "jer izgleda da su ga svi voljeli, – baš kao i Najdraža – teta Constantia" (dvije je posljednje riječi dodao nakon kratke stanke).

Lady Lorridaile je bila oduševljena. Nagnula se i ponovno ga poljubila, a od tog su trenutka postali dobrim prijateljima.

"Pa, Molyneux," povukla je grofa u stranu nakon toga, "čini se da nije moglo biti bolje od ovoga!"

"I ja mislim," odgovori gospodin grof suho. "On je dobar i fin momčić. Dobri smo prijatelji. Vjeruje da sam ja najbolji filantrop na svijetu. Moram ti priznati, Constantia – a ionako ćeš to i sama ubrzo otkriti – da sam u opasnosti pretvoriti se u staru ludu zbog njega."

"A što njegova majka misli o tebi?", upita lady Lorridaile na svoj uobičajeno izravan način.

"Nisam je pitao," odgovori grof, lagano namrštivši obrve.

"No dobro," reče lady Lorridaile, "bit ću s tobom odmah sasvim iskrena, Molyneux. Ne sviđa mi se kako si postupio. Moja je namjera da gđu. Errol posjetim čim prije, pa ako se misliš oko toga posvađati sa mnom, bolje da to odmah obavimo. Po svemu što sam čula o toj mladoj ženi rekla bih da je dijete na nju. Čak smo i u Lorridaile Parku čuli da je tvoji siromašni zakupci već obožavaju."

"NJEGA obožavaju," reče grof, klimajući glavom prema Fauntleroyu. "A što se tiče gđe. Errol, vidjet ćeš da je to lijepa mlada žena. Zahvalan sam joj što je nešto od svoje ljepote prenijela na dječaka. Možeš je posjećivati ako želiš. Sve što tražim je da ona ostane u Lovačkoj kući i da ne tražiš od mene da joj i ja idem u posjet," pa se nešto više namršti.

"Ali on je ne mrzi onoliko koliko ju je prije mrzio, to mi je sasvim očito," rekla je poslije sir Harryju. "Promijenio se kao čovjek, koliko god to nevjerojatno zvučalo. Ja mislim, Harry, da se on pretvara u ljudsko biće, i to ni manje, ni više nego zbog privrženosti tog nevinog i dragog djeteta. A dječak ga stvarno i voli – naslanja se na njegovu fotelju i na njegovo koljeno. Njegova bi se vlastita djeca radije približila tigru."

Već se sutradan uputila u posjet gđi. Errol. Kad se vratila, rekla je svome bratu:

"Molyneux, ona je najljepša i najbolja mlada žena koju sam ikada upoznala! Glas joj je zvonak poput srebrna zvonca, i sasvim je očito da je ona dječaka oblikovala u to što on jest. Prenijela mu je puno više od svoje ljepote. Velika ti je greška što je nisi pozvao da živi ovdje s tobom. Pozvat ću je kod sebe na Lorridaile."

"Neće ona ostaviti dječaka," dogovori grof.

"I on mora doći," odgovori lady Lorridaile smijući se.

No znala je da joj on neće samo tako prepustiti Fauntleroya. Osim toga, svakoga je dana sve jasnije uviđala koliko su njih dvojica postali vezani, kako su se sve ambicije, nade i ljubav ponosnoga i namrštenoga starca usmjerili prema tom djetetu, te kako je njegova topla i nevina priroda uzvraćala tu privrženost najsavršenijim povjerenjem i dobrom vjerom.

Također je znana da je glavni razlog za veliku svečanu večeru grofova potajna želja da svijetu pokaže svoga unuka i nasljednika, kako bi ljudi vidjeli da je dječak o kojemu se toliko priča još i bolji od onoga što o njemu glasine govore.

"Bevis i Maurice su ga toliko razočarali i ponižavali," govorila je svome mužu. "Svi su to znali. On ih je zapravo mrzio. Njegov se ponos sada može razmahati." Vjerojatno nitko od svih koji su prihvatili poziv nije bio bez makar malo radoznalosti u vezi s malim lordom Fauntleroyem. Svi su se pitali kakav će biti uživo.

A kada je došlo vrijeme, vidjeli su ga i uživo.

"Momčić je dobro odgojen," govori je grof. "Nikome neće smetati. Djeca su obično ili glupani, ili dosadnjakovići – moji su bili oboje – ali on stvarno zna odgovoriti kad ga se nešto pita i biti tiho kad ga se ništa ne pita. Nikada nije naporan."

No nisu ga dugo puštali u tišini. Svatko mu je želio nešto reći. Zapravo su ga htjeli slušati kako priča. Dame su ga milovale i postavljale mu pitanja, a i gospoda su mu isto tako postavljala pitanja i šalili se s njime, baš kao i putnici na parobrodu kojim je prešao Atlantik. Fauntleroyu ponekad nije bilo jasno čemu se oni smiju kada bi im odgovorio na pitanja, no već se navikao da se ljudi zabavljaju dok je on sasvim ozbiljan, pa mu to nije smetalo. Cijela mu je večer bila prekrasna. Veličanstvene dvorane bile su jarko rasvijetljene, sve je bilo prepuno cvijeća, gospoda su bila vesela, a dame su odjenule prekrasne haljine i nosile blještave ukrase u kosi i oko vrata. Bila je tu jedna mlada dama koja je, kako je čuo, upravo stigla iz Londona, gdje je provela "sezonu". Ona je bila toliko šarmantna da nije mogao skrenuti pogled s nje. Bila je to visoka mlada dama ponosna držanja, kosa joj je bila mekana i tamna, njezine velike oči imale su boju purpurnih maćuhica, a usne i obrazi bili su joj crveni poput ruže. Odjenula je prekrasnu bijelu haljinu, a oko vrata je imala nanizane bisere. Nešto je bilo čudno s tom mladom damom. Oko nje je sve bilo puno mlade gospode koji su se jako trudili ugoditi joj, pa je Fauntleroy pomislio da je ona vjerojatno poput princeze. Toliko se zainteresirao za nju da joj je nesvjesno prilazio sve bliže i bliže, sve dok se ona nije okrenula i obratila mu se.

"Dođite, lorde Fauntleroyu," rekla je, nasmiješena, "recite mi zašto me tako gledate."

"Mislim si koliko ste lijepi," odgovori mladi lord.

U taj čas sva su se gospoda nasmijala, a i mlada se dama nasmijala i rumenilo joj se razlilo obrazima.

"Ah, Fauntleroyu," reče gospodin koji se najglasnije smijao, "dobro iskoristi svoje vrijeme! Kad budeš stariji nećeš imati hrabrosti izgovoriti tako nešto."

"Ali nitko ne može reći ništa drugo," reče Fauntleroy slatko. "Možete li vi? Zar VI ne mislite da je lijepa?"

"Nama nije dopušteno govoriti to što mislimo," reče gospodin, dok su se ostali nasmijali glasnije nego ikada prije.

No prekrasna mlada dama – njezino je ime bilo gospođica Vivian Herbert – pruži ruku i privuče Cedrica k sebi. Izgledala je još ljepše nego prije, ako je to moguće.

"Lord Fauntleroy govori ono što misli," rekla je, "i ja sam mu vrlo zahvalna. Sigurna sam da misli to što govori." I zatim ga poljubi u obraz.

"Mislim da ste ljepši od ikoga koga poznajem," reče Fauntleroy gledajući je nevino i s obožavanjem, "osim Najdraže. Naravno, nitko nije TOLIKO lijep kao Najdraža. Mislim da je ona najljepša na svijetu."

"Sigurna sam da je tako," reče gđica. Vivian Herbert. Zatim se opet nasmije i poljubi ga u drugi obraz.

Zadržala ga je uza se skoro cijele večeri, a grupa u kojoj su njih dvoje bili u centru bila je jako vesela. Nije se sjećao kako su došli na to, ali uskoro im je počeo pričati o Americi, paradi Republikanaca, g. Hobbsu i Dicku, na kraju čega je ponosno iz džepa izvukao Dickov oproštajni dar – crveni rupčić od svile.

"Stavio sam ga u džep zato što je večeras svečanost," rekao je. "Mislio sam da bi Dicku bilo drago da ga nosim na svečanosti."

Koliko god da je ta velika i kričava stvarčica čudno izgledala, u njegovim je očima bio pogled ozbiljne privrženosti, što je spriječilo publiku da se previše smije.

"Znate, sviđa mi se," rekao je, "zato što je Dick moj prijatelj."

Iako je jako puno pričao, baš kao što je grof i rekao, nikome nije smetao. Mogao je u tišini slušati dok su drugi govorili, tako da nikome nije dosađivao. Lagani se smiješak više puta nazrijeo na njegovu licu kada bi prišao djedu i stao uz njegovu fotelju ili sjeo na klupčicu kraj njega, promatrajući ga i s velikim zanimanjem upijajući svaku riječ koju bi ovaj izgovorio. Jednom je stao toliko blizu fotelje da je licem dodirivao grofovo rame. Zamijetivši kako se drugi smješkaju na to i sam se grof lagano nasmiješio. Znao je o čemu promatrači razmišljaju, pa je u sebi osjećao kako ga zabavlja da promatraju kako se on dobro sprijateljio s tim mladim bićem, za koga se moglo očekivati da će o njemu misliti isto što i svi drugi.

Dolazak g. Havishama očekivao se toga popodneva, ali on je kasnio, što je bilo čudno. Tijekom svih godina njegovih posjeta dvorcu Dorincourt nikada se tako nešto nije dogodilo. Toliko je kasnio da su drugi gosti već kretali na večeru kada je stigao. Dok je prilazio svome domaćinu, grof ga je začuđeno pogledao. Izgledao je nervozno, kao da je bio u žurbi, a njegovo staro lice bilo je jako blijedo.

"Zadržao me," rekao je potiho grofu, "jedan... neočekivani događaj."

Nije bilo nalik na metodičnog, starog odvjetnika da bude zbog bilo čega nervozan, baš kao što nije bilo nalik na njega da kasni, no bilo je očito da je bio uznemiren. Za večerom jedva da je nešto pojeo, a dva ili tri puta, kad bi mu se netko obratio, izgledalo je kao da je u mislima negdje jako daleko. Za vrijeme deserta, kada im se Fauntleroy pridružio, nervozno i zabrinuto više je puta pogledao prema njemu. Fauntleroy je to zamijetio i zapitao se što je. On i g. Havisham bili su prijatelji i obično su se smiješili jedan drugome. Odvjetnik kao da je zaboravio na smiješak te večeri.

Istina je bila da je zaboravio na sve osim na čudnu i bolnu vijest za koju je znao da je mora prenijeti grofu još te večeri – čudnu vijest za koju je znao da će biti ogroman šok i da bi mogla baš sve promijeniti. Gledao je oko sebe po sjajnim dvoranama i odličnom društvu, gledao je na okupljene ljude, ponosnoga starca i malog lorda Fauntleroya kako se smiješi uz njega – i osjećao se prilično potresenim, iako je bio iskusan stari odvjetnik. Kakav će im udarac morati udijeliti!

Nije bio siguran kako je duga, svečana večera završila. Sjedio je kao u snu, zamijetivši nekoliko puta kako ga je grof pogledao s iznenađenjem.

No konačno je bila gotova, pa su se gospoda pridružila damama u sobi za prijeme. Tu su zatekli Fauntleroya kako sjedi na sofi uz gđicu. Vivian Herbert – ljepoticu posljednje londonske sezone. Razgledavali su neke slike, a kada su se sva vrata otvorila, on je upravo zahvaljivao svojoj pratiteljici.

"Baš vam hvala što ste tako dobri prema meni!", govorio je, "još nikada nisam bio na svečanoj večeri i baš sam uživao!"

Toliko je uživao da su mu se, kada su se gospoda ponovno okupila oko gđice. Herbert i nastavila s njom razgovarati, a on je slušao i nastojao razumjeti njihove pošalice, oči počele sklapati. Nekoliko ih je puta potpuno sklopio, a onda bi ga iz sna trgnuo prekrasan smijeh gđice. Herbert, nakon čega bi ih otvorio na još nekoliko sekundi. Bio je siguran da neće zaspati, no bio je naslonjen na veliki, žuti satenski jastuk. Glava mu je samo klonula i za koji trenutak oči su mu bile čvrsto sklopljene. Nisu se sasvim otvorile niti kasnije, kad ga je netko nježno poljubio u obraz. Bila je to gđica. Vivian Herbert, upravo na odlasku, koja mu se nježno obratila.

"Laku noć, mali lorde Fauntleroyu," rekla je. "Lijepo spavajte."

Ujutro se nije sjećao da je pokušao otvoriti oči i da je u polusnu promrmljao, "Laku noć... jako mi je... drago... da smo se... upoznali... jako ste... lijepi..."

Imao je samo blijedo sjećanje na to da je opet čuo gospodu kako se smiju i da se pitao zašto.

Čim je posljednji gost napustio prostoriju, g. Havisahm se pomakne sa svog mjesta kraj vatre i priđe sofi, gdje zastane gledajući na usnulog dječaka. Mali lord Fauntleroy je bio sasvim opušten. Jednu je nogu prekrižio preko druge, koja je padala preko ruba sofe. Imao je potpuno opušten i miran, djetinji izraz lica, a uvojci zlaćane kose raširili su mu se po žutom satenskom jastuku. Bio je to lijep prizor.

Dok ga je promatrao, g. Havisham podigne ruku i protrlja svoju obrijanu bradu zabrinutog izraza lica.

"Dakle, Havishame," čuo je grubi grofov glas iza leđa. "Što je? Očito se nešto dogodilo. Mogu li znati kakav se to neočekivani događaj zbio?"

G.. Havisham se okrene od sofe, i dalje trljajući bradu.

"Radi se o lošim vijestima," odgovor, "uznemirujućim vijestima, gospodine grofe – najgorim mogućim vijestima. Žao mi je što vam ih ja moram priopćiti."

Grof se uznemirio tijekom večeri pogledavajući na g. Havishama, a kada je bio uznemiren, uvijek je bio jako nervozan.

"Zašto tako gledaš na dječaka!", uzviknuo je. "Cijele večeri gledaš prema njemu kao da je... Slušaj, zašto ga gledaš, Havishame, i visiš tu iznad njega kao kakva ptica zloslutnica? Kakve veze te vijesti imaju s lordom Fauntleroyem?"

"Gospodine grofe," reče g. Havisham, "Neću duljiti. Te vijesti imaju itekako veze s lordom Fauntleroyem. Ako su točne – pred nama ne sprava lord Fauntleroy već samo sin kapetana Errola. A trenutačni lord Fauntleroy je sin vašeg sina Bevisa, koji ovoga trenutka boravi u jednom pansionu u Londonu."

Grof se za rukonaslone svoga naslonjača uhvatio tako čvrsto da su mu vene iskočile na rukama. I ne samo na rukama, već i na čelu, a njegovo strogo staro lice kao da je pozelenilo od bijesa.

"Kako to misliš!?", povikao je. "Poludio si! Čije su to laži?"

"Ako se radi o laži," odgovori g. Havisham, "onda ona bolno nalikuje istini. Jutros me u uredu posjetila jedna žena. Rekla mi je da se vaš sin Bevis oženio s njom prije šest godina u Londonu. Pokazala mi je vjenčani list. Posvađali su se godinu dana nakon vjenčanja, a on joj je platio da ga ostavi na miru. Ima sina od pet godina. Ona je Amerikanka najniže klase – neobrazovana osoba – i sve do nedavno nije shvaćala što njezin sin može zatražiti. Posavjetovala se s odvjetnikom i doznala da je taj dječak stvarni lord Fauntleroy i nasljednik grofovske titule Dorincourta. Sada, naravno, insistira da mu to pravo bude priznato."

Kovrče na žutom satenskom jastuku su se pomaknule. Dugi, sneni uzdah začuje se kroz dječakove poluotvorene usne i on se pomakne u snu, ali nije bio ni najmanje nemiran ili nervozan. Kao da njegov san nimalo nije narušen činjenicom da se otkrilo kako je on samozvanac koji uopće nije lord Fauntleroy i da nikada neće postati grof od Dorincourta. Samo je svoje usnulo lice okrenuo u stranu, kao da starcu koji ga je s divljenjem promatrao želi omogućiti da ga bolje vidi.

Izraz na starčevu licu bio je zastrašujući. Nešto nalik ogorčenom ciničnom smiješku sledio mu je usne.

"Ne želim vjerovati ni riječi," rekao je, "iako je to niska i prljava rabota koja sasvim nalikuje na mog sina Bevisa. Baš kao da se radi o Bevisu. Uvijek nas je sramotio. Uvijek je bio slabić, lažljivac i zlobnik niska ukusa – taj moj sin i nasljednik, Bevis, lord Fauntleroy. Ta žena je neobrazovana i prosta osoba, kažeš?"

"Moram priznati da ne zna ni svoje ime napisati," odgovori odvjetnik. "Uopće nije obrazovana i sasvim otvoreno je pohlepna. Nije joj stalo do ničega osim novca. Privlačna je na jedan grubi način, ali..."

Obazrivi stari odvjetnik prestane govoriti i lagano slegne ramenima.

Vene na čelu staroga grofa od napetosti su se pretvorile u purpurne konope.

Bilo je tu i kapi hladnog znoja. Izvadio je rupčić i obrisao ih. Smiješak mu je postao još ogorčeniji.

"A ja sam..." reče, "prigovarao toj... toj drugoj ženi, majci ovog djeteta" (pokaže na usnulog dječaka na sofi); "Odbio sam je priznati. A ona svoje ime zna napisati. Valjda mi je to kazna."

Iznenada izleti iz svog naslonjača i krene hodati gore dolje po sobi. Iz njega su prokuljale užasno teške i bijesne riječi. Njegova ljutnja, mržnja i teško razočaranje tresli su ga kao što oluja trese stablo. Tu ogorčenu silinu povremeno je bilo teško gledati, no g. Havisham je zamijetio da i u najvećem bijesu grof ni na trenutak nije zaboravljao da na žutom satenskom jastuku netko spava. Niti jednom nije toliko podigao glas da bi ga probudio.

"Trebao sam znati," govorio je. "Sramotili su me od prvoga sata svog života! Obojicu sam ih mrzio oni su mrzili mene! Bevis je bio najgori. Ali ne želim u to još povjerovati! Borit ću se protiv toga do posljednjeg daha! Ali tako nešto je Bevis mogao napraviti – baš mu nalikuje!"

Nastavio se bijesno raspitivati o ženi i njezinim dokazima, hodajući po sobi, isprva blijed a zatim skoro ljubičast od potisnuta bijesa.

Nakon što je doznao sve što se moglo doznati, i bio upoznat s najgorim mogućim razvojem događaja, g. Havisham ga tjeskobno pogleda. Činilo se da je slomljen, izmučen, izmijenjen. Njegov mu je bijes uvijek činio loše, no ovoga je puta sve bilo gore nego inače jer je tu bilo još nečega osim bijesa.

Na kraju se polako vratio do sofe i zastao.

"Da mi je itko rekao da ću zavoljeti neko dijete," izgovorio je svojim grubim glasom tiho i nesigurno, "ne bih to povjerovao. Uvijek sam prezirao djecu – svoju vlastitu najviše. Njega sam zavolio, a i on mene" (gorko se nasmiješio). "Nisam omiljen, nikada nisam bio omiljen. Ali on me voli. Nikada me se nije bojao i uvijek mi je vjerovao. On bi bio bolji grof od mene. U to sam siguran. On bi bio na čast našoj lozi."

Sagnuo se i cijelu minutu promatrao sretno usnulo lice. Čupave obrve bile su mu strašno skupljene, no zbog nečega uopće nije izgledao zastrašujuće. Podigao je ruku, odmaknuo unuku svijetle uvojke sa čela, a zatim se okrenuo i zazvonio posluzi.

Kada se najviši sluga pojavio, pokazao mu je na sofu.

"Odnesi," rekao je, a zatim nastavi nešto izmijenjenim glasom, "odnesi lorda Fauntleroya u njegovu sobu."

XI

Kada je mladi prijatelj ostavio g. Hobbsa i otišao u dvorac Dorincourt kako bi postao lord Fauntleroy, i nakon što je trgovac imao nešto vremena shvatiti da sada između njega i njegovog malog sugovornika, u čijem je društvu provodio tolike ugodne sate, leži Atlantski ocean, počeo se stvarno osjećati usamljenim. G. Hobbsa zapravo nije krasila neka velika inteligencija. On je, ustvari, bio dosta spora i teška osoba i nikada nije imao puno poznanika. Nije imao široke intelektualne interese kojima bi se mogao zabaviti i, zapravo, nikada se nije ničim drugim zabavljao osim čitanjem novina i računovodstvom. Niti računovodstvo mu nije išlo baš lako. Ponekad mu je trebalo dosta vremena da sve uskladi. Prije mu je mali lord Fauntleroy, koji je sasvim lijepo znao zbrajati pomoću prstiju, ploče i olovke, ponekad nudio svoju pomoć. Osim toga, pažljivo je slušao i zanimalo ga je sve što je pisalo u novinama, a on i g. Hobbs su vodili te svoje duge razgovore o Revoluciji, Britancima, izborima i Republikanskoj stranci, da nije bilo čudno što je za njim ostala praznina. Isprva se g. Hobbsu činilo da Cedric nije jako daleko i da će vratiti, da će jednoga dana podići pogled s novina i vidjeti momčića kako stoji na ulazu u trgovinu, u bijelom odijelu i crvenim čarapama, i sa slamnatim šeširom zabačenim prema natrag, i da će ga čuti kako svojim veselim glasom kaže: "Zdravo, g. Hobbs! Danas je baš vruće, zar ne?" No kako su dani prolazili i to se nije dogodilo, g. Hobbs je počeo osjećati dosadu i nemir. Čak i u novinama nije uživao onako kao nekada. Spustio bi novine na koljena nakon što bi ih pročitao, pa bi dugo zurio u visoku stolicu. Na toj su stolici bile neke ogrebotine zbog koji se osjećao dosta bezvoljno i melankolično. Bile su to ogrebotine koje je svojim petama napravio idući grof od Dorincourta, dok se koprcao govoreći. Izgleda da čak i mladi grofovi grebu namještaj na kojemu sjede – plemenita krv i visoko porijeklo ih u tome ne sprječavaju. Nakon gledanja tih ogrebotina g. Hobbs bi izvadio zlatni sat, otvorio ga i pročitao ugraviranu posvetu: "Od najstarijeg prijatelja, lorda Fauntleroya, gospodinu Hobbsu. Kada ovo pogledate, sjetite se mene." Nakon što bi malo gledao u to, zatvorio bi poklopac sata uz glasan zveket, uzdahnuo, ustao i krenuo prema ulaznim vratima trgovine. Stao bi između sanduka krumpira i bačve jabuka, pa gledao niz ulicu. Noću, kada bi njegova trgovina bila zatvorena, upalio bi lulu i polako pločnikom prošetao sve do kuće u kojoj je Cedric nekada stanovao, na kojoj je sada bio natpis "Iznajmljuje se". Tu bi zastao, pogledavao prema kući tresući glavom i snažno otpuhujući dimove iz lule, pa bi se nakon nekog vremena žalosno uputio natrag.

Tako je bilo dva ili tri tjedna, sve dok mu na pamet nije pala jedna nova zamisao. Obzirom da je bio spor i trom, uvijek mu je dugo trebalo da dođe do neke nove zamisli. Osim toga, on u pravilu nije volio nove zamisli, više su mu se sviđale stare. Nakon dva ili tri tjedna tijekom kojih su stvari, umjesto da idu na bolje, postajale sve gore i gore, polako i sigurno mu se pojavio novi plan. Naći će se s Dickom. Popušio je puno lula prije nego što je došao do toga zaključka, ali došao je. Naći će se s Dickom. Znao je sve o Dicku. Cedric mu je rekao jer je mislio da će ga Dick možda moći utješiti tako što će s njim razgovarati.

Tako se jednoga dana, dok je Dick bio jako zaposlen čisteći ljudima obuću, jedan punašni gospodin bucmastog lica i ćelave glave zaustavio na pločniku i dvije-tri minute zurio u njegov znak, na kojem je pisalo:

"PROFESOR DICK TIPTON NAJBOLJE RADI."

Zurio je tako dugo da ga je Dick primijetio i zainteresirao se. Nakon što je dovršio laštenje cipela svoga klijenta, obratio mu se:

"Želite čišćenje, gospodine?"

Punašni gospodin mu polako priđe i podigne nogu na stalak.

"Da," reče.

Kad se Dick prihvatio posla, punašni gospodin je pogledom prelazio s Dicka na znak i opet sa znaka na Dicka.

"Odakle ti taj natpis?", upita ga.

"Od mog prijatel'a," reče Dick, "jednog mališe. Dal mi je svu opremu. Najbolji dečko na svijetu. Sad je u Engleskoj. Bit će jedan od lordova."

"Lord... lord..." upita g. Hobbs tromom sporošću, "lord Fauntleroy – koji će postati grof od Dorincourta?"

Dicku je skoro ispala četka iz ruke.

"Hej, šefe!", uzviknu, "jel' ga i ti poznaš?"

"Poznajem ga," odgovori g. Hobbs brišući svoje oznojeno čelo, "od njegova rođenja. Cijeloga se života poznajemo – eto, tako se MI poznajemo".

Dosta se uzbudio dok je o tome govorio. Izvukao je sjajni zlatni sat iz džepa i otvorio ga, pokazujući Dicku što piše unutra.

"'Kada ovo pogledate, sjetite se mene,'" pročitao je. "To mi je poklonio za uspomenu na odlasku. 'Ne želim da me zaboravite' – rekao mi je tada – i ja bih ga pamtio," nastavio je, klimajući glavom, "čak i da mi ništa nije darovao, pa i da ga nikada više ne vidim. Bio je prijatelj kakvog bi se SVATKO rado sjećao."

"On je bio najbolji dečkić na svijetu," reče mu Dick, "I čvrst je bil, jako čvrst. Jako sam ga volil, stvarno – i mi smo si bili prijatel'i – kompe od kako je bio malen. Jednom sam mu uhvatio loptu ispod kočije i on to nije nikad zaboravil. Tu bi mi došel s mamom ili dadiljom i viknul mi: 'Zdravo, Dick!', onak' kao da je dva metra visoki, a bil je vrapcu do koljena i imal je žensku robu na sebi. Baš dobri mali. Dobro je bilo s njim pričat."

"Baš tako," reče g. Hobbs. "Šteta što će napraviti grofa od njega. Blistao bi u trgovini mješovito robom, ili nekom drugom, zablistao bi!" I zatim zatrese glavom s još većim žaljenjem nego ranije.

Pokazalo se da imaju toliko toga jedan drugome za reći da ne mogu sve odjednom, pa su se dogovorili da će Dick iduće večeri posjetiti g. Hobbsa u trgovini i praviti mu društvo. Dicku se plan jako svidio. On je skoro cijeloga života bio beskućnik, ali nikada nije bio pokvaren i uvijek je u sebi čeznuo za boljim životom. Otkako je sam vodio posao, zarađivao je dovoljno da si može priuštiti spavanje pod krovom, umjesto na ulici. Počeo se nadati nečem još i boljem, s vremenom. Stoga je poziv punašnoga, uglednoga gospodina koji je vlasnik trgovine na uglu, pa čak ima i konja s kolima, za njega bio prilično značajan događaj.

"Znaš li nešto o grofovima i dvorcima?", raspitivao se g. Hobbs. "Htio bih doznati neke detalje."

"Priča o njima izlazi u Penny Story Gazette," odgovori mu Dick. "Naslov je 'Zločin pod krunom ili osveta grofice May'. Jako dobra priča, ja i još neki dečki uzimamo je za čitanje."

"Ponesi onda to sa sobom kad dolaziš," reče g. Hobbs, "platit ću što treba. Donesi sve što nađeš na temu grofova. Ako nema grofova, onda markiza ili knezova – iako ON nije niti jednom spominjao knezove ili markize. Nešto smo razgovarali o grofovskim krunama, ali nikada nisam niti jednu vidio. Kod nas ih vjerojatno nema."

"Bit' će u Tiffanyju,[8] ak' ne drugdje," ubaci se Dick, "al' nisam siguran jel' bi znao što je da je vidim."

G. Hobbs nije objasnio da ni on ne bi prepoznao takvo što. Samo je zamišljeno vrtio glavom.

"Valjda se kod nas ne traže puno," reče, i tako je zaključio stvar.

I tako je nastalo još jedno dobro prijateljstvo. Kada je Dick svratio u trgovinu, g. Hobbs ga je vrlo gostoljubivo primio. Posjeo ga je na stolicu kraj ulaza, pored bačve jabuka. Nakon što je njegov mladi posjetitelj sjeo, pokazao je rukom u kojoj je držao lulu prema jabukama i rekao:

"Posluži se."

Zatim je prelistao časopise s pričama, a nakon toga su čitali i raspravljali o britanskom plemstvu, pri čemu je g. Hobbs puno pušio iz svoje lule i često tresao glavom. Najviše je tresao glavom pokazujući na visoku stolicu s ogrebotinama po nogama.

"To je on izgrebao," govorio je pompozno, "on osobno. Sjedim tu i gledam satima. Postoje dobra i loša vremena. Evo, tu je sjedio, jeo krekere iz kutije i jabuke iz bačve, bacao odgriske na ulicu, a sada je lord i živi u dvorcu. Ovo su lordovske ogrebotine, a jednoga dana bit će grofovske. Ponekad mogu samo reći 'Ma, drž'te me!'"

Činilo se da su mu njegova prisjećanja i Dickov posjet velika utjeha. Prije no što je Dick krenuo kući, večerali su u maloj stražnjoj prostoriji. Jeli su krekere, sir i sardine, i još neke druge konzerve iz dućana. G. Hobbs je svečano otvorio dvije bočice đumbirovog piva, nalio dvije čaše i nazdravio:

"Za NJEGA!" rekao je podižući svoju čašu, "nek' im pokaže što ih ide – grofovima i markizima i knezovima i svima!"

Nakon te večeri njih su se dvojica često susretali. G. Hobbs se osjećao bolje i nije mu više bilo tako pusto. Čitali su Penny Story Gazzete i druge zanimljive časopise, upoznavali se s običajima plemstva i gospode, koji bi možda bili čudni ljudima nižeg staleža da su ih poznavali. Jednoga je dana g. Hobbs krenuo u knjižaru s namjerom da nabavi neku knjigu koju bi mogli čitati. Prišao je knjižaru, nagnuo se preko tezge i obratio mu se.

"Tražim," rekao je, "knjigu o grofovima."

"Što?", uzviknu knjižar.

"Knjigu," ponovi trgovac, "o grofovima."

"Bojim se," odgovori knjižar pomalo zbunjen, "da nemamo to što tražite."

"Nemate?", reče g. Hobbs zabrinuto. "Dobro, onda o markizima... ili knezovima."

"Ne znam da postoji takva knjiga," odgovori knjižar.

G. Hobbs je bio uznemiren. Pogledao je u pod – a zatim opet u knjižara.

---

[8] Glasovita draguljarnica na Petoj aveniji u New Yorku.

"Nemate ni o groficama?", upita.

"Bojim se da ne," odgovori knjižar uz smiješak.

"Ma," uzvikne g. Hobbs, "drž'te me!"

Upravo je izlazio iz knjižare kada ga knjižar zazove i upita zanima li ga knjiga u kojoj su glavni likovi plemići. G. Hobbs odvrati da ga zanima – kada već nema knjige koja bi bila posvećena samo grofovima. Tako da mu je na kraju knjižar prodao knjigu naslovljenu "Londonska kula" koju je napisao g. Harrison Ainswort,[9] pa ju on ponese kući.

Kada je stigao Dick, počeli su je čitati. Knjiga je bila dobra i uzbudljiva, radnja se događala za vladavine slavne engleske kraljice koju su neki zvali Krvava Mary. Kada je g. Hobbs čitao o postupcima kraljice Mary i njenoj navici da ljudima skida glave, baca ih na muke i spaljuje ih žive, jako se uznemirio. Izvadio je lulu iz usta i zagledao se u Dicka, a na kraju je čak morao obrisati znoj s čela svojim crvenim rupčićem.

"Jao, on nije na sigurnom!", rekao je. "On nije na sigurnom! Ako ženske tamo mogu sjediti na prijestolju i naređivali ovakve stvari, tko zna što se upravo sada događa s njim? On nije na sigurnom! Nek jedna takva poludi i nitko nije siguran!"

"Pa," odvrati Dick i sam malo zabrinut, "rekel' bi da ova iz knjige nije sada šefica. Znam da je zovu Victory,[10] a ovu u knjizi zovu Mary."

"Istina," reče g. Hobbs, i dalje brišući čelo, "istina. A u novinama ništa ne pišu o spravama za mučenje i lomačama – no i dalje mislim da nije siguran tamo s tim čudnim ljudima. Zamisli, oni ne slave 4. srpnja!"[11]

Bio je dosta uznemiren nekoliko dana. Pribrao se tek nakon što je dobio Fauntleroyevo pismo i pročitao ga nekoliko puta, samo za sebe i skupa s Dickom, te nakon što je pročitao i pismo koje je Dick primio u otprilike isto vrijeme.

Obojica su s velikim zadovoljstvom primila svoja pisma. Pročitali su ih više puta, razgovarali o njima i uživali u svakoj riječi. Danima su smišljali odgovore i čitali su ih gotovo jednako često kao i pisma koja su primili.

Napisati odgovor za Dicka je bio veliki poduhvat. Sve svoje znanje čitanja i pisanja stekao tijekom svega nekoliko mjeseci dok je živio sa starijim bratom i išao u večernju školu. No, kako je bio pametan dječak, svoje kratkotrajno obrazovanje iskoristio je na najbolji mogući način. Čitao je novine kad god bi uhvatio priliku, a pisanje je vježbao tako što je kredom pisao po pločnicima, zidovima i ogradama. Ispričao je g. Hobbsu sve o svojem životu i starijem bratu, koji je bio dobar prema njemu nakon što im je majka umrla, dok je Dick još bio sasvim mali. Otac im je umro nedugo prije toga. Brat mu se zvao Ben. O Dicku se brinuo najbolje što je mogao, sve dok dječak nije bio dovoljno velik da prodaje novine i obavlja sitne poslove. Živjeli su zajedno. Dok je Dick odrastao, Ben se uspijevao nekako snalaziti, sve dok nije dobio dosta dobar posao u jednoj trgovini.

"I onda," uzvikne Dick ogorčeno, "odjednom se oženil s nekom curom! Samo se zatreskal i više nije bil kraj zdrave pameti! Oženil se i napravil kućanstvo u dve sobe otraga. A žestoka mu je bila ta – prava tigrica! Kad je bila ljuta, razbijala je stvari – a bila je STALNO ljuta. Rodila dijete isto ka' i ona – vrišti dan i noć! A ja ga mor'o pazit'! Ako se deralo,

[9] William Harrison Ainsworth (1805-1882) – u 19. stoljeću izuzetno popularni engleski pisac povijesnih romana

[10] Dick misli na tadašnju englesku kraljicu Viktoriju (1819-1901), koju je pogrešno nazvao *Victory* (pobjeda)

[11] Dan neovisnosti kojim se obilježava osamostaljenje američkih kolonija od britanskoge imperije.

bacala bi stvari na mene. Jednom je tanjur bacila na mene i pogodila bebu – razrezala mu bradu. Doktor je rekao da će mu ostat' ožiljak do kraja života. Baš je fina majka bila! Svašta! Stalno smo neke frke imali – Ben i ja i mali. Ljutila se na Bena jer nije donosio više para. Na kraju je otiš'o na Zapad s nekim čovjekom napraviti ranč. Nije ga bilo ni tjedan dana kad se jedne večeri ja vratio s prodaje novina, a sobe zaključane i prazne. Kućepaziteljica mi reče da je Minna otišla – dala petama vjetra. Neko mi reče da je otišla preko bare biti dadilja nekoj gospoji koja je isto imala malu bebu. Nisam niš' o njoj čuo otada, a nije ni Ben. Da sam ja na njegovom mjestu, ja bi se malo zabrinuo – on valjda nije. Ali na početku mu je bila jako dobra. Kažem vam, zatreskal se bio. I dobro je 'zgledala kad se dobro obukla i kad nije bila ljuta. Imala je crne oči i crnu kosu do koljena. Isplela bi je u dugu pletenicu i namotala na vrh glave. A oči su joj bile mrak! Ljudi su pričali da je polu-Talijanka – pričali su da su joj majka ili otac otamo, pa da je zato lijepa. Da, da... reklo bi se da je njihova!"

Često je g. Hobbsu pričao o njoj i svom bratu Benu, koji mu je nakon što je otišao na Zapad jednom ili dvaput pisao.

Ben nije imao sreće, pa je lutao od mjesta do mjesta. Na kraju se smjestio na ranču u Kaliforniji. Tu je radio u vrijeme kada se Dick upoznao s g. Hobbsom.

"Ta cura..." reče Dick jednoga dana, "ona je iz njega svu forcu izvukla. Ponekad mi ga bude žao."

Sjedili su jedan uz drugoga na ulazu u trgovinu, a g. Hobbs je punio svoju lulu.

"Nije se trebao ženit'," svečano je izjavio kad se ustao dohvatiti žigicu. "Žene... nikad nisam shvatio od kakve su one koristi."

Dok je uzimao žigicu iz kutije, zastane i spusti pogled na tezgu.

"Gle!" reče, "pa tu je pismo! Nisam ga prije vidio. Poštar ga je valjda ostavio kad nisam gledao ili su ga novine pokrile."

Podigao je i pažljivo razgledavao.

"Od NJEGA je!", uzviknu. "Baš od njega!"

Potpuno je zaboravio na lulu. Uzbuđen se vratio do svoje stolice, uzeo džepni nožić i otvorio kuvertu.

"Pitam se što sada ima novoga," reče.

Zatim je rastvorio pismo i pročitao:

"DVORAC DORINCOURT" Dragi moj g. Hobbs

Pišem vam ovo nabrzinu jer vam hoću javit nešto što će vam bit veliko iznenađenje moj prijatelju kadvam kažem. Sve je greška i ja nisam lord i neću morati postat grof ima jedna gospođa koja se vjenčavala s mojim stricom bevisom koji je umro i ona ima dečka i on je lord fauntleroy zato jer je to tako u Engleskoj grofovog najstarijeg sina sin je grof ako svi umru ako umru njegov otac i djed moj djed nije mrtav ali moj stric bevis je pa je zato njegov sin lord Fauntleroy a ne ja jer moj otac je bio najmlađi sin i moje ime je Cedric Errol baš kao i u New Yorku i sve stvari će dobiti taj drugi dečko mislio sam mu dati mog ponija i kolica ali moj djed kaže da netreba mom djedu je jako žaj i mislim da mu se ta gospođa ne svidža možda misli i da je najdražoj i meni žao jer neću biti grof ja bih sada volio biti grof više nego prije jer ovo je lijepi dvorac i svi mi se sviđaju i kad si bogat onda možeš napraviti puno ali ja sad nisam bogat jer kad ti je tata samo najmlađi sin on nije jako bogat pa ću zato naučiti raditi da se mogu brinuti o najdražoj pitao sam Wilkinsa o

timarenju konja možda bi i ja mogao biti timaritelj ili kočijaš. Gospođa je dovela svoga sina u dvorac i moj djed i g. Havisham su pričali s njom mislim da je bila ljuta jer je vikala i moj djed je isto bio ljut nisam ga nikada prije vidio da se ljuti volio bi da se nije tako naljutio pa sam mislio odmah ću javiti vama i Dicku jer će vas zanimati toliko za sada voli vas

vaš stari prijatelj

CEDRIC ERROL (ne lord Fauntleroy)."

G. Hobbs utone u svoju stolicu dok mu je pismo palo na koljena, a džepni nožić i kuverta na pod.

"Ma!", izleti mu, "držite me!"

Toliko je bio zapanjen da je svoj uobičajeni uzvik izrekao sasvim polako. Obično bi promrmljao "Drž'te me," no ovoga je puta jasno rekao "Držite me." Možda ga je stvarno trebalo pridržati, ne znamo.

"Propala stvar, ha?", reče Dick.

"Propala!?", odgovori g. Hobbs. "Mislim da je to nekakva zavjera tih britanskih 'ristokrata da mu pokradu na što ima pravo zato što je Amerikanac. Imaju nešto protiv nas još od Revolucije, pa se sad iskaljuju na njemu. Rekao sam ti da nije siguran. Evo, vidiš što se događa! Vjerojatno im se sva vlast urotila da mu pokradu ono što mu po zakonu pripada."

Jako je bio uznemiren. Njemu se isprva nisu svidjele okolnosti u kojima se zatekao njegov mladi prijatelj, no u posljednje se vrijeme pomirio s tim, a nakon što je dobio Cediricovo pismo možda je čak i bio ponosan zbog veličanstvenosti svoga malog prijatelja. Možda nije imao baš neko dobro mišljenje o grofovima, no znao je da se čak i u Americi novac smatra nečim jako dobrim, pa ako uz titulu idu bogatstvo i važnost, onda to nije lako izgubiti.

"Žele ga pokrasti!", rekao je, "eto što rade. Ti što imaju novca trebali bi se brinuti za njega."

Zadržao je Dicka do kasna kako bi sve to raspravili, a kada je mladić krenuo kući ispratio ga je do ugla. Vraćajući se, zastao je nakratko nasuprot prazne kuće, zagledao se u znak "Iznajmljuje se" i pušio lulu dok su mu misli uznemireno lutale.

XII

Svega nekoliko dana nakon svečane večere u dvorcu, gotovo svi čitatelji novina u Engleskoj doznali su za romantičnu priču kojoj se radnja odvijala u Dorincourtu. Bila je to vrlo zanimljiva priča kada bi je podrobno ispričali. Bio je tu mali Amerikanac kojega su doveli u Englesku kako bi bio lord Fauntleroy. Za njega su govorili da je profinjen i lijep momčić, da su ga ljudi odmah zavoljeli. Bio je tu i stari grof, njegov djed, koji je bio jako ponosan na svoga nasljednika, i lijepa mlada majka kojoj nikada nije oprostio što se udala za kapetana Errola. I još je bio tu taj čudni brak Bevisa, pokojnog lorda Fauntleroya, i čudna žena o kojoj nitko nije znao ništa, koja se iznenada pojavila sa svojim sinom tvrdeći da je on pravi lord Fauntleroy i tražeći njegova prava. O svemu se tome govorkalo i pisalo. Bila je to velika senzacija. A onda se pročulo da grof od Dorincourta nije zadovoljan tim obratom i da će sudski osporiti te tvrdnje, pa da bi cijela stvar mogla završiti jednom lijepom parnicom.

Nikada prije nije došlo do tolikoga uzbuđenja u grofoviji u kojoj se nalazi Erleboro. Na tržni dan ljudi su se okupljali u grupice da bi razgovarali i pitali se što će sada biti. Žene su se međusobno pozivale na čaj kako bi jedna drugoj mogle ispričati sve što su čule, i sve što su mislile, i sve što su mislile da drugi ljudi misle. Prepričavale su krasne anegdote o tome kako je grof pobjesnio, koliko je odlučan da neće priznati novog lorda Fauntleroya, i koliko mrzi ženu koja je majka novome pretendentu na taj naslov. Naravno, gđa. Dibble je najviše znala pa je bila i najtraženija.

"Čini se da neće biti dobro," govorila je. "Da se mene pita, gospođo, rekla bih da mu je to kazna zbog toga kako se ponio prema tom slatkom mladom biću koje je odvojio do njena djeteta – jer toliko ga je zavolio, toliko ga je prihvatio i toliko je postao ponosan na njega da je skoro poludio zbog toga što se dogodilo. I da stvar bude gora, ta nova uopće nije fina gospođa, kao što je majka malog lorda. Grubog je lica i crnooka; a g. Thomas kaže da se nitko od posluge ne bi mogao pomiriti s time da im ona naređuje. Ako ona dođe u kuću, rekao mi je, on odlazi. A dečka se s ovim drugim uopće ne može usporediti. Bog zna što će iz svega biti, i kad će se završiti. Kad mi je Jane prenijela te novosti, mogli ste me percem srušiti."

Zapravo je uzbuđenje zavladalo i svugdje u dvorcu: u knjižnici, u kojoj su grof i g. Havisham sjedili i razgovarali, u odajama za poslugu, gdje su u svako doba dana g. Thomas, batler i svi ostali sluge i služavke raspravljali i uzvikivali, a i u štalama, gdje je Wilkins o svome poslu govorio s dosta žalosti i više se nego ikada prije brinuo o smeđem poniju, žalosno govoreći kočijašu da "nikad još nije jahanju učio mladog gospo'na kome bi to tak' prirodno išlo i koji se tak' dobro držal kao ovaj. Bilo je baš zadovoljstvo jahat' iza njega."

Usred sve te zbrke jedna je osoba bila prilično mirna i bezbrižna. Ta je osoba bio mali lord Fauntleroy, kojemu su rekli da uopće nije lord Fauntleroy. Kad su mu po prvi puta to objasnili, istina, osjetio je nešto tjeskobe i zbunjenosti, ali to nije bilo zbog narušenih ambicija.

Dok mu je grof objašnjavao što se dogodilo, sjedio ne klupčici nalakćen na svoje koljeno, kao što je često činio kada bi slušao nešto što bi mu bilo zanimljivo. Nakon što je čuo cijelu priču izgledao je sasvim pribrano.

"Osjećam se jako čudno zbog toga," rekao je. "osjećam se... čudno!"

Grof u tišini pogleda na dječaka. I on se osjećao čudno, čudnije nego ikada prije u cijelome svome životu. A sada se osjećao još i čudnije jer je vidio zabrinuti izraz na tom sitnom licu koje je obično bilo vrlo sretno.

"Hoće li Najdražoj oduzeti kuću... i njezinu kočiju?", upita Cedric nesigurno i tjeskobno.

"NE!", uzvikne grof odlučno i, zapravo, prilično glasno. "Ništa joj ne mogu uzeti."

"Ah!", odvrati na to Cedric s očitim olakšanjem. "Ne mogu?"

Zatim pogleda prema gore u djeda, sa sjenom žalosti u očima koje su se činile jako velikima i nježnima.

"Taj drugi dječak," reče drhtavim glasom, "... hoće li on... hoće li... on biti vaš dječak sada, kao što sam ja bio, hoće li?"

"NE!", odgovori grof tako žestoko i glasno da se Cedric trgnuo.

"Ne?", uzvikne začuđeno. "Zar neće? Ja sam mislio..."

"Hoću li ja biti vaš dečko iako neću biti grof?", upita. "Hoću li ja biti vaš dečko jednako kao i prije?" Lice mu je blistalo od žara.

Kako li ga je samo stari grof pogledavao od glave do pete! Kako li su se samo njegove čupave obrve skupile i kako li su mu oči čudno sjale ispod njih – jako čudno!

"Moj dečko!", odgovorio je, a – vjerovali ili ne, i njegov je glas čudno zvučao, kao da je podrhtavao, slomio se ili bio promukao, nimalo uobičajen glas za grofa, iako je govorio još odlučnije i autoritarnije nego prije, – "Da, ti ćeš biti moj dečko dok god sam živ! Ponekad, bogme, osjećam kao da si ti jedini dečko kojega sam ikada imao."

Cedricu se lice zarumenio od olakšanja i dragosti. Gurnuo je obje ruke duboko u džepove i svoga plemenitog rođaka pogledao ravno u oči.

"Stvarno?", upita. "U tom slučaju nije mi stalo do toga da budem grof. Nije mi važno jesam li grof ili nisam. Mislio sam... mislio sam da će onaj tko će postati grof trebati biti i vaš dečko, a onda... onda ja ne bih mogao biti. Zato sam se tako čudno osjećao."

Grof mu spusti ruku na rame i privuče ga k sebi.

"Neće ti oni ništa uzeti što ti ja mogu dati," rekao je teško dišući. "Ne želim još vjerovati da ti bilo što mogu uzeti. Ti si stvoren za ovo mjesto i... pa možda će i biti tvoje. Ali tko god da dođe, ti ćeš dobiti sve što ti ja mogu dati – sve!"

Izgledalo je kao da se ne obraća djetetu, takva se odlučnost nazirala na njegovu licu i u njegovu glasu. Kao da je sam sebi davao obećanje – a možda i jest.

Kao da do tog trenutka nije u potpunosti razumio koliko je duboka njegova naklonost prema tom dječaku i koliko je na njega ponosan. Kao da do tog trenutka nije sagledavao njegovu snagu, vrline i ljepotu onako kako ih je sagledao sada. U njegovoj je tvrdoglavoj prirodi bilo nemoguće – više nego nemoguće – odustati od nečega što bi mu priraslo srcu. I bio je odlučan u nakani da neće odustati bez žestoke borbe.

Nekoliko dana nakon razgovora s g. Havishamom, u dvorcu se pojavila žena koja je sebe nazivala lady Fauntleroy. Dovela je svoga sina sa sobom. Nije bila primljena. Kako joj je prenio sluga koji je otvorio vrata, grof nije imao želju upoznati je, a cijelim slučajem pozabavit će se njegov odvjetnik. Thomas je bio taj koji je prenio tu poruku, a poslije je u

prostorijama za služinčad jasno iznio svoje mišljenje o njoj. On se "nada", rekao je, "da je dovoljno dugo služio u obiteljima plemića da zna prepoznati lady kad je vidi, a ako je to bila lady onda on pojma nema o ženama."

"A ona u Lovačkoj kući," nastavio je Thomas s visoka, "bila 'Merikanka ili ne, ona je baš prava, to svaki gospo'n odma' vidi. I ja sam tako rek'o Henryju kad smo prvi puta bili tamo."

Žena je otišla, a na njeno zgođušno, obično lice imalo je napola ustrašen, napola bijesan izraz. G. Havisham je tijekom svojih razgovora s njom zamijetio da ona, iako je po temperamentu bila strastvena, a po ponašanju dosta gruba i nadmena, zapravo nije niti pametna, niti hrabra koliko se pretvarala da jest. Ponekad se činilo kao da je preopterećena situacijom u koju se dovela. Izgledalo je kao da nije očekivala da će naići na takvo protivljenje.

"Ona je očito," ispričao je odvjetnik gđi. Errol, "osoba nižeg staleža. Nije obrazovana niti vješta u mnogo čemu, i uopće nije navikla gledati osobe poput nas kao jednake sebi. Ne zna kako se ponašati. Posjet dvorcu ju je prilično zastrašio. Bila je bijesna, ali i zastrašena. Grof je nije želio primiti, no ja sam mu savjetovao da pođe sa mnom u pansion Dorincourt Arms, gdje je odsjela. Kada je vidjela da i on ulazi u prostoriju, problijedila je, iako je odmah zatim pobjesnjela i počela istovremeno prijetiti i zahtijevati."

Grof je samo ušao u prostoriju i tamo stajao, poput nekog dostojanstvenog plemićkog diva, zureći u ženu ispod svojih namrštenih obrva i ne izgovarajući ni riječi. Samo je zurio u nju, odmjeravajući je od glave do pete kao da se radi o kakvoj odvratnoj zanimljivosti. Pustio ju je da govori i zahtijeva sve dok se nije umorila; nije izgovorio ni riječi, samo je na kraju rekao:

"Kažete da ste supruga mog najstarijeg sina. Ako je to istina i ako će dokazi koje imate to potvrditi, onda će zakon biti na vašoj strani. U tom slučaju će vaš sin biti lord Fauntleroy. No mi ćemo detaljno sve provjeriti, u to vas uvjeravam. Ako se vaše tvrdnje dokažu, dobit ćete što vam pripada. No ja ne želim više vidjeti niti vas, niti vaše dijete dok god sam živ. Nakon što umrem, raspolagat ćete svime. Vi ste baš osoba kakvu bih očekivao da će moj sin Bevis odabrati."

A zatim joj je okrenuo leđa i izašao iz sobe jednako dostojanstveno kao što je i ušao.

Nekoliko dana nakon toga gđi. Errol, koja je u svojoj radnoj sobi nešto pisala, najavljen je posjetitelj. Služavka koja je prenijela poruka bila je prilično uzbuđena, oči su joj bile širom otvorene od zapanjenosti. U stvari, obzirom da je bila mlada i neiskusna, ponijela se prema svojoj gospodarici prilično nervozno i prisno.

"To je grof glavom, gospoja!", rekla je glasom drhtavim od strahopoštovanja.

Kada je gđa. Errol ušla u sobu za primanja, na prostirki od tigrove kože stajao je visoki starac dostojanstvena držanja. Imao je lijepe, no smrknute crte lica, orlovski profil, duge sijede brkove i izgled tvrdoglave osobe.

"Gospođa Errol, pretpostavljam?", upitao je.

"Gospođa Errol," odgovorila je.

"Ja sam grof od Dorincourta," reče on.

Zastao je na trenutak, skoro pa nesvjesno, kako bi se zagledao u njene oči. Toliko su bile nalik velikim, privrženim, djetinjim očima koje je svakoga dana tijekom posljednjih mjeseci često gledao kako se dižu prema njemu, da je na trenutak imao neki čudan osjećaj.

"Dječak vam vrlo nalikuje," reče naglo.

"Često to kažu, gospodine," odgovori ona, "no ja volim misliti da nalikuje i na svoga oca."

Baš kao što mu je rekla lady Lorridaile, glas joj je bio zvonak, a ponašanje jednostavno i dostojanstveno. Nije izgledala niti najmanje uznemirena njegovim iznenadnim posjetom.

"Da," reče grof, "on također nalikuje i na... moga sina." Podigao je ruku do svojih velikih, sijedih brkova i snažno ih potegnuo. "Znate li," upita, "zašto sam došao?"

"Vidjela sam se s g. Havishamom," započne gđa. Errol, "i on mi je rekao da postoje tvrdnje..."

"Došao sam vam reći," prekine je grof, "da ćemo te tvrdnje pažljivo istražiti i osporiti, ako ikako bude moguće. Došao sam vam reći da ćemo prava vašeg sina braniti svim zakonskim sredstvima. Njegova prava..."

Njezin glas ga nježno prekine.

"On ne smije dobiti ništa na što ne bi imao pravo, čak i ako bi mu to zakon omogućio."

"Na žalost, to mu zakon ne može omogućiti," reče grof. "Da može, napravili bismo tako. Ta bezobrazna žena i njezino dijete..."

"Možda je njoj stalo do njega jednako kao i meni do Cedrica, gospodine." reče mlada gđa. Errol. "A ako je stvarno žena vašeg najstarijeg sina, onda je njezin sin lord Fauntleroy, a ne moj."

Ona ga se nije bojala jednako kao ni Cedric, a gledala ga je jednako kao što bi ga Cedric gledao. Duboko u sebi osjetio je da mu je to drago, iako je bio pravi tiranin cijeloga svog života. Ljudi su se rijetko prema njemu odnosili kao prema ravnopravnoj osobi, tako da mu je to na neki način bilo novo i zabavno.

"Pretpostavljam," reče kao da mu to nije po volji, "da biste vi više voljeli da on ne postane grof od Dorincourta?"

Njezino se mlado lice zacrveni.

"To je velika čast, postati grofom od Dorincourta, gospodine," odgovori mu. "Svjesna sam toga, no najviše mi je stalo da on bude onakav kakav je bio njegov otac – hrabar, pravedan i uvijek istinoljubiv."

"Za razliku od njegova djeda, ha?", reče gospodin grof sarkastično.

"Nisam imala zadovoljstvo upoznati njegova djeda," odgovori gđa. Errol, "no znam što moj dječačić vjeruje..." Zastala je na trenutak, bez riječi ga pogledala ravno u oči, i onda nastavila: "Ja znam da vas Cedric voli."

"Volio bi me," nastavi grof suho, "i da ste mu rekli zašto vas nisam primio u dvorac?"

"Ne," odgovori gđa. Errol, "mislim da ne bi. Zato nisam htjela da on dozna za to."

"Hm," odgovori joj grof bez otezanja, "rijetko koja žena mu ne bi rekla takvo što."

Iznenada počne hodati gore-dolje po sobi, potežući svoje debele brkove snažnije nego inače.

"Da, on me zavolio," reče, "a i ja sam zavolio njega. Rekao bih da nikada nikoga nisam toliko volio. Stvarno mi je stalo do njega. Radovao me od prvog našeg susreta. Ja sam star čovjek i bio sam umoran od života. On mi je dao razloga za život. Ponosan sam na njega. Zadovoljstvo mi je bilo misliti kako će on jednoga dana sve ovo preuzeti kao glava obitelji."

Okrenuo se i vratio pred gđu. Errol.

"Teško mi je," reče, "jako teško!"

I baš tako je izgledao. Čak ni njegov ponos nije mu mogao umiriti glas ni ruke da ne zadrhte. Na trenutak se činilo kao da se u njegovim dubokim žestokim očima naziru suze. "Možda sam baš zato što mi je teško došao k vama," reče promatrajući je oštro s visoka. "Bio sam vas mrzio; bio sam ljubomoran na vas. Ova nesretna i sramotna situacija je to promijenila. Nakon što sam upoznao tu odvratnu ženo koja sebe zove suprugom moga sina Bevisa, osjetio sam zapravo da bi s vama bilo sasvim lijepo. Bio sam tvrdoglava stara budala i vjerojatno sam se loše ponio prema vama. Vi ste poput svoga dječaka, a on mi je najvažniji u životu. Teško mi je i došao sam k vama samo zato što ste poput njega, on voli vas i vi volite njega. Prihvatite me najbolje što možete, zbog njega."

Sve je to izrekao grubim glasom, gotovo bezobrazno, no zbog nečega je izgledao toliko slomljen da to gđu. Errol duboko ganulo. Ustala je i primaknula malo svoj naslonjač.

"Molim vas sjednite," rekla je nježnim, zvonkim i suosjećajnim glasom. "Sada imate toliko briga da ste vjerojatno vrlo umorni, a sva vam je snaga potrebna."

Za njega je bilo sasvim novo da mu se netko obraća i da o njemu brine na nježan i jednostavan način, baš kao što nije bio navikao na protivljenje. I to ga je ponovno podsjetilo na "tog dječaka", pa je samo učinio kako mu je rečeno. Možda su razočaranje i jad za njega bili ljekoviti, jer da mu nije bilo teško možda bi je nastavio mrziti, a ovoga trenutka njezinu je prisutnost doživio kao utješnu. Gotovo sve na njoj bilo je ugodno, za razliku od one lady Fauntleroy. Ova je žena imala jako lijepo lice i glas, a kada je govorila ili se kretala, bila je graciozno ponosna. I ubrzo, pod utjecajem njezine tihe čarolije, počeo je osjećati da mu je manje teško, pa su nastavili s razgovorom.

"Što god da bude," reče, "dječak će biti osiguran. Bit će zbrinut sada i ubuduće."

Prije nego što je otišao, ogleda se po sobi.

"Sviđa li vam se kuća?", upitao je.

"Jako," odgovorila je.

"Veselo je u ovoj sobi," rekao je. "Mogu li opet doći da razgovaramo o ovoj situaciji?"

"Koliko god često želite, gospodine," odgovorila je.

Zatim je izašao i odvezao se kočijom, dok su Thomas i Henry bez riječi sjedili na svojim mjestima, potpuno zapanjeni iznenadnim obratom.

XIII

Naravno, čim se priča o lordu Fauntleroyu i nevoljama grofa od Dorincourta pojavila u engleskim novinama, odmah su je prenijele i američke novine. Priča je bile odviše zanimljiva da bi je se samo pogledom preletjelo, i mnogo su je komentirali. Bilo je toliko različitih verzija da se čak činilo poučnim kupiti sve novine i usporediti što pišu. G. Hobbs je toliko čitao o tome da je postao poprilično zbunjen. Jedne su novine njegova mladog prijatelja Cedrica opisale kao malu bebu, a druge kao mladića koji na Oxfordu studira uz najviše ocjene i usput piše poeziju na grčkom. Treće su pisale da je zaručen s mladom damom beskrajne ljepote, kćeri jednog kneza. Četvrte su tvrdile da se upravo oženio. Zapravo, jedino što nigdje nije pisalo bilo je da je on dječak u dobi od sedam ili osam godina, simpatičan i kovrčave kose. U petim novinama pisalo je da on uopće nije u srodstvu s grofom od Dorincourta, već da je sitni varalica koji je prodavao novine i spavao na ulicama New Yorka prije nego što je njegova majka zavarala obiteljskog odvjetnika koji je u Ameriku došao pronaći grofova nasljednika. Bili su tu i opisi novoga lorda Fauntleroya i njegove majke. Negdje je bila ciganka, negdje glumica, negdje prelijepa Španjolka, no svugdje je pisalo da je grof od Dorincourta njezin smrtni neprijatelj i da neće, ako to ikako može izbjeći, njezina sina priznati za svoga nasljednika, i da izgleda postoji neka sitna neispravnost u dokumentima koje je donijela, pa se očekuje da će doći do duge parnice koja bi mogla biti daleko najzanimljivija od svih sudskih parnica ikada. G. Hobbs je čitao novine sve dok mu se ne bi zavrtjelo u glavi, a navečer su on i Dick o svemu razgovarali. Doznali koliko je grof od Dorincourta važna osoba i koliko neizmjerno bogatstvo posjeduje, koliko posjeda ima u svojem vlasništvu, te kako je veličanstven i lijep zamak u kojem živi. Što su više doznavali više su uzbuđeni bili.

"Čini se da bi nešto valjalo poduzeti," rekao je g. Hobbs. "Takvo što valja riješiti – radilo se o grofu ili ne."

No zapravo ništa nisu mogli učiniti osim da svatko napiše pismo Cedricu kojim mu potvrđuju svoje prijateljstvo i naklonost. Pisma su napisali odmah nakon što su doznali novosti, a nakon što su ih napisali dali su ih jedan drugome na čitanje.

Evo što g. Hobbs pročitao u Dickovu pismu:

"DRGI PRIJATELU: dobih tvoje pismo i g. Hobbs je isto dobio svoje i nama je žal što nemaš sreće i kažemo ti držise i nikom nedaš da te gnjavi. Sve je puno lopuža i oni će napraviti što mogu da te oplješe. Ali najviše hoću da znaš nisam zaboravil što si za mene napravil i ako treba vrati se vamo i možeš bit moj partner. Posal ide dobro i ak ti neko bude nešto zlo htio napravit imat će prvo posla s profesorom Dickom Tiptonom. Za sada toliko

DICK."

A ovo je Dick pročitao u pismu g. Hobbsa:

"DRAGI GOSPODINE: Čuh vijesti i reklo bi se nisu dobre. Vjerujem da se radi o prijevari i na te koji to rade treba dobro pripaziti. Pišem da kažem dvije stvari. Ja pažljivo sve pra-

tim. Budite mirni, ja ću naći odvjetnika i učiniti sve što mogu A bude li ono najgore i to s grofovima bude previše, tu je partnerstvo u dućanu za vas kad budete imali dovoljno godina i kod kuće, a i prijatelja imate u

Vašem odanom,

SILASU HOBBSU."

"Dakle," reče g. Hobbs, "mi ćemo se pobrinuti za njega ak ne bude grof."

"Tak je," reče Dick. "Ja sam s njim. Kad volim tog dečkića puno."

Idućeg je jutra jedan od Dickovih mušterija bio dosta iznenađen. Bio je to mladi odvjetnik tek na početku svoje prakse – siromašan koliko već vrlo mlad odvjetnik može biti, no bistar, energičan mladi momak, vrckast i dobrodušan. Nedaleko Dickova štanda imao je skromni ured, a Dick mu je svakoga jutra laštio čizme koje često nisu bile baš sasvim suhe, no on je uvijek za Dicka imao prijateljsku riječ ili šalu.

Tog je jutra podigao stopalo na stalak, a u ruci je imao ilustrirane novine za poslovne ljude, sa slikama istaknutih osoba i raznih drugih stvari. Upravo ih je završio razgledavati, a kada mu je i druga čizma bila ulaštena, pružio ih je dečku.

"Evo novina za tebe, Dick," rekao je, "možeš ih čitati kada odeš na doručak u Delmonico. Unutra je slika engleskoga dvorca i snahe jednog engleskoga grofa. Fina mlada žena, reklo bi se. Trebaš se upoznati s plemstvom i gospodom, Dick. Počni od presvijetlog grofa od Dorincourta i lady Fauntleroy. Hej! Pa što ti je?"

Slike o kojima je govorio bile su na naslovnoj stranici i Dick je buljio u jednu od njih širom otvorenih očiju i usta, a lice mu je bilo gotovo blijedo do uzbuđenja.

"Koliko sam dužan, Dick?", reče mladi odvjetnik. "Što li te samo paraliziralo?"

Dick je zaista izgledao kao se dogodilo nešto fantastično. Pokazao je na sliku ispod koje je pisalo:

"Majka pretendenta (lady Fauntleroy)."

Bila je to slika privlačne žene, velikih očiju i s debelim pletenicama tamne kose skupljenim oko glave.

"Ona!", reče Dick. "Joj, poznajem nju bolje neg' što 'znam vas!"

Mladić se stane smijati.

"A gdje si je upoznao, Dick?", reče. "U Newportu? Ili kad si posljednji puta skočio do Pariza?"

Dick se zapravo zaboravio nasmijati. Počeo je skupljati svoje četke i pribor kao da treba obaviti nešto zbog čega mora odmah prestati s poslom.

"Nema veze," reče. "Poznam je! Gotov sam s poslom za ovo jutro."

I u manje od pet minuta već se bio probijao ulicama prema g. Hobbsu i njegovom dućanu na uglu.

G. Hobbs nije mogao očima vjerovati kada je preko pulta ugledao Dicka kako juri prema njemu s novinama u ruci. Dečko nije mogao doći do daha od trčanja; toliko je zapravo bio bez daha da je jedva mogao govoriti, pa je samo bacio novine na pult.

"Zdravo!", uzviknu g. Hobbs. "Zdravo! Što imaš tu?"

"Gledajte!", zadihano će Dick. "Gledajte ženu na slici! Tu koju gledate! Ona nije plemkinja... nije!", izgovorio je glasom punim prijezira. "Nije ona lordova žena. Ubijte me ako to nije Minna! Minna! Prepoznal bi' je bilo gdje, a i Ben. Sam' ga pitajte."

G. Hobbs se spusti u svoju stolicu.

"Znao sam da je prijevara," reče. "Znao sam; i da to rade zato što je on Amerikanac!"

"Radi!", uzviknu Dick s gađenjem. "Ona je to učinila, eto tko. Uvijek je nešto smišljala. I kažem vam što mi je palo na pamet kad sam vidio njenu sliku. U nekim novinama pisalo je nešto o njenom sinu, da ima ožiljak na bradi. To skupa – ona i taj tamo ožiljak! Pa taj njezin dečko je lord isto k'o i ja! To je Benov sin – dečkić kojeg je pogodila kada je frknula onaj tanjur na mene."

Profesor Dick Tipton oduvijek je bio bistar momak, a otkako je za život zarađivao na ulicama velikoga grada postao je još i bistriji. Naučio je držati oči otvorenima, a um sabranim, i mora se priznati da je beskrajno uživao u uzbuđenju i nestrpljivosti toga trenutka. Da je mali lord Fauntleroy samo mogao toga jutra pogledati u dućan, sigurno bi mu bilo zanimljivo, iako su se sve rasprave i planovi odnosili na sudbinu jednog drugog dječaka a ne njega.

G. Hobbs je bilo potpuno obuzet osjećajem odgovornosti, a Dick je bio živahan i pun energije. Počeo je pisati pismo Benu. Izrezao je sliku i ubacio je u omotnicu. G. Hobbs je napisao pismo Cedricu i još jedno za grofa. Bili su usred toga posla kada se Dick nečega dosjetio.

"Nego," reče, "momak koji mi je dao novine je odvjetnik. 'Ajmo ga pitat' što da radimo. Odvjetnici to znaju."

G. Hobbs je bilo vrlo impresioniran Dickovim prijedlogom i poslovnim razmišljanjem.

"Tako je!", odgovori odmah. "Ovo i jest stvar za odvjetnike."

Ostavivši dućan na brigu zamjeniku, navukao je kaput i s Dickom se uputio prema centru, gdje su njih dvojica u uredu g. Harrisona ispričala svoju romantičnu priču tom vrlo iznenađenom mladom odvjetniku.

Da nije bio tek na početku karijere, bio poduzetan i imao puno slobodnog vremena, on se možda ne bi toliko zainteresirao za to što su mu ispričali, jer to je sasvim sigurno bila čudna i nevjerojatna priča. No slučajno je jako želio nešto raditi, slučajno je poznavao Dicka, a Dick mu je slučajno sve ispričao na svoj bistar i uvjerljiv način.

"I," nadoda g. Hobbs, "recite kolika je vaša satnica pa sve to temeljito provjerite i ja ću platit' ceh – Silas Hobbs, ugao ulice Blank, Povrće i izvrsne namirnice."

"Pa," reče g. Harrison, "bit će to velika stvar ako se pokaže da je tako, i bit će gotovo jednako velika za mene kao i za lorda Fauntleroya. U svakom slučaju ne može biti štete ako to istražimo. Izgleda da ima nekih dvojbi u vezi s djetetom. U nekim svojim izjavama žena je davala različite podatke o njegovoj dobi, pa je to izazvalo sumnje. Prvo trebamo pisati Dickovom bratu i obiteljskom odvjetniku grofa od Dorincourta."

I stvarno, prije zalaska sunca dva su pisma napisana i poslana u dva različita smjera – jedno je krenulo iz njujorške luke malim parobrodom u Englesku, a drugo vlakom koji je vozio pisma i putnike prema Kaliforniji. Prvo je bilo adresirano na g. T. Havishama, a drugo na Benjamina Tiptona.

Nakon zatvaranja dućana te večeri g. Hobbs i Dick sjeli su u ured i razgovarali do ponoći.

XIV

Zanimljivo je kako je kratko vrijeme potrebno da dogodi nešto prekrasno. Bilo je potrebno svega nekoliko minuta, čini se, da bi se okrenula sreća dječačića koji je klatio nogama u crvenim dokoljenkama na visokoj stolici u dućanu g. Hobbsa. Bio je preobražen iz maloga dječaka, koji je živio jednostavnim životom u mirnoj ulici, u engleskoga plemića, nasljednika grofovske titule i ogromnoga bogatstva. Jednako je tako trebalo samo nekoliko minuta za njegovu preobrazbu iz engleskoga plemića u malog varalicu, bez ikakvih prava na bilo što od sjaja u kojem je uživao. I, koliko god se to činilo iznenađujućim, nije prošlo dugo i sve se opet preokrenulo. Dobio je natrag sve što je mogao izgubiti.

To se dogodilo vrlo brzo i zato što, između ostalog, žena koja je sebe nazivala lady Fauntleroy nije bila niti blizu toliko pametna koliko je bila zlobna. Kad ju je g. Havisham detaljno ispitivao o njenom braku i sinu, jednom ili dvaput se zabunila, što je probudilo sumnje, a zatim je izgubila pribranost i živce, pa se u uzbuđenju i ljutnji još i više razotkrila. Sve zabune odnosile su se na njezino dijete. Čini se da na nije bilo sumnje da je bila vjenčana s Bevisom, lordom Fauntleroyem, kao ni da se s njim posvađala pa joj je bilo plaćeno da se skloni. No g. Havisham je otkrio da je njezina priča kako je dječak rođen u jednoj od četvrti Londona ustvari izmišljena. Upravo su svi bili obuzeti uzbuđenjem zbog toga otkrića, kada je stiglo pismo mladog odvjetnika iz New Yorka, a također i pismo g. Hobbsa.

Kakva li je to večer bila kad su stigla ta pisma i kad su g. Havisham i grof sjeli u knjižnicu raspravljati o svojim planovima!

"Nakon moja prva tri susreta s njom," rekao je g. Havisham, "postala mi je jako sumnjiva. Činilo mi se da je dijete starije nego što ona kaže da jest. Zabunila se dok je pričala o datumu njegova rođenja, a zatim je pokušala zataškati stvar. To o čemu ova pisma govore potvrđuje nekoliko mojih sumnji. Najbolje da odmah telegrafom pozovemo tu dvojicu Tiptona – ne govoreći joj ništa o tome – i iznenadimo je suočavanjem s njima kada ona takvo što ne očekuje. Ona je zapravo vrlo nespretna urotnica. Mislim da će se jako prestrašiti i odmah razotkriti."

I upravo se tako dogodilo. Nisu joj ništa rekli, a g. Havisham je pazio da ona ništa ne posumnja, pa je nastavio sastajati se i razgovarati s njom uvjeravajući je pritom da i dalje provjerava njezine navode. Ona se zbog toga osjećala prilično sigurnom, bila je dobrog raspoloženja i postala je prilično bahata, kako sve već moglo i očekivati.

No jednog lijepog jutra, dok je sjetila u dnevnom boravku pansiona "The Dorincourt Arms", maštajući o velikim planovima koje je imala za sebe, najavljen joj je posjet g. Havishama. Ušao je u pratnji ni više, ni manje nego tri osobe – jednog dječaka oštrih crta lica, zatim visokog mladog muškarca, a treći je bio grof od Dorincourta.

Skočila je na noge s uzvikom užasa. Oteo joj se prije nego što se stigla pribrati. Mislila je da su njezini posjetitelji tisućama kilometara daleko, ako je uopće o njima razmišljala, jer to nije godinama činila. Uopće nije očekivala da će ih ikada više vidjeti. Mora se priznati da se Dick prijezirno nasmiješio kada ju je spazio.

"Zdravo, Minna!", reče joj.

Visoki muškarac – bio je to Ben – šutke je stajao nekoliko trenutaka i promatrao je.

"Poznajete li ovu ženu?", upita g. Havisham, prelazeći pogledom s jednog na drugog.

"Da," odgovori Ben, "poznajem je i ona poznaje mene." A zatim joj okrene leđa i priđe prozoru i nastavi gledati van, kao da mu je mučan i sam pogled na nju, kao što je i bio. A žena, vidjevši da je nasamarena i razotkrivena, izgubi svaku kontrolu nad sobom i stade strahovito bjesniti, čemu su Ben i Dick u prošlosti često svjedočili. Dick se još jače prijezirno nasmiješio promatrajući je, slušajući pogrde i drske prijetnje koje im je upućivala, no Ben se nije ni okrenuo da je pogleda.

"Mogu na bilo kojem sudu prisegnuti da je poznajem," obratio se g. Havishamu, "a mogu i dovesti na desetine drugih ljudi koji će učiniti isto. Njezin je otac pošten čovjek, mada je prilično siromašan. Majka joj je bila baš kakva je i ona. Ona je umrla, no on je živ, i iskreno je se srami. On će vam reći tko je ona i je li sa mnom u braku ili nije."

Zatim iznenada stisne pesnice i okrene se prema njoj.

"Gdje je dijete?", uzviknu. "Vodim ga sa sobom! Ti više ništa nećeš imati s njim, a ni sa mnom!"

Tek što je to izrekao, vrata koja su vodila u spavaću sobu malo su se odškrinula i dječak, kojemu su glasni uzvici privukli pozornost, proviri u sobu. Nije bio osobito lijep dječak, no imao je simpatično lice i na prvi pogled je nalikovao na Bena, svoga oca. Na bradi je imao ožiljak trokutasta oblika.

Ben mu priđe i svojom drhtavom rukom uzme njegovu.

"Da," reče, "mogu prisegnuti da i njega poznajem. Tome," obrati se momčiću, "ja sam tvoj otac. Došao sam po tebe. Gdje ti je kapa?"

Dječak pokaže na svoju kapu na stolici. Činilo se da mu je drago što će otići. Toliko je bio navikao na čudna iskustva da ga baš i nije iznenadilo da mu potpuni stranac kaže da mu je otac. Žena koja se prije nekoliko mjeseci pojavila na mjestu gdje je živio od malena, iznenadivši ga objavom da mu je ona majka, toliko mu se nije sviđala da je bio sasvim spreman na promjenu. Ben uzme njegovu kapu i krene prema vratima.

"Ako me trebate," reče g. Havishamu, "znate gdje ćete me pronaći."

Izašao je iz sobe vodeći dijete za ruku, niti jednom ne pogledavši ženu. Ona je bila van sebe od bijesa. Grof ju je mirno promatrao kroz naočale koje je mirno stavio na svoj aristokratski, orlovski nos.

"Dobro, dobro, ženo," reče g. Havisham, "to neće ništa promijeniti. Ako ne želite u zatvor morat ćete pripaziti na svoje ponašanje."

U njegovom je glasu bilo nešto vrlo odlučno, zbog čega mu je, vjerojatno osjetivši da je najsigurnije da se makne, uputila jedan divljački pogled, a zatim projurila kraj njega u susjednu sobu tresnuvši vratima za sobom.

"Više nam neće zadavati briga," reče g. Havisham.

Bio je u pravu, jer te je iste noći napustila Dorincourt Arms krenuvši vlakom prema Londonu. Više je nitko nije vidio.

Grof se nakon susreta odmah uputio prema svojoj kočiji.

"U Lovačku kuću," naloži Thomasu.

"U Lovačku kuću," prenese Thomas kočijašu dok se penjao na sjedalo; "sigurno su se stvari skroz neočekivano okrenule."

Kad je kočija stigla pred Lovačku kuću, Cedric se s majkom nalazio u sobi za primanja.

Grof nije čekao da ga najave. Izgledalo je kao da je viši za koji centimetar i mlađi za koju godinu. Tamne su mu oči blistale.

"Gdje je lord Fauntleroy?", upita.

Gđa. Errol mu priđe, a crvenilo joj se širilo obrazima.

"Je li lord Fauntleroy?", upita. "Jest, zar ne?"

Grof ispruži ruku i uzme njezinu.

"Da," odgovori, "jest."

Zatim drugu ruku položi Cedricu na rame.

"Fauntleroy," reče na svojim uobičajenim autoritarnim glasom, "zapitaj majku kada će se preseliti k nama u dvorac."

Fauntleroy obgrli majku oko vrata.

"Stanovati s nama!", uzviknu. "Živjeti s nama zauvijek!"

Grof je gledao gđu. Errol, a gđa. Errol je gledala grofa.

Gospodin grof je bio sasvim odlučan. Odlučio je da više neće gubiti vrijeme u rješavanju te stvari. Zaključio je da mu odgovora sprijateljiti se s majkom svoga nasljednika.

"Jeste li sigurni da me želite?", upita gđa. Errol uz svoj nježan i lijep smiješak.

"Sasvim siguran," odgovori on grubo. "Oduvijek smo vas željeli, ali nismo baš bili svjesni toga. Nadamo se da ćete nam doći."

XV

Ben je sina odveo na svoj posjed u Kaliforniji na kojem se bavio stočarstvom, a vratili su se pod vrlo ugodnim okolnostima. Nešto prije njihovog odlaska imao je razgovor s g. Havishamom u kojem mu je odvjetnik rekao da grof od Dorincourta želi učiniti nešto za dječaka koji je mogao postati lord Fauntleroy, te da je odlučio da bi bilo dobro uložiti u još jedan stočarski posjed za njega, te ovlastiti Bena da njime upravlja pod uvjetima koji bi mu se dobro isplatili, kako bi se stvorio temelj za budućnost njegova sina. Tako da je Ben, kada je krenuo kući, bio budućim gospodarom posjeda koji će biti skoro kao da je njegov, a s vremenom bi i mogao postati njegovim. I stvarno, za nekoliko godina tako je i bilo, a dječak Tom je izrastao u finog mladića koji je jako volio svoga oca. Bili su toliko uspješni i sretni da je Ben govorio kako mu je Tom nadoknadio sve nevolje koje je ikada imao u životu.

No Dick i g. Hobbs – koji su isto tako bili doputovali s njima kako bi se pobrinuli da sve bude povoljno riješeno – ostali su još neko vrijeme. Odmah je bilo odlučeno da će grof zbrinuti Dicka i da će se pobrinuti za njegovo školovanje. G. Hobbs je zaključio kako je svoj dućan ostavio na brizi pouzdanom zamjeniku i da si može priuštiti da pričeka svečanosti kojima će biti proslavljen osmi rođendan lorda Fauntleroya. Pozvani su svi zakupci, bit će gozbe, plesa i igara u parku, a krjesova i vatrometa navečer.

"Baš kao na Dan nezavisnosti!", rekao je lord Fauntleroy. "Šteta što moj rođendan nije četvrtoga, zar ne? Jer onda bismo oboje mogli proslaviti."

Mora se priznati da se grof i g. Hobbs isprva nisu bili baš zbližili, kao što bismo se možda mogli nadati u interesu britanske aristokracije. Činjenica je da je grof poznavao malo trgovaca i da g. Hobbs nije imao puno bliskih poznanika koji su bili grofovima, tako da u njihovim kratkim susretima razgovor nije baš tekao. Također treba znati da je g. Hobbs bio poprilično zaokupiran ljepotama koje mu je Fauntleroy želio pokazati, smatrajući to svojom dužnošću.

G. Hobbs je odmah bio donekle impresioniran ulaznom kapijom, kamenim lavovima i prilaznim perivojem, no kada je vidio dvorac, cvjetnjake, grijane staklenike, terase, paunove, tamnicu, oružarnicu, veličanstvene stube, štale i služinčad u odorama, bio je stvarno zapanjen. Ali galerija slika bila je kap koja je prelila čašu.

"Nešto poput muzeja?", upitao je Fauntleroya kad ga je ovaj uveo u prostranu i lijepu dvoranu.

"N.. ne...!", dogovori Fauntleroy sa dvojbom u glasu. "Mislim da nije muzej. Moj djed kaže da su ovo moji preci."

"Sestre tvoje tetke!", uzviknu g. Hobbs. "Sve one? Izgleda da je tvoj praujak imao veliku obitelj! Sve njih je prehranio?"

Sjeo je na stolicu i gledao unaokolo prilično uzbuđen, sve dok mu uz veliki trud lord Fauntleroy nije uspio objasniti da zidovi nisu pokriveni isključivo portretima potomaka njegova praujaka."

Zapravo, zaključio je da je potrebno pozvati u pomoć gđu. Mellon, koja je sve znala o slikama i koja im je mogla ispričati tko ih je naslikao i kada, dodajući romantične priče o naslikanima. Kada je g. Hobbs razumio i čuo neke od tih priča, bio je vrlo fasciniran i galerija slika mu se svidjela više od bilo čega drugoga. Često je dolazio iz sela, gdje je bio smješten u Dorincourt Armsu, i provodio oko pola sata razgledavajući galeriju, gledajući naslikane dame i gospodu koji su mu uzvraćali pogled, gotovo stalno tresući glavom.

"I svi su oni bili grofovi!", govorio bi. "Baš lijepo! A on će bit' jedan od nji' i vlasnik svega!"

Osobno nije bio toliko zgađen grofovima i njihovim načinom života kao što je očekivao da će biti, i možda bi valjalo posumnjati kako su možda i njegovi tvrdi republikanski principi bili pomalo uzdrmani pobližim upoznavanjem dvoraca, predaka i svega ostaloga. Kako god bilo, jednoga je dana izrekao svoj vrlo značajan ali neočekivan osjećaj:

"Ne bi mi bilo krivo nit' samom biti grofom!", rekao je – a to je bila uistinu velika promjena.

Velik je to bio dan kada je osvanuo rođendan malog lorda Fauntleroya, i koliko je samo mali lord u njemu uživao! Park je prekrasno izgledao ispunjen mnoštvom ljudi u njihovoj najboljoj i najsvečanijoj odjeći, a zastave su lepršale na šatorima i na vrhu dvorca! Svi su došli ako su ikako mogli, jer svima je bilo stvarno drago što će mali lord Fauntleroy ostati malim lordom Fauntleroyem i jednoga dana gospodariti svime. Svatko je želio pogledati njega i njegovu lijepu i dobru majku, koja je imala jako puno prijatelja. I zasigurno se svima grof više sviđao i imali su više naklonosti prema njemu zato što ga je dječačić toliko volio i vjerovao mu, a i zato što se sada sprijateljio i s poštovanjem odnosio prema majci svojega nasljednika. Pričalo se čak da je i prema njoj počeo razvijati veliku naklonost, te da bi se u društvu maloga lorda i majke maloga lorda grof s vremenom mogao promijeniti u sasvim pristojnog staroga plemića, zbog čega bi svima bilo bolje i svi bi bili sretniji.

Mnogo se ljudi okupilo pod stablima i šatorima i na livadama! Seljaci i njihove žene nedjeljnim odijelima, maramama i šalovima, djevojke i njihovi udvarači, djeca koja se igraju i trče unaokolo, te starije dame u crvenim ogrtačima koje su u grupicama ogovarale. A u dvorcu je bilo dama i gospode koji su došli sudjelovati u zabavi, čestitati grofu i upoznati gđu. Errol. Lady Lorredaile i Sir Harry bili su među njima, i Sir Thomas Asshe sa kćerima, i naravno g. Havisham, a i prelijepa gđica. Vivian Herbert, koja je odjenula prekrasnu bijelu haljinu i uz nju nosila čipkani suncobran; nju je pratila skupina mlade gospode – iako se njoj očito više sviđao Fauntleroy od svih njih zajedno. Kad ju je spazio potrčao je prema njoj i bacio joj se oko vrata, a i ona je njega zagrlila i poljubila toplo kao da se radi o njenom vlastitom mlađem bratu, a zatim rekla:

"Dragi mali lorde Fauntleroyu! Dragi dječače! Jako mi je drago! Jako mi je drago!"

Zatim je krenula u šetnju s njim i dopustila mu da joj sve pokaže. Kad ju je odveo do g. Hobbsa i Dicka i rekao, "Ovo je moj stari, stari prijatelj g. Hobbs, gospođice Herbert, a ovo je moj drugi stari prijatelj Dick. Rekao sam im koliko ste lijepi i da će vas upoznati ako mi dođete na rođendan." – ona se s obojicom rukovala. Zatim je zastala i razgovarala s njima na najljepši mogući način, pitajući ih o Americi, njihovom putovanju, i kako im se sviđa u Engleskoj, a Fauntleroy je stajao uz njih i s obožavanjem je promatrao dok su mu obrazi bili rumeni od zadovoljstva jer je vidio da se i g. Hobbsu i Dicku ona jako sviđa.

"Mislim," reče poslije Dick ozbiljno, "ona je najljepša cura koju sam vidio! Ona je... ona je kao cvijet, eto takva je, nema greške!"

Svi su se za njom osvrtali dok je prolazila i svi su tražili malog lorda Fauntleroya. Sunce je sjalo, zastave su lepršale, igre su se igrale, plesovi plesali, veselje se nastavljalo i popodne je u veselju prolazilo, a mali lord je sjao od sreće.

Cijeli mu je svijet bio prekrasan.

I još je netko bio sretan – jedan starac koji, iako je cijeloga života bio bogatim plemićem, nije baš često bio istinski sretan. Moglo bi se reći da je sada sretniji zato što je bolji nego što je bio. On, zapravo, nije iznenada postao onoliko dobar koliko ga je Fauntleroy smatrao dobrim, no barem je počeo voljeti, i nekoliko je puta otkrio neku vrstu zadovoljstva čineći dobra djela koja je od njega zatražilo dijete nevina i dobra srca – i tako je to počelo. Osim toga, svakoga je dana bio sve više zadovoljan ženom svoga pokojnoga sina. Bila je istina, kako su ljudi pričali, da je počeo razvijati naklonost i prema njoj. Volio je slušati njezin zvonki glas i gledati njeno lijepo lice. Kada je sjedio u svojem naslonjaču, promatrao bi je i slušao kako razgovara sa svojim sinom i čuo bi nježne riječi pune ljubavi, što mu je bilo novo. Počeo je razumijevati zašto je momčić koji je živio u pokrajnjoj ulici u New Yorku, družio se s trgovcem i sprijateljio se s čistačem obuće, bio tako dobro odgojen i pristao dječačić koga se nitko ne bi postidio, čak ni kad ga je sudbina pretvorila u nasljednika engleske grofovske titule koji živi u dvorcu u Engleskoj.

Sve je to zapravo bilo jako jednostavno, uostalom – radilo se samo o tome da je živio uz dobro i nježno srce, koje ga je učilo da uvijek ima dobre misli i da se brine o drugima. To je možda malo, ali to je bolje od bilo čega drugoga. Ništa nije znao o grofovima i dvorcima, nepoznata mu je bila sva ta veličina i sjaj, no uvijek su ga voljeli zato što je bio jednostavan i pun ljubavi. Biti takav je isto kao da se netko rodi kao kralj.

Stari grof od Dorincourta promatrao ga je cijeloga dana kako se kreće parkom među ljudima, razgovara s onima koje poznaje i spremno se klanja onima koji ga pozdravljaju, kako zabavlja svoje prijatelje Dicka i g. Hobbsa, stoji uz majku ili gđicu. Herbert slušajući njihov razgovor. Stari je plemić bio njime vrlo zadovoljan. A najzadovoljniji je bio kada su zajedno otišli do najvećeg šatora, u kojem su važniji zakupci s imanja Dorincourt sjeli uz vrhunsku gozbu toga dana.

Dizale su se zdravice. Nakon što su nazdravili grofu, predložena je zdravica malom lordu Fauntleroyu uz toliko entuzijazma s kakvim njegovo ime nikada nije bilo spomenuto. Ako je bilo ikakve sumnje je li mali lord omiljen ili nije, one bi toga trenutka bile otklonjene. Podigao se velik žamor, zveckanje čašama i pljesak! Toliko su ga zavoljeli, ti ljudi dobra srca, da su zaboravili na svaki obzir i suzdržavanje pred damama i gospodom iz dvorca koji su došli susresti se s njima. Bilo je jako bučno, a jedna ili dvije žene majčinskog izgleda nježno su pogledavale prema momčiću, koji je stajao između majke s jedne strane i grofa s druge, a oči su im se ovlažile dok su jedna drugoj govorile:

"Bog ga blagoslovio, ljepotan jedan mali!"

Mali lord Fauntleroy je bio oduševljen. Stajao je sa smiješkom na licu, klanjao se i crveno od zadovoljstva do korijena svoje plave kose.

"To je zato što me vole, Najdraža?", obratio se majci. "Zar ne, Najdraža? Baš mi je drago!"

Zatim je grof položio svoju ruku na rame djeteta i rekao mu:

"Fauntleroy, reci da im zahvaljuješ na njihovoj ljubaznosti."

Fauntleroy brzo podigne pogled prema njemu a zatim prema majci.

"Moram li?", upitao je pomalo stidljivo, na što su se nasmiješile i ona i gđica. Herbert, pa su obje potvrdno klimnule glavom. Zatim je iskoračio, a svi su ga pogledali – bio je kra-

san momčić s tim svojim nevinim i hrabrim izrazom lica punim vjere! - pa je progovorio glasno koliko je mogao. Njegov je djetinji glas zvonko odjeknuo sasvim jasno i glasno.

"Puno vam svima hvala!", rekao je, "i... nadam se da uživate u mom rođendanu... jer i ja puno uživam... i... drago mi je što ću biti grof; isprva nisam mislio da će mi se to svidjeti, ali sad mi se sviđa... i sviđa mi se ovo mjesto i mislim da je jako lijepo... i... i... i kad budem grof nastojat ću biti tako dobar kao što je moj djed."

Prolomio se pljesak i uzvici, a on je s olakšanjem zakoračio unatrag i svoju ruku smjestio u grofovu, primaknuvši mu se i naslonivši se uz njega.

I tako smo došli do samoga kraja ove priče, no valja dodati još jedan zanimljiv podatak, a to je da g. Hobbs postao toliko fasciniran životom u visokom društvu da više nije želio napustiti svoga mladog prijatelja, pa se odlučio prodati svoj dućan u New Yorku i preseliti se u selo Erlesboro u Engleskoj, gdje je otvorio dućan koji je bio pod pokroviteljstvom zamka i koji je postao vrlo uspješan. I iako on i grof nikada nisu postali baš jako bliski, vjerujte, taj Hobbs je s vremenom postao veći plemić od samoga grofa. Čitao je Dvorske vijesti svakoga jutra i pratio sve poslove Doma lordova! A kada je tog dobrog trgovca deset godina kasnije Dick, koji je u međuvremenu završio školovanje i upravo se spremao u posjet svojemu bratu u Kaliforniji, pitao zar se ne želi vratiti u Ameriku, on je zatresao glavom ozbiljna izraza lica.

"Ne bih htio tamo živjet," rekao je. "Ne bih htio tamo živjeti, želim biti kraj njega i nekak' paziti na njega. Dobra je to zemlja za mlade i one koji su pri snazi – ali ima tamo i mana. Tamo nema predaka – ni grofova!"